

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENEK

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.
Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Pomen stališča Turčije

Evropa ne sledi razgovorom med turškim zunanjim ministrom in sovjetskimi komisarji nič manj napeto, kakor je sledila razgovorom med Cianom in Hitlerjem.
Italija in Turčija sta si s svojimi zadržanjem v sedanem krvavem sporu med zapadnimi veledemokracijama in Nemčijo stekli položaj, ki more biti za njega nadaljnji razvoj in konec odločilnega pomena. Ker se nista vezali ne z enim ne z drugim taborem tako, da ne bi mogli v najugodnejšem trenutku čisto po svoji volji in izključno v svojem interesu poseči v potek dogodkov na diplomatskem področju in bosta, kakor kaže, mogli še dolgo ohraniti svojo vojno moč nedotaknjeno, sta vojskujoci se stranki primorani ozirati se na njuno stališče in sta v svojih sklepih od njiju močno odvisni. Turčija in Italija moreta, dokler bosta ohranili polno svobodo akcije, brzdati vojne cilje enega in drugega tabora ter vplivati na preusmeritev ene in druge politike in zato je več ko verjetno, da bosta ostali nevtralnimi prav do zadnje možnosti. Ker obe državi vodi v sedanjem pretresu želja po miru, ki naj bi zopet ustvaril pravo ravnovesje sil v Evropi, v katerem si moreta tako Italija, kakor Turčija še utrditi svoj položaj kot velesil, je njuno zadržanje velike važnosti tudi za ostale nevtralne države, ki lahko po neizprosnih vojni velikoli ali celo vse izgubijo, dočim morejo po pravičnem miru le pridobiti. Saj sta ravno Italija in Turčija državi, ki jima je življenjski interes, da ne bi bili izpostavljeni pritisku sil, ki bi mogle postati premočne in ju ogroziti.
Turčija je enako ko Italija predvsem zainteresirana na tem, da se ne potegne v vojsko Balkan, oziroma da bi bil prost vsakega pritiska, ki bi mogel iz njega napraviti območje tujega vpliva in pozorišče diplomatske borbe in vojaških akcij v prid ene ali druge stranke. To je postalo še posebno važno po paktu med Nemčijo in Sovjeti, ki zahteva tem večje pozornosti, čim bolj so v temo zakriti njegovi cilji. V času, ko so postale žrtev te diplomatske poteze že tri neodvisne države in narodi, je dolžnost vseh, ki mejijo na prostor, na katerem se igra vrši, da ne nudijo nikomur, kdor bi hotel nastali položaj izkoristiti v kakšne ekspanzivne namene, prilike za to. Balkan je velik in važen življenjski prostor, in če so države, med katere je razdeljeno njegovo območje, edine, je ni sile, ki bi mogla v škodo njihove neodvisnosti napraviti tak poizkus, kakor se je zgodil ob Baltiku. In če upoštevamo, da imata na Balkanu izredno važni poziciji na zapadu in na vzhodu Italija in Turčija, bomo razumeli, kako je za ves naš jugovzhod življenjske važnosti, kako sta usmerjeni v tem nevarnem momentu ti dve državi.

Kolikor so dozda znani potek in rezultati razgovorov v Berlinu in Moskvi, moremo biti samo zadovoljni. Nihče na južnem in jugovzhodnem prostoru Evrope počenši z Madžarsko pa do Bospora na eni in najjužnejša rta Apeninov na drugi strani ni voljan plačati cene za račun stranke, ki bi si na ta način hotela zagotoviti zmago, da svojemu partnerju vrže v žrelo kakšen kos Balkana ali mu dovoli vpliv, ki bi mogle postati nevaren neodvisnosti njegovih narodov. Če pogledamo držanje Turčije, ki ne more dopustiti, da bi si kdo prilastil preko Dnjestrovega toka ustje Donave in v zvezi s kakšnim svojim prijateljem, ki mejl ob ta velevažni prostor na jugu, mogel od Turčije odrezati Tracijo in tako zagospodovati Bosporu, Marmari in Dardanelski ter tako odpreti pot v Balkan tuji sili, da bi iz zveze svobodnih držav postal vazal kakšni avtokraciji, ki so se je balkanski Slovani in neslovani otresali že v carskih časih. Zato je pozdraviti vztrajno odločnost Turčije, ki ni hotela Črna mora prepustiti enemu in si je uspešno zagotovila svojo svobodo in pravice v morskih ožinah, da ne bi to morje postalo vojno pozorišče oziroma oporišče za širjenje nezaželjene tuje ekspanzije z vzhoda na zapad med narode, ki so ponosni na svojo svobodo in odklanjajo vsako varuštvo.

Ker se to stališče strinja s stališčem Italije, ki prav tako ne more trpeti, da bi bila izpostavljena takemu pritisku na prostor Sredozemskega morja na eni in na srednjo Evropo na drugi strani, moremo reči, da sta obe državi tako v Berlinu kakor v Moskvi povedali besedo, ki bo koristila miru, kateri ne sme sloneti na nobeni prisilni nadvladi, ampak le na sodelovanju kulturnih narodov.

Hitlerjev govor v nemškem državnem zboru

Treba je sklicati konferenco velesil

Glavni pogoj: Priznanje stanja, ustvarjenega na vzhodu po nemško-sovjetski pogodbi

Berlin, 6. okt. 1j. Danes se je v Kronoperi v Berlinu točno ob 12 pričelo izredno zasedanje nemškega državnega zbora, kakor je bilo napovedano. Po otvoritvenih običajnostih je na govorniško tribuno stopil Adolf Hitler, ki je imel poldrugeto uro trajajoč govor, v katerem je podal stališče in smerenice nemške vlade k zadnjim dogodkom in podal tudi predloge, ki jih nemška vlada stavi mednarodnemu svetu v svrhu vzpostavitev rednih odnosov.

Med Nemčijo in nekdanjo Poljsko

Hitler, katerega so ob njegovem nastopu vsi člani državnega zbora sprejeli z dolgotrajnim pozdravljanjem, je najprej govoril o vojni in poljskem. Poudarjal je silne napore, ki jih je nemška vojska morala premagati, preden je zlomila poljski odpor, da si bil brezsmiseln in že vnaprej obsojen na neuspeh. Ostro je grajal ukrepe poljskega vodstva — kolikor ga je sploh bilo, je dejal — ki je vso Poljsko izpremenilo v eno samo trdnjavo in tako vojno razširilo na vse kraje in na vse prebivalstvo. Nato je navajal, kako je on kot vrhovni poveljnik nemške vojske ponovno dal ukaz, da sme napadati samo vojaške objekte in da je tudi zadnjim poljskim oboroženim postojankam — varšavsko predmestje Praga in polotok Hela — treba priznati. Poljskega odpora nikakor ni mogoče primerjati Alcazarju v Španiji, kjer se je pokazala vse drugačna organiziranost in disciplina kot pa na Poljskem. Nato je navajal junaštva posameznih oddelkov vojske in zlasti pohvalil generala Blaskovitcha, za tem pa je pozval državni zbor, da vsatane in je z besedami zahvale in počastitve navedel številno Nemcev, ki so v teh bojih s Poljsko padli. »Nemcev, ki so največ žrtvovali, ki so dali svoje življenje, je bilo po uradnih podatkih do 30. septembra 10.573, ranjenih pa je bilo nad 30 tisoč 322. Pogrešanih pa je 3419. Z zavzetjem polotoka Hela je bila vojna s Poljsko zmagoslavno končana, poljska vojska je bila uničena, poljska država pa je razpadla v lastnem neredu. Nemški vojski je padlo v roke 126.000 ujetnikov in silne množine vojnega plena.«

Nato je govoril o nekdanjih poljskih propagandističnih zahtevah, ki so zahtevali veliko nemškega ozemlja, češ da je do 20% naseljeno s poljskim prebivalstvom, na pr. v vzhodni Prusiji, štete pa je pokazalo, da je poljskega prebivalstva komaj 2%. Ves ta boj proti Nemčiji je Poljska vodila pod krinko demokracije in v tistem zavzetju zahodnih »demokracij«. Toda Poljska še tistega ozemlja ni mogla dostojno urediti, kar ga je imela. Hitler je tu omenjal slabe poljske ceste, zanemarjeno rečno plovbo, in se zgražal nad splošno neurejenostjo poljske uprave, ki je vso državo gnala v čimdalje večje razsulo. Na tisoče in tisoče Nemcev je moralo zapustiti svoje domačije, ker v območju bolne poljske države niso mogli več živeti človeka vredno življenje. Vse obmejno ozemlje so Poljaki preplavljali s propagandnim materialom, z brošurami in letaki, v katerem so meje med Nemčijo in Poljsko postavljali na Labo in se navduševali za »civilizatorično misij« Poljske. Zaničevali so nemško orožje in nemško vojsko, ker so se zanašali, da jih varujeta dve zahodni velesili. Toda ni želel videti nemško vojsko pred seboj poljski analfabet, ampak Ryzd Smygli in ostala varšavska gospoda. Na ponovne in sprejemljive nemške ponudbe so odgovorili s splošno mobilizacijo. Tedaj je bila nemška potrpežljivost izčrpana in ni preostalo drugega kot udariti nazaj.«

Med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo

Nato je Hitler prešel na zgodovino sedanega razmerja Nemčije do Sovjetske Rusije. »Razmerje med Nemčijo in Rusijo ni noben zavojan problem. Ko sta si ti dve državi obljubili, da ju njihov notranji režim ne zanima in da vprašanje notranjega režima pustita ob strani, ni bilo nobenega poviča več za nezaušnost ali sovražnost. Mednarodni kapitalisti bi seveda radi videli, da bi si bili ti dve državi v laseh, toda želja se jim ne bo izpolnila. Neapadalni pakt med Nemčijo in Rusijo je še pred

enim mesecem napravil popoln preobrat v nemški sunanji politiki. Zveza med Nemčijo in Rusijo je najpopolnejše jamstvo miru in stalnosti v tem delu Evrope. Tako imenovanim demokracijam je ta zveza neljuba predvsem zato, ker je protinemški propagandi izbila orožje. Prej so Nemčiji vedno očitali, da hrepni po svetovnem gospodarstvu, da sega po Ukrajini, po Uralu, iz te zveze pa morajo spoznati, kako so bili vsi ti očitki neosnovani. Potegnili smo mejo in si obljubili, da znotraj teh meja vsaka država sama skrbi za mir in red in da nobena ne bo ničesar storila v škodo druge.

Poljske ne bo več

V Evropi je treba ustvariti nov red, ki bo imel več možnosti gospodarskega življenja in ki bo bolj upošteval etnografske zakone.

Nemčija nima nobenih zahtev več

Nato je govoril o odnošajih Nemčije do posameznih držav. Dejal je: »Napelost v mednarodnem življenju ni od nemških zahtev, ampak od protinemške propagande.« Nato je navajal prijateljske odnose, ki jih ima Nemčija do Danske, Švedske, Norveške, Nizozemske, Belgije in Švice, ki slone na nenapadnih paktih ali na drugačnih pogodbah. O Jugoslaviji, Bolgariji in Italiji je s tem v zvezi dejal, da so prav tako v prijateljskih odnošajih z Nemčijo. Z Jugoslavijo je takoj po priključitvi Avstrije navezal nove stike; prijateljstvo z Italijo pa sta z ducejem že ponovno slovesno potrdila. Poudarjal je, da Nemčija ali nemška vlada do teh držav nima prav nobene zahteve in da tudi ni nobene točke, ki bi mogla vzbujati nezaušnost ali kaliti dosedanje prijateljske odnose. Nato je prešel na razmerje do Francije in je dejal: »Zahteve, ki smo jih nekdanji imeli do Francije, smo jasno opredelili. To je bilo edino Posnarje. Z vrnitvijo posarjskega ozemlja, kar je Francija sprejela in priznala, je odpadla tudi ta zahteva in vsi problemi. Ali je kaka francoska vlada, ki bi mogla potrditi, da se je Nemčija kdaj obrnila nanjo s kako zahtevo, ki bi bila proti francoskim interesom? Pač pa smo večkrat izrazili željo, da se opustijo stara sovražstva.«

Na naslov Anglije je dejal: »Nikdar in nikoli nismo nasprotovali angleškim interesom. Pač pa smo se morali večkrat braniti pred angleškimi vmešavanjem v nemške interese. Preseneča nas to za čudo sovražno stališče angleških državljanov do Nemčije. Mir v Evropi pa bo edino taktak, ako se Anglija in Nemčija med seboj razumeta.«

Najprej: potrditev stanja, kakor je

Nato je govoril o pomenu nemško-sovjetske zveze za stalnost in mir v Evropi in je dejal: »Ta zveza je omogočila znosno in trajno ureditev evropskega razmerja. Rusko-nemška zveza je odpravila Versaj in to ni povzročilo zmede, ampak šele ustvarilo znosno stanje. Predmet bodočih mednarodnih razgovorov in pogajanj mora biti samo: potrditev tega stanja.

Nemška vlada je vsak čas pripravljena na pogajanja. Toda, če pa narod svoje pravice ne doseže mirnim potom, mora seči tudi po orožju. To se naj zmorem privoščiti. To bo najbolj potrdil poleg bodočih dogodkov.

Palestina najbolj dokazuje, da bi bilo za Anglijo najbolje, če bi se boljš ukvarjala z lastnimi skrbmi kot pa s skrbmi drugih. Anglija bo morala še veliko storiti, da bo v svojih protektoratih ustvarila tak red kot ga je Nemčija v svojem.

Če bi kdo hotel ustvariti še kak drugi Versaj, se bo takemu poskusu večmilijonski narod uprl z orožjem v roki. To ne bi bilo drugega kot Versaj pred dvajsetimi leti, ki je rodil desetletje napestosti in zmede, potem pa propadel. Mednarodno

Nemčija in Rusija sta trdno sklenili, da se bosta med seboj podpirali. Nemška vlada ne bo nikdar dovolila, da bi med njo in Rusijo kdaj vstala Poljska. Vsak tak poskus se bo ponesrečil in se mora ponesrečiti. Tisti, ki so doslej sodili o tem vprašanju, niso prav nič poznali zgodovine. Poljsko je ustvaril Versaj in Zveza narodov, ki je prav zaradi trdovratnega zagovarjanja nemogočega Versajja izgubila svojo pravico do obstoja, postala je smešna.

Pravijo, da je nemška zahteva po širšem življenjskem prostoru krivična, ni pa krivična, če toliko manj Angležev živi na toliko večjem prostoru! Versaju se je posrečilo razbiti gospodarske enote, ni se mu pa posrečilo razbiti ljudstev — ljudstva so ostala in bodo vedno ostala!«

življenje teži in obremenjuje še mnoga druga vprašanja, ki niso v zvezi samo z Nemčijo, rešitev manjšinskega, židovskega vprašanja, splošna varnost mednarodnega razmerja itd. Sedaj, ko sta Nemčija in Rusija odpravili versajsko Poljsko in s tem v tem delu Evrope zajamčili mir — velesile so jima za to jamstvo lahko hvaležne — se more o vseh teh vprašanjih začeti pogovor. — Nad Evropo še visi vprašanje kolonij, ki ni vprašanje sile, ampak elementarna zahteva, treba je urediti mednarodni denarni promet, doseči varnost pomorske trgovine in uničiti morsko roparstvo, ustvariti vzdušje miru in sigurnosti in oboroževanje zmanjšati na pametno mero. Samo z rešitvijo vseh za pretek se more roditi znosno stanje in človeštvu koristno mednarodno sodelovanje.

Konferenca je nujna!

Da dosežemo ta cilj, bodo veliki narodi prej ali slej morali stopiti skupaj in se pogovoriti. Nemška vlada pa razume, da k taki konferenci ni mogoče kar tako brez priprav. Res je tudi, da je čas, ko grme topovi in so narodi mobilizirani, malo primerno okolje za take razgovore. Zato je pametno in razumno, da se sprožijo pogajanja, preden se žrtvuje na milijone človeških življenj in na milijarde ljudske premoženja. Francozi so obstrlevali Saarbrücken, nemško topništvo Mülhausen, Francozi so z letali napadli Karlsruhe, nemško letalstvo se je spustilo nad francoska mesta itd. In to uničevanje gre brez konca ne samo po suhem, ampak sega tudi na morje, saj danes ni nobenega otoka več (dolgotrajno odobranje). Nekega dne pa bosta Francija in Nemčija pač morali priti skupaj h konferenci. Zna pa tudi nemški narod držati orožje v rokah. Vsi naj pa vedo, da se november 1. 1918 nikdar več ne bo ponovil. Gospod Churchill misli, da bo — ako moja ponudba ne bi bila sprejeta — zmagala Anglija. Jaz pa nobeno sekundo ne dvomim, da bo zmagala Nemčija, tudi če bi Francija in Anglija mojo roko zavrnili. In gospod Churchill naj ve, da še nikdar v zgodovini ni bilo dveh zmagovalcev.«

S tem je Hitler končal. Maršal Göring se mu je zahvalil za njegov govor in dejal, da je danes nemški narod bolj kot kdaj koli prej trdno za svojim voditeljem in da so vsi poskusi, ločiti narod od voditelja, prazni in že vnaprej obsojeni na neuspeh. Ko je večkrat poudaril, da nemški narod slepo zaupa svojemu voditelju, mu je slepo pokoren in gre slepo za njim, kakor ukaže, je dejal: »Državni zbor je zaključen.« — Člani državnega zbora so nato stoje zapeli himni Nemčija nad vse in »Horst-Wesselovo pesem«.

Potek tega izrednega zasedanja so oddajale vse nemške radijske postaje in vse svetovne radijske postaje v Evropi in Ameriki.

Odmev Hitlerjevega govora

Italija sprejela nemške predloge prijazno

Rim, 6. okt. 1j. (Stefani). Časopisje prinaša Hitlerjev govor, v katerem je nakazal pot, kako bi se mogla Evropa izogniti svoji tragiki in morda še bolj tragični bodočnosti. Führer postavlja dve točki, ki omogočata miren izhod: Nemško-ruska zveza, ki je odpravila vse, kar bi moglo privedi do kakih trenj med tema dvema državama in je torej odstranila veliko nevarnost za vso Evropo, dalje pogodbo in zvezo z baltiskimi državami, ki imajo skupne meje z Nemčijo. Druga točka, na katero Hitler

opira svoje upanje mirne ureditve, pa je dejstvo, da Nemčija nima nobenih zahtev do ostalih držav v Evropi in je sama priprava, da po prijateljskem sodelovanju tudi s Francijo in Anglijo. Govoril je tudi o prijateljskem razmerju med Nemčijo in Italijo in dejal, da sta z ducejem na slovesen način potegnili nepremakljivo mejo, ki loči Nemčijo od Italije. Z odpravo versajškega mira je dana možnost, postaviti mednarodno sodelovanje in evropske razmere na nove temelje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zagrebska vremenska napoved: Dolgotrajno deževje in topleje.

Zadnja poljska četa se je vdala

Berlin, 6. oktobra. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo sporoča: Vodja rajha in vrhovni poveljnik oborožene sile je obiskal včeraj čete osme armade pred Varšavo in pregledal revijo posameznih divizij, ki so se udeleževale bojev pred Varšavo. Pri Koeku vzhodno od Lublina je danes ob 10 dopoldne položilo orožje okrog 8.000 vojakov poljske vojske pod poveljstvom poljskega generala Kleberja. To so zadnji ostanki poljske vojske.

Berlin, 6. oktobra. AA. DNB: Po novi določitvi nemško-sovjetske meje na Poljskem so sovjetske čete začele zapuščati kraje okoli Suwalki. Na podlagi tega dogovora so že v četrtek začele v te kraje marširati

nemške čete. Nemci bodo zasedli okraj Suwalki v treh etapah. V sredo so se sestali zastopniki Nemčije in Rusije v poslopju carinarne vzhodnopruskega obmejnega mesta Merunen. Nemški podpolkovnik in poveljnik sovjetske brigade, čigar vojaštvo je zasedlo okraj Suwalki, sta se v tovariškem razgovoru sporazumela glede načina predaje in prevzema teh krajev. V četrtek so sovjetske čete začele zapuščati te kraje, nemška pehota in pionirji so pa na štirih krajih prekorčili mejo. V nekaj urah so nemške čete prispale na določeno mejo. Danes je na programu zasedba Suwalkija, 7. oktobra bo pa vsa pokrajina do litovske in ruske meje v nemških rokah.

Politični zapiski

»Slovenija in njena avtonomija«

Pod tem naslovom prinaša belgrajska »Politika« od 6. oktobra iz Zagreba tole poročilo, ki ga v informacijo prinašamo dobesedno: »Jutrišnji »Hrvatski Dnevnik« prinaša kratko beležko z naslovom »Slovenija in njena avtonomija«. V tej beležki »Hrvatski Dnevnik« piše: »Zadnje čase se je dosti pisalo o prenosu raznih kompetenc tudi na Slovenijo. Pri tem se je naglašalo, da so slovenske razmere drugačne kakor hrvaške. V Ljubljani sta ustanovljena tudi dva odbora, ki naj delata na tem. Kakor pa izvemo, Slovenci žele, da bi se najprej izvedla organizacija Hrvatske v smislu sporazuma od 27. avgusta, nakar bi se načela organizacija vse državne skupnosti in bi ob tej priliki bilo rešeno tudi vprašanje kompetenc Slovenije.« — Ne vemo sicer, odkod ima »Hrvatski Dnevnik« te svoje informacije, pač pa lahko izjavimo, da so nepravilne ter ne soglašajo z dejanskim stanjem, niti z izjavami naših vodilnih mož.

JRZ in HSS za senatne volitve v drinski banovini

V Sarajevu je bila 5. t. m. predkonferenca JRZ za senatne volitve. Kakor poročajo listi, bo drinska banovina volila 5 senatorjev. Po poročilih listov je bilo sklepano takole:

»Ker bo v drinski banovini voljenih 5 senatorjev, so delegati JRZ obravnavali tudi to, da bi glavni odbor moral en senatorski mandat ponuditi Hrvatski seljaški stranki. Potemtakem bi za volitve v senat v drinski banovini kandidiral po en Hrvat-katoličan, en musliman, en domobranec, en Srb in en Srbičan. Od muslimanov bo kandidiral ministar Džafer Kulenović, od bosanskih Srbov Ljubomir Pantič, od Srbijancev pa Miloje Rajaković in Vojko Čvrkić. Ni pa še znano, koga bo HSS kandidirala.«

Kaj je zdaj naloga SDS

Samostojna demokratska stranka (SDS) je izjavljala, da je prava predstavnica vseh Srbov na Hrvatskem ter je kot taka sodelovala s HSS celih 12 let. Kot taka je bila ob sporazumu deležna tudi udeležbe v vladi v Belgradu in v Zagrebu. V tem oziru zdaj zagrebški »Obzorje« piše, kake naloge čakajo SDS v novih razmerah. Med drugim takole pravi: »Da bi SDS mogla uspešno sodelovati s HSS v novem političnem položaju, mora v svoje vrste zbrati večino Srbov v banovini Hrvatski. To je v splošnem državem interesu, prav posebno pa v interesu sodelovanja Hrvatov in Srbov v banovini Hrvatski. Do zdaj je žal večina prečasnih Srbov glasovala za vse bivše režime, kar je slabo odmevalo v hrvatski javnosti. SDS je prav zato, ker je smatрана za srbsko stranko, dobila važne javne položaje, s katerih more uspešno delati in za splošne in za srbske interese. Da bi pa SDS kot predstavnik Srbov v banovini Hrvatski mogla imeti še večji javni vpliv, ji morajo srbski volivci dati zaupanje na prihodnjih senatnih volitvah... SDS pa se mora tudi čimprej samoodločiti, ali bo ostala izključno srbska stranka, ali pa bo, kakor doslej, imela v svojih vrstah poleg srbske večine še majhno število Hrvatov.« V hrvatski javnosti bi bil brez dvoma mnogo lepši odmev, ko bi SDS bila izključno srbska stranka. Treba je namreč računati z občutljivostjo širokih ljudskih slojev, ki mnogo dajo na zunanje manifestacije političnih organizacij. Jasno pa je, da bi SDS, ako bi ostala srbsko-hrvatska stranka, ne mogla naglašati svojega srbskega obeležja, kar bi se neugodno pokazalo v srbskem življu. Nato list naglašuje, da bi v tem primeru lahko nastajale tudi druge srbske stranke, ki ne bi bile naklonjene HSS. Svetuje SDS, naj izbere za voditelja Adama Pribičevića, ki sicer ni politik, ki pa s svojim imenom lahko pritegne mnogo Srbov v SDS. — Kakor bi sledilo iz tega članka, položaj SDS na Hrvatskem nikakor ni rožnat. Nerodno bi bilo tudi, ko bi SDS postala izključno srbska stranka ter bi vsi njeni hrvatski pristaši morali v HSS, da bi potem gospod Vilder, dejanski vodja SDS, moral iz svoje stranke, ker ni Srb, marveč Hrvat. Zato ni verjetno, da bi se te »Obzorje« pobude dale kaj kmalu uresničiti.

Glasilo za starokatoličane

Zagrebški odvetnik dr. Dragotin Tomac je v Zagrebu začel izdajati polmesečnik »Glas narodac«. Izdajatelj je na listu označen obenem za urednika in lastnika tega lista. List je izdajatelj namenil za propagando za starokatoličanstvo, torej za odpad od katoliške Cerkve, katero imenuje — klerikalizem. Pravi, da je ta klerikalizem enak sovražnik naroda kakor kapitalizem in alkoholizem. — Značilno, kako se lahko ruši verski mir v državi v takih časih, ki bi zahtevali v smislu postav največje strpnosti.

Dalmatinski učitelji zahtevajo hrvatsko učiteljsko društvo

Iz Šibenika poročajo hrvatski listi, da je dne 4. oktobra tamkaj zborovalo učiteljsko šibeniškega okraja, ki je poslalo brzojavne pozdrave maršalku dvora, dr. Mačku in banu dr. Šubišiću. Za sklep je bila sprejeta ta resolucija: »Pozdravljamo doseženi sporazum Hrvatov in Srbov. Veselimo se obnove in preporoda Hrvatske ter izražamo svojo vdanost predsedniku dr. Vladku Mačku in hrvatskemu narodnemu vodstvu. Izjavljamo, da bomo vse svoje skromne moči posvetili delu za prosvetni in gospodarski dvig obnovljene Hrvatske. Zahtevamo, da preneha sekcija JUU v Splitu ter da se obnovi »Savez hrvatskih učiteljskih društev« v Zagrebu, ki se bodo v njem včlanila vsa okrajna učiteljska društva dalmatinske Hrvatske. Pozivamo vsa okrajna učiteljska društva dalmatinske Hrvatske, naj se izjavijo z nami solidarna v zahtevi, da se ukine sekcija JUU v Splitu ter obnovi zveza hrvatskih učiteljskih društev v Zagrebu. Prosimo tovaršice in tovarišice, naj takoj ustanove učiteljska društva po okrajih, kjer še niso ustanovljena, ter naj še ona pristanejo na naše sklepe.«

G. Vilder se zavzema za nove volitve

V glasilu SDS »Nova Riječka« v Zagrebu je g. Vilder priobčil članek, kjer govori, da je treba nujno razpisati volitve, ker bi bilo, kakor pravi gospod Vilder, po volitvah na Hrvatskem devet desetih manj nezadovoljnosti kakor je zdaj.

Zemunska vremenska napoved: Vreme se bo postopno zboljšalo od zapada, vendar pa bo še precej oblačno zlasti na severovzhodnem delu, kjer bo še dež.

Na Balkanu nobenih izprememb

Turčija sklene s Sovjeti pakt na podlagi spoštovanja sedanjega stanja na jugovzhodu Evrope

Romunija se nima ničesar bati

Bukarešta, 6. okt. Agencija Stefani poroča:

Po vesteh, ki prihajajo iz Moskve, se pogajanja Saradzogla s sovjetskimi državnikmi približujejo koncu in bo jutri podpisani sporazum med obema državama. Zdi se, da bo ta sporazum vseboval omejitve, s katero se bo Sovjetska Rusija obvezala, da bo spoštovala dejansko stanje na Balkanu, Črnem morju in v vzhodnem delu Sredozemskega morja.

London, 6. okt. AA. Reuter: Po vesteh, ki prihajajo iz Sofije, je dejstvo, da je Saradzoglu podaljšal svoje bivanje v Moskvi, zbudilo v tukajšnjih krogih prepričanje,

da se bo ohranilo dejansko stanje v jugovzhodni Evropi. Poročila iz Bukarešte poudarjajo, da je turški tisk večkrat v zadnjih dneh poudarjal to prepričanje, in da ga je zastopal zelo odločno. Turški

tisk je uverjen, da obstoji možnost, da se skupni interesi Rusije in Turčije spravijo v sklad z obveznostmi Turčije do njenih zaveznikov.

Prav tako smatrajo turški politični krogi, da bo sovjetska Rusija na kompromisni način rešila vprašanje pakta o Črnem morju.

Bukarešta, 6. okt. l. j. Diplomatski krogi so izvedeli, da so se razgovori turškega zunanjega ministra z zastopniki Sovjetske Rusije približali zaključku in da bo jutri že podpisana tozadevna pogodba. Merodajni krogi pričakujejo, da bo med določili pogodbe tudi izjava, s katero se Sovjetska Rusija obvezuje, da bo na Balkanu, ob Črnem morju in v vzhodnem delu Sredozemskega morja spoštovala stanje, kakor je (»status quo«).

London, 6. okt. AA. Havas: Carigranski dopisnik »Daily Express« poroča, da je turška stranka narodnega edinstva sklicala izredni kongres stranke. Na kongresu bodo razpravljali o najnovejših predlogih Sovjetske Rusije.

Gafencu: Ustanovitev balkanskega bloka je nujno potrebna

Če ne bo miru, bo vsa Evropa postala torišče popolne anarhije

Bukarešta, 6. okt. Romunski zunanji minister Gafencu je sprejel domače in tuje novinarje ter jim podal naslednjo izjavo:

»Če ne bomo napadeni, bomo nadaljevali dobre odnose z vsemi sosednimi državami. Menim, da bo v primeru, če ne bo vzpostavljen red, zlasti ideal miru, zavladala v kratkem anarhija na vsem evropskem kontinentu. Torej Evropa ne bo več takšna, kakor je danes. Romunija je mirna, vendar pa je pripravljena. Če bo treba, bomo svojo državo branili.«

Zunanji minister Gafencu je odklonil komentar glede bolgarskih zahtev po južni Dobrudži, vendar pa je poudaril, da sovjetska Rusija ne zahteva Besarabije.

Ustanovitev balkanskega bloka miru bi bila v popolnem skladu z romunsko zunanjo politiko. Vse je odvisno od uspeha pogajanj turškega zunanjega ministra Saradzogla v Moskvi. Iz razgovora z Gafencuom so časnikiarji poeneli, da je Romunija pooblastila Saradzogla, naj v Moskvi zastopa njene interese.

Atene, 6. okt. o. »Aseymatos« prinaša razgovor z romunskim zunanjim ministrom Gafencuom, ki je izjavil: Sedanja romunska vlada izraža brezpogojno željo Romunije, da ostane izven spopada. Poskusili bomo vse, da se vojna in njene strašne posledice ne približajo Balkanu in to še bolj, ker smo bližje prizorišču vojne. Ohranili bomo nevtralnost in dali zavetišče tisočem Poljakom. Se naprej pa bomo ohranili prijateljske odnose z Nemčijo in z Rusijo.

London:

Dela se na bloku nevtralnih držav na jugovzhodu

London, 6. okt. b. Kot odgovor na rusko akcijo na jugovzhodu Evrope objavljajo »Times« poročilo iz Bukarešte, da se delajo končne priprave za ustvaritev bloka nevtralnih držav. »Times« dalje poročajo, da se zboljšujejo tudi odnosi med Romunijo in Madžarsko. Aktivnost nemške diplomacije v Bukarešti je nov dokaz za to, da se po vzpostavitvi odnosov med Rusijo in Nemčijo ti dve državi prizadevata v drugi smeri in nimata časa za spletke v tem delu Evrope. »Times« javljajo, da prihaja sedaj iz Nemčije v Romunijo veliko število praznih vagonov, ker bo Nemčija nakupila razno blago, ki ga potrebuje.

Romunska vlada sprejela zahteve Ukrajincev v Bukovini in Besarabiji

Berlin, 6. okt. AA. DNB: Po vesteh iz Bukarešte, je romunska vlada ponovno pozvala bivšo ukrajinsko narodno stranko v Romuniji, naj pošlje svoje delegate na pogajanja ali pa, da postavi konkretne zahteve. Vodstvo stranke je sestavilo epomenico, v kateri odgovarja na to ponovno vabilo romunske vlade. Spomenica obsega 20 točk: Ukrajinska stranka zahteva, da se na poprišču kulturne politike takoj uvede ukrajinski jezik kot obvezni predmet v vseh ljudskih šolah in Ukrajinci in Besarabiji, v vseh občinah, kjer se nahaja ukrajinska večina.

Dalje naj se dovolj ponovno izhajanje ukrajinskih listov.

Ukrajinci zahtevajo potem, da se vsaj štiri Ukrajinci imenujejo v vrhovni svet Narodne fronte, ter

da morajo biti župani v ukrajinskih vaseh in krajih Ukrajinci, da se v Černovicah imenuje ukrajinski pomočnik mestnega župana.

Dalje zahtevajo, da se Ukrajinci, ki so dovršili univerzitetno študije, postavijo v državnih in občinskih službah in da se vrnejo na svoja mesta, v ukrajinskih mestih in občinah ukrajinski uradniki in učitelji, ki so bili premeščeni.

Romunska vlada je sprejela ta minimalni program na svoji večerajnji seji.

Prijateljstvo med Madžarsko in Jugoslavijo

Rim, 6. oktobra. l. j. Iz Budimpešte poročajo, da tamošnji politični krogi pričakujejo skorajšnje poglabitve dosežanih zvez med Madžarsko in Jugoslavijo. Povod za to poglabitve dosežanih

Proti komunistom v Franciji Francoski komunisti za Hitlerja in Stalina

Pariz, 6. oktobra. dl. Dejstvo, da so se bivši komunistični poslanci izrekli za sovjetsko-nemške mirovne ponudbe, je v Franciji vzbudilo silno ogorčenje. Enodušen odpor se kaže celo pri socialistih. Iz tega je razvidno, da je ogromna večina francoskega naroda v svojem mišljenju enotna. Od 72 bivših komunističnih poslancev se jih je 43 priključilo novoustanovljeni, tako imenovani »delavsko-kmečki stranki« in ta skupina se je z vso močjo zavzela za Hitlerjevo pobudo. Francoska javnost smatra, da gre v tem primeru za bogato plačane ljudi, ki so orodje sovražnikov Francije in ki bi radi ločili Francijo od Anglije in jo razorožili, kakor so to delali tedaj, ko so imeli oblast v Roki.

Pariz, 6. oktobra. b. Sodišče je izdalo nalog za aretacijo komunističnih narodnih poslancev Rameta in Bontea, ki sta voditelja »stranke delavcev in kmetov«. Policija ju doslej še ni našla.

Pariz, 6. oktobra. l. j. Vlada čimdalje ostreje nastopa proti komunističnim poslancem, ker je pri nekaterih preiskava našla veliko materiala, ki jih obremenjuje in njihovo domoljubje kaže v slabi luči. Vsi komunistični voditelji bodo postavljeni pred sodišče.

Amerika preti z ukinitvijo dipl. odnošajev s Sovjetsko Rusijo zaradi komunistične propagande

Rim, 6. oktobra. AA. Stefani: Po vesteh iz Newyorka je preiskava, izvedena glede vprašanja »Protiameriške delavnosti«, pokazala, da obstoji v Združenih državah močna komunistična propaganda, ki jo finančno podpira sovjetska vlada. Newyorški listi predvidevajo v zvezi s tem možnost prekinitve diplomatskih odnosov med Združenimi državami in Sovjetsko Rusijo, kajti eden izmed pogojev za obnovitev diplomatskih odnosov med obema državama od leta 1933 je bil ta, da se Sovjeti vzdrže sleherne komunistične agitacije v Združenih državah.

Mussolini sprejel Mackensena

Rim, 6. oktobra. b. Davi ob 10 je predsednik vlade Mussolini sprejel v beneški palači v navzočnosti grafa Ciana nemškega veleposlanika grafa von Mackensena.

Grožnja Nemčije Evropi: Če ne sklenete miru, boste imeli boljševisko revolucijo

Rim, 6. okt. b. Zaradi vmešavanja Sovjetske Rusije v daljni razvoj evropskih dogodkov ponatiskuje »Giornale d'Italia« članek »Berliner Börsenzeitung«, v katerem pojasnjuje vloge Rusije takole: Rusko-nemški sporazum je spremenil položaj v Evropi in pokazal, da je Velika Britanija izgubila pravico, da kot razsodnik odloča na evropskem kontinentu. Sporazum med Berlinom in Moskvo je bil storjen zaradi tega, da se ohrani svoboda v Evropi. Hitler ni Napoleon, Napoleon je šel v Moskvo z namenom, da premeta Rusijo in da odloča o usodi Evrope. Njegov imperializem je propadel. Tudi Nemčija je šla v Moskvo, vendar

so njeni cilji povsem nasprotni od onih Napoleona in je torej nemški realizem dosegel velike uspehe. Nemci se zblizujejo z Rusijo, s katero hočejo določiti končno mejo skupnih interesov, da se tako dosežejo vsi predpogoji za trajno ravnotežje in pravičen mir v Evropi. Če pa bosta Velika Britanija in Francija za vsako ceno izzvali splošni evropski spopad, se bosta izpostavili največjim nevarnostim. Novi spor v Evropi bo dovedel neizogibno do radikalno-socialnega preobrata in uničil dosedanji plutokratski sistem, katerega predstavniki se zanašajo na prazne upe, da bodo z uničenjem Nemčije okrepili svoj položaj.

Ribbentrop: Pakt med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo podlaga miru

Berlin, 6. oktobra. AA. DNB. Zunanji minister v Ribbentrop je včeraj sprejel posebnega dopisnika in urednika za zunanjo politiko listov »Tokio Niči niči« in »Osaka Maji niči«, Kušumajo. Ugledni japonski časnikiarji je zadal nemškemu ministru tale vprašanja:

Kako sodite o moskovskem dogovoru in njegovih posledicah za evropsko politiko?

V. Ribbentrop je odgovoril: Zelo sem zadovoljen z razvojem in uspehi nemško-sovjetskih pogajanj, ker so razčistili položaj na bivšem Poljskem in v vsej Vzhodni Evropi. Ponovna uvedba reda in miru na tem področju ne služi samo koristim narodom, ki žive na tem prostoru. Odstaritev tega ognjišča neredov služi prav tako v veliki meri evropskemu miru. Vsi vojni hujskači na svetu naj iz tega izvajajo sklepe. Miroljubni narodi s simpatijami pozdravljajo to ureditev. Nemčija in Sovjetska Rusija sta objavili skupno izjavo in prepustili Angliji in Franciji, da se odločita za vojno ali mir. Zahodni velesili se morata odločiti.

Na vprašanje, kakšne posledice bo imel ta dogovor za nemško-japonsko in rusko-japonsko razmerje, je Ribbentrop odgovoril:

Nenavadno sem zadovoljen z rusko-japonskim dogovorom, podpisanim in pred nekaj tedni v zvezi z incidentom pri Homohanu. Prepričan sem, da je ta dogovor začetek končne pomiritve na Daljnem vzhodu. Nemčija bo s simpatijami sprejela vse ukrepe za užititev dogovora med Japonsko in Sovjetsko Rusijo. Nemško-sovjetski dogovor in prijateljstvo med Nemčijo in Japonsko lahko samo koristijo temu razvoju.

Kušujama je nato vprašal: Pravijo, da se je z nemško-sovjetsko izjavo začela velika mirovna ofenziva. Ali je to v skladu z namerami nemške vlade?

Ribbentrop je odgovoril: Nemčija si je zmerom želela miru in nikoli vojne. Kljub vsem razumnim ponudbam führerja smo morali iti v vojno na Poljskem. Na zahodu niso bili Nemci tišili, ki so napovedali vojno, temveč Angleži in Francozi. Nemčija je še zmerom pripravljena na mir. To ni novo dejstvo, toda zahodni velesili se morata odločiti. Njunim brezumnim grožnjam o uničenju Hitlerizma, ki pomeni z drugimi besedami uničenje nemškega naroda, bi mogli mi postaviti nasprotno geslo Nemčije: uničenje angleške demokracije, to je uničenje britanskega cesarstva — grožnja, ki se mi zdi prav tako brezumna.

Moskva: Nemško-sovjetski pakt bo trajen

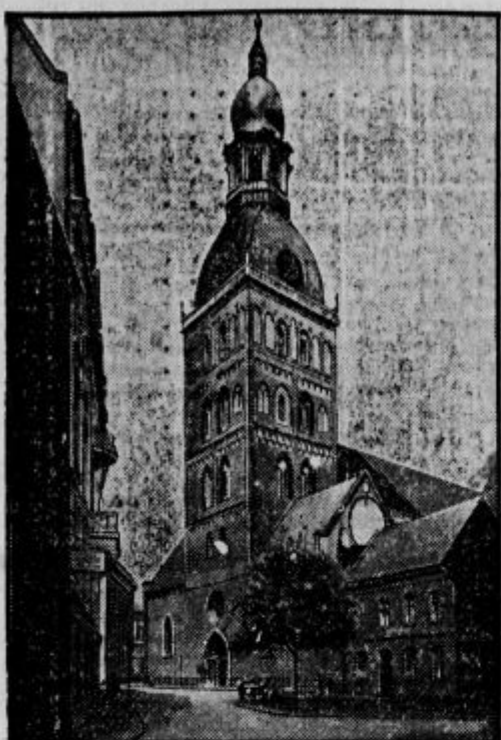
London, 6. oktobra. AA. Reuter: Iz Moskve poročajo: Moskovski radio je enoti citiral »Pravdo«, ki naglašuje, da je nemško-sovjetski dogovor eno izmed najvažnejših zgodovinskih dejstev. Ta dogovor je logična posledica nenapadalnega pakta in stališča zahodnih evropskih držav. Dogovor bo koristil obema državama in bo trajen ne glede na to, da vladata v obeh državah različna politična sistema.

Odmev Hitlerjevega govora (Nadaljevanje s 1. strani)

London, 6. okt. l. j. Diplomatski krogi sodijo, da današnji Hitlerjev govor ne vsebuje nobene točke, ki bi mogla prineesti v mednarodno napetost tako izpremembo, še manj pomirjenje. Tudi njegove besede, da Nemčija do zahodnih velesil nima nobenih zahtev in da v nobenem oziru njihovim interesom ni nevarna, ne ustvarjajo večjega upanja na mednarodno solidarnost, češ, da so vse dosežane nemške obljube in podobne besede izkazale za nezadostne in da je še vedno najbolj merodajna knjiga »Mein Kampf«, iz katere se še najbolj zanesljivo vidijo nameni in težnje Hitlerjeve Nemčije.

Tudi Latvija se je morala vdati Sovjetom

Sedaj pa je na vrsti še Litva

Stolnica v Rigi. — Na Letonskem je pol milijona katoličanov, ki so organizirani v 150 župnijah.

Svalin hiti, da izbrati izredno ugoden položaj na svojih zapadnih mejah, potem ko je bila razbita sporazumno z Nemčijo poljska država.

Njegov nadaljni cilj je, da spravi pod oblast Moskve baltiške države, Estonijo, Letonijo in pa Litvo.

Estonija je morala prva kapitulirati in prepustiti Sovjetom strateško izredno važna otoka Osel in Dagö, ki jih bodo Sovjeti utrdili ter s tem zavarovali morsk prehod v finski zaliv, kjer je njihovo glavno oporišče v Vzhodnem morju Kronstadt. Razven tega je Estonija morala Sovjetom odstopiti tudi Paldiski (Baltiki Port), ki ga bodo Sovjeti zgradili v močno pomorsko oporišče. Paldiski je malo mesto s 1200 prebivalci, ki ga je že Peter Veliki dal utrditi kot pomorsko bazo in je imelo veliko vlogo v švedsko-ruski vojni ob koncu 18. stoletja. S tega mesta namreč je mogoče nadzirati dohod do Kronstadta in Leningrada. Zato se večkrat imenuje kar naravnost Gibraltar Vzhodnega morja. Dejstvo, da Sovjeti dobivajo v svoje roke tako važne strateške točke, utegne roditi posledice, katerih daljnosežnost se da še ni mogoče pregledati. Poslej se sovjetski Rusiji ni treba več bati, da bi mogel sovražnik njeno brodovje zapreti v finski zaliv, ker obvlada najvažnejša paroplovna pota v vzhodnem delu Vzhodnega morja. Ne sme se podcenjevati, da je med temi poti tudi ona, po kateri gredo švedski transporti železa v severno nemško luke. Gotovo je, da v Nemčiji ekspanzija Sovjetije nad baltički državami ni ljuba, ker je s tem konec gospodujočega položaja Nemčije v Baltiskem morju. Ribbentrop se je ob svojem zadnjem obisku v Moskvi prizadeval, da bi Sovjete odvrnil od baltičkih držav, dosegel pa je po informacijah švedskega tiska samo toliko, da jih Sovjetija ne bo kratko in malo zasedla in priključila Sovjetski zvezi, ampak, da ei bo prilastila le važna pristanišča in otoke ter nad baltički deželami izvajala protektorat, ki je podoben onemu, ki ga ima Nemčija nad Češko-Moravsko.

Druga država, ki je, kakor je bilo pričakovati, prišla na vrsto, je Latvija (65.791 km² z dva milijona prebivalci). Včerajšnja poročila sporočajo, da je Sovjetija tudi z Latvijo, potem ko je je ustahovala s mobilizacijo na njeni meji, sklenila pogodbo, s katero dobi v upravo dvoje nad vse važnih pristanišč Libavo (60.000 prebivalcev) in Vindavo (25.000 prebivalcev). Ti dva pristanišči eta za Sovjetijo izredne važnosti, ker eta vse leto prosti ledu in imata dobro železniško zvezo z zaledjem. Pogodba z Latvijo je podobna oni z Estonijo in v glavnem navedeno določa:

- Pogodbenici si bosta ob napadu ali nevarnosti napada po kaki evropski velesili na njene obmoške ali kopne meje pršli na pomoč.
- Sovjetska Rusija bo preskrbovala latvijsko armado z orožjem po ugodnih pogojih.
- Latvija priznava Sovjetom pravico, da ei za varstvo svojih koristi v latiških pristaniških Libavi in Vindavi uradi vojna oporišča za mornarico in letala. Oporišča ei lahko uredi tudi v obmoški ožini, ki zapira dohod do zaliva Rige in ki leži med otokom Osel in celino. V teh oporiščih bo sovjetska Rusija na svoje stroške vzdrževala določeno število čet in letalskih sil.

4. Pogodbenici ne bosta aklepalili nobenih sporazumov ali zvez, ki bi bile naperjene proti kateri od njih.

5. Izvedba te pogodbe ne sme v ničemer krčiti neodvisnost državnega, gospodarskega in socialnega reda v obeh državah. Zemljišče sovjetskih oporišč ostane latiška last.

Pogodba bo veljala 10 let in ee bo sama po sebi podaljšala, če je nobena država ne bo odpravila.

Tako je tudi Latvija prišla pod dejansko nadoblast sovjetske Rusije, ki popolnoma vojaško kontrolira obe latiški pristanišči na odprtem morju in pa tudi dohode do same Rige (400.000 prebivalcev), ki je glavno mesto dežele.

Sedaj je vsekakor na vrsti Litva, (53.242 kvadr. kilometrov — 2.400.000 prebivalcev), s katero se tudi že pripravljajo slična pogodba. Vse tri baltike države v sedanjih razmerah nimajo nobene možnosti, da bi ee moglo nasiliti Sovjetije zopredstaviti. Sovjetija torej temeljito izrablja popolno svobodo, ki jo je dobila s svojimi pogodbami z Nemčijo, čeprav slednja morda ni računala, da jo bo Stalin tako hitro in tako temeljito izrabil.

„Poljska bo zopet vstala“

Pariz, 6. oktobra. AA. Havas: Danae je bila v katedrali na Montmartru svečana žalna služba božja za padlimi Poljaki. Službe božje, katero je bral kardinal Verdier, so se udeležili vsi člani poljske vlade. Kardinal Verdier je pred vrati sprejel predsednika poljske vlade generala Sikorskkega in njegove sodelavce. Popeljal je šefa nove poljske vlade na prostor, ki je bil zanj določen, nato pa je glasno dejal: »Poljska bo oživela.« Nato je general Sikorski odgovoril: »Prepričan sem, Eminenca.« Po evangelijski je imel kardinal Verdier govor, v katerem je poudarjal edinstvo Francije in Poljske v molitvah. Z ganotjem je govoril o junakih, ki so na Poljskem prelili svojo kri, ter izrazil svoje prepričanje, da bo Poljska spet vstala. Svečanost se je zaključila z besedami kardinala Verdiera, s katerimi je hotel vlti hrabrost in upanje pred težko dolžnostjo. Po končani svečanosti je množica, ki se je zbrala pred baziliko, privedla članom poljske vlade prisrčne manifestacije.

Indi zahtevajo dominionski položaj

Rim, 6. okt. b. V zvezi z razgovori, ki jih je imel vice kralj Indije s predstavniki indijskega kongresa in drugimi zaupniki Gandija, beležijo tukajšnji listi poročilo iz Londona, da je Velika Britanija zaradi sedanjega položaja v svetu pripravljena dati Indiji položaj dominiona.

Sovjetska Rusija gospodar Baltika

Samo Finska se upira - Grožnja Moskve, da nastopi s silo

London, 6. oktobra. Predsednik finske vlade je odklonil povabilo, da naj pride v Moskvo sklenit s Sovjetsko Rusijo pogodbo. Radio Moskva je nato dodal sledeči komentar h koraku finske vlade: Zaradi odklanjanja finske vlade, da pošlje v Moskvo zunanjšega ministra, ki bi sklenil trgovinsko pogodbo, si Sovjetska Rusija pridržuje pravico, da v zvezi s tem izda svoje ukrepe.

Sovjeti stavljajo Estoniji nove zahteve

Helsinki, 6. oktobra. z. »Neue Züricher Zeitung« *poroča, da so nastala med Rusijo in Estonsko velika nesoglasja. Ruska vojaška delegacija, ki je prišla, da v podrobnostih določi ruska oporišča, je postavila mnogo obsežnejše zahteve kakor pa je bilo prvotno dogovorjeno v Moskvi. Poleg obalnih oporišč zahtevajo sedaj Rusi tudi več oporišč v notranjosti Estonske, čemur pa se estonska vlada odločno protivi. Napetost je zaradi tega znova narasla.*

Kopenhagen, 6. oktobra. b. »United Press« *poroča, da so naknadne sovjetske zahteve v Estonski globoko odjeknile. Potrjujejo poročila o možnosti vladne demisije. Razen tega napovedujejo tudi odstop vodstva estonske vojske.*

Reval, 6. oktobra. AA. DNB: »Baltic Times« *obširno razpravlja o novi estonsko-sovjetski trgovinski pogodbi ter smatra, da je ena najvažnejših določb te pogodbe odredba o ravnotežju trgovinske bilance med obema državama v višini 18 milijonov estonskih kron letno. Estonsko-sovjetski promet se bo s tem zvišal na štirikratni dosedanj o obseg. List navaja nato listo blaga, ki ga bosta Estonska in Sovjetska Rusija dobavljali druga drugi, ter naglašja posebno tranzitno klavzulo, ki daje Estonski, katere zveza z Atlantikom je prekinjena zaradi dveh blokad, pravico uvažati in izvažati blago čez luke Lednega in Črnega morja.*

Tudi Litva v težkem položaju

Moskva, 6. oktobra. b. Litovski minister Urbis se je vrnil iz Moskve v Kovno. Pričakujejo pa, da bo v nekaj dneh zopet odpoval v Moskvo.

Kovno, 6. oktobra. b. »United Press« *poroča iz litovskih političnih krogov, da je v sovjetski predlog Litvi vključena tudi zahteva, da litovska vlada dovoli, da sme Sovjetska Rusija poslati na njeno področje svoje vojaštvo. Prav tako ji mora odstopiti letalska oporišča. Med Litvo in Sovjetsko Rusijo bo podpisani pakt o medsebojni pomoči.*

Berlin, 6. oktobra. AA. DNB: Iz Moskve poročajo: Včeraj sklenjeni sovjetsko-latiški pogodbi o vzajemni pomoči ima kot dodatek skupno izjavo o značaju sovjetsko-latiških pogajanj. Ta izjava pravi:

Obe stranki soglasno zastopata stališče, da se bo v interesu izvedbe pakta o vzajemni pomoči pokazalo kot potreben dinitelj medsebojno zaupanje, ki je tako dolgo vrsto let dosedanjega prijateljskega razmerja prevevalo obe državi. Ker sta obe

pogodbenici postavili ta pakt o vzajemni pomoči na trdna določila mirovne pogodbe in pakta o nenapadanju, ki ee obstojita med obema državama, potrjujejeta obe pogodbenici ponovno in brez pridržkov priznanje suverenih pravic obeh držav in načelo o nevmešavanju v njune notranje razmere. Prepričani so dolgoletni izkušnji, da različnost vladavin ne tvori nobene zapreke za koristno sodelovanje med njima, izjavljata obe pogodbenici ponovno, da bo tudi v novem položaju, ustvarjenem po novem paktu o vzajemni pomoči, vsaka od njih spoštovala državno, socialno in gospodarsko ureditve sopogodbenice in tako obnovila miroljubno in prijateljsko sodelovanje med obema narodoma.

Mesec pomorske vojne živahna delavnost nemških podmornic

Belgijski dnevnik »Borzijski odmevc« *je objavil dosedanje izgube vojujočih in nevtralnih držav na morju. Od teh izgub je izzvesta samo Italija. Velika Britanija je izgubila 35 ladij s 154.427 tonami, Nemčija je izgubila 6 ladij z 21.277 tonami, Norveška je izgubila 4 ladje z 12.294 tonami, Finska 7304 tone, Švedska 7200 ton, Belgija dve ladji z 8968 tonami, Francija 6097 ton, Rusija 1858 ton, Danska 1095 ton, Grčija 4150 ton in Holandska 1514 ton. Toliko tonaže je bilo poplajene v mesecu septembru.*

London, 6. okt. t. Mornariško poveljstvo poroča, da je neka podmornica potopila angleško trgovsko ladj »Glenfarg«. Potopljeni parnik je imel 876 ton. Posadka se je rešila, le en mornar je na posledicah ran umrl.

Pariz, 6. okt. AA. Havas: Iz Santiaga v Čilu poročajo: Vrhovni poveljnik čilske vojne mornarice je dal zastopniku Havasa tole izjavo: Neki častnik, ki službuje v pristanišču v Valparaisu, je 5. oktobra ob 4.10 opazil v pristanišču periskop neke podmornice. Očitno gre za nemško podmornico.

Pariz, 6. okt. AA. Havas: Iz Stockholma poročajo: Švedski pomorski strokovnjaki sklepajo iz dosedanjih izkušenj, da so nemške vojne ladje začele delovati po novem načrtu in da nastopajo po novi taktiki leti krogi mlinijo, da bodo v bodoče nemške podmornice delovale na mnogo večji površini in ne samo v Kattegatu, Skagerraku in Severnem morju. Po sodbi švedskih strokovnjakov, sodeluje nemška vojna ladj »Admiral Scheer« *ki se je pojavila na Atlantiku, skupaj s celo mrežo podmornic. Obenem ee opaža, da je nemška vojna mornarica poslala rušilce patrolirati na zahodno obalo Švedske in v druga morja.*

Na zapadni fronti

Pariz, 6. oktobra. b. Francoevo vojno poročilo se glasi: Pretekla noč je bila relativno mirna in je prišlo do neznatne delavnosti. Zahodno od Saarbrückna so delovale le posamezne patrulje. Vojni opazovalec »Petit Parisien« *je mnenja, da bodo skušali Nemci prodreti med Reno in Moselo. Kanceler Hitler je nemškemu vojnemu poveljstvu izrazil svoje nezadovoljstvo zaradi tega, ker se francoške čete med Saaro in Moselo nahajajo povsod na nemškem ozemlju.*

Pariz, 6. oktobra. AA. Uradno sporočilo od 6. okt. zjutraj se glasi: Noč mirna. Delavnost patrol zlasti jugozahodno od Saarbrückna.

Berlin, 8. okt. Poročilo vrhovne nemške komande: Na zahodu slaba topniška delavnost. Sicer je dan potekel mirno.

Premirje med Japonci in Kitajci?

London, 6. oktobra. lj. Angleška vlada je generalu Čangkajšeku sporočila, da s svoje strani ne bo ugovarjala, ako se med Kitajsko in Japonsko sklene premirje.

Največja ameriška eskadra

London, 6. oktobra. AA. Reuter poroča iz Sandiege v Kaliforniji: Ameriška eskadra, ki šteje 29 vojnih ladij ter 106 letal, kakor tudi veliko število manjših pomožnih edinic, je odplula nocoj proti Havajskemu otočju. Eskadri poveljuje vice-admiral Andrews. Ko prispe eskadra v Pil Harbor, bo na Havajskem otočju skoncentrirano veliko število ameriških vojnih ladij, kolikor jih še ni bilo nikdar v zgodovini, razen v primeru vaj. V Washingtonu izjavljajo, da je pot te eskadre na Havajsko otočje bila predvidena že pred več meseci ter da ni v zvezi s sedanjim mednarodnim položajem.

Človek nad drugimi

V Parizu je izšla knjiga, ki nam slika življenje in delo Cecilja Rhodessa, kateremu se ima britski imperij zahvaliti za Južno Afriko. Ta mož, ki so mu nadeli ime Napoleon Južne Afrike, je tip sodobnega človeka, ki nima nobene vere v ničesar nadprirodne, se ne čuti vezanega po nobenem pravstvenem zakonu in pozna samo uspeh, katerega je treba doseči z vsemi sredstvi, ki se ne delijo v dobra in zla, ampak samo v služuča namenu na eni in v protismotrena na drugi strani. Že po postavi je bil Rhodes atlet, okroglega obraza, ogromnih željosti, debelih ustnic in ostrih oči, iz katerih je govorilo zaničevanje. Zavojevanje Južne Afrike z njenimi bogatimi diamantnimi polji je začel na lastno roko, seveda je v prvi vrsti zavojeval z denarjem, ki ga je nakopičil milijarde. Moč njegove volje ne pozna nobene me je, je pa brezobzirna in surova. Ne pozabi niti najmanjše žalitve, je tiran in zahteva, da ga vsak uboga brezpogojno. Njegovu maščevanju je neumljeno. Vsaka stvar na njem je preračunana, celo njegova dobra volja ali njegova jeza. Nikoli se ni trudil, da bi si pridobil simpatije, ker mu niso bile potrebne. Tujeja mnenja ne upošteva in se ne zmeni za najhujše grožnje svojih sovražnikov. Pojma in dejstva vesti ne pozna. On ve samo, ali je uspel ali ni uspel in kako mora svoj nesuepoh popraviti. Zase ima eno moralo, čreda, med katero šteje vse svoje soljudi, mora slediti drugi. Smehljajoč je dejal, da kdor hoče napraviti jajčnik, mora jajca razbiti, to se pravi, kdor hoče doseči svoj cilj, mora tudi izbrati primerna sredstva. Cecil Rhodes je bil prepričan, da ima vsak človek svojo ceno, to se pravi, da je mogoče kupiti vsakega. Značilno je, da je ženske zaničeval; ko je bil na tem, da poroči hčerko črnega poglavarja, ki je bila izredna lepota, katero je rabil za to, da bi si utrdil svoj vpliv med črnimi domačini, se je stvar razbila na tem, da oče hčeri ni hotel dati dogovorjene visoke dote. Rhodesov edini užitek je bil zaslužiti denar, kopiciti uspeh na uspeh in si pokoriti čim več ljudi. Podoben condottierom renesanse, je bil iz istega lesa kakor Robert Clive in Warren Hastings, ki sta zavojevala Indijo — Napoleon je bil boljši človeški. Mož bi s hiral popolnoma v naše stoletje. To je tisti »Herrenmensch«, ki je postal vzor sodobnega oblastnika.

Volitve v senat

Belgrad, 6. oktobra. m. V predsedništvu vlade je bila danes od 11 do 2 popoldne seja izvršilnega odbora JRZ. Od Slovencev so se udeležili seje predsednik senata dr. Anton Korošec, gradbeni minister dr. Krek in bivši senator Franc Smodej. Na seji so razpravljali o vseh tehničnih vprašanjih, ki pridejo v poštev pri bližnjih senatorskih volitvah. Prihodnje dni bo glavno strankino tajništvo razposlalo potrebna navodila vsem banovinskim tajništvom v državi.

Belgrad, 6. okt. Na podlagi § 48 zakona o volitvah senatorjev je pravosodni minister izdal avtentično tolmačenje § 6, odst. 2 omenjenega zakona. Tolmačenje pravos. ministra se glasi: Odstavek 2 § 6 zakona o volitvah senatorjev z dne 30. septembra 1931, v zvezi z odst. 2 in 3 § 5 zakona o volitvah narodnih poslancev in narodno skupščino, se mora z ozirom na novo ustanovljeno vrhovno sodišče v Ljubljani razumeti tako, da v državni odbor pride predsednik vrhovnega sodišča v Ljubljani, ali pa njegov namestnik, če je predsednik zadržan.

Zborovanje zavarovalnic

Belgrad, 6. oktobra. m. Pod predsedstvom Bože Brzakovića so bile danes in včeraj plenarne seje Zveze zavarovalnic in njenih tarifnih odborov. Obravnavale so se važne tekoče zadeve in so se določile smernice za delo zavarovalnic v današnjem položaju. Ugotovljeno je bilo med drugim, da se v jugoslovanskih zavarovalnicah ni pojavila nobena motnja v rednem postopanju ter naše zavarovalnice lahko prenesejo vsak čas vse rizike v našem gospodarskem življenju. Iz Slovenije so se udeležili sej podpredsednik Zveze zavarovalnic dr. Dermastja, generalni ravnatelj banke Slavije dr. Ivan Bole in ravnatelj Vzajemne zavarovalnice Ivo Martelanc.

Osebnosti vesti

Belgrad, 6. okt. m. Postavljen je za primarnega zdravnika splošne državne bolnišnice v Ljubljani dr. Janko Pompe; za apotekarico splošne državne bolnišnice v Ljubljani v 7. pol. skup. je postavljen Nikolaja Grasselli.

Z odlokom finančnega ministra je postavljen za računovodjo 9. skup. pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani Josip Zalokar.

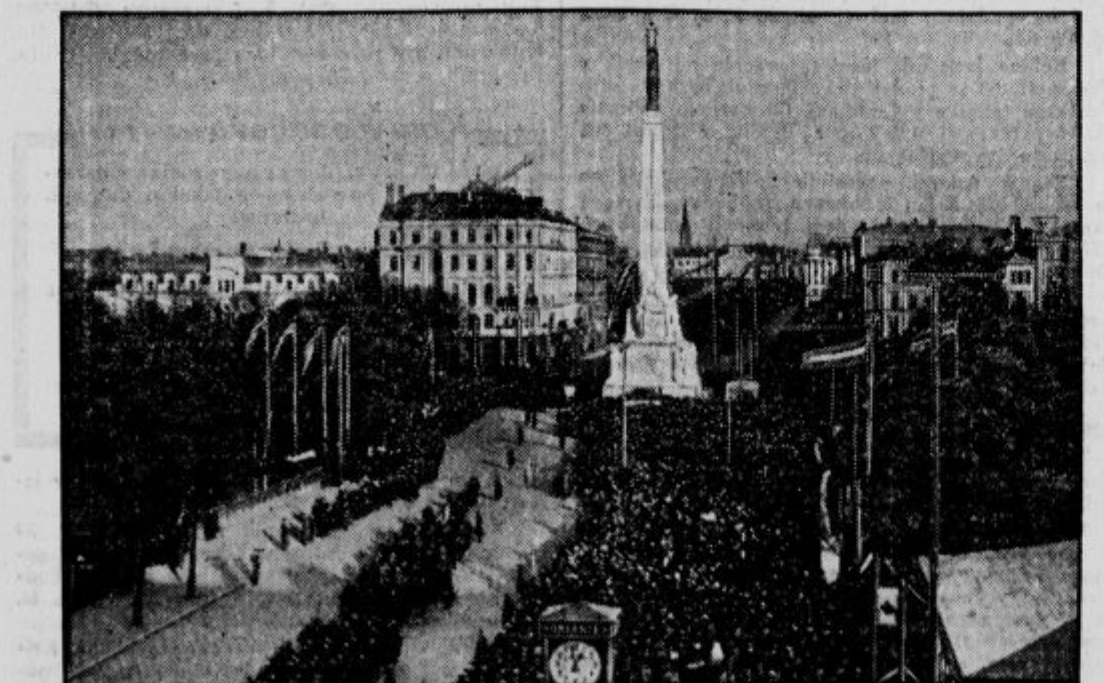
Z odlokom generalnega ravnateljstva državnih železnic je po potrebi službe prestavljen Stevan Solga, administrativni uradnik računovodstva pri ljubljanskem žel. ravn. v računovodstvo generalnega žel. ravn. v Belgradu.

Z odlokom ministra za soc. pol. in narodno zdravje je postavljen za sekundarnega zdravnika 8. pol. skup. v zdravilišču Topolšičca dr. Ivan Smrečnik.

Belgrajske novice

Belgrad, 6. oktobra. AA. Finančni minister je podpisal odlok, da se zvezi Jugoslovanskih čebelarskih društev in zadrug, Zvezi čebelarskih društev v Jugoslaviji, Srbski čebelarski družbi, Zvezi zadrug gospodarske sloge v Zagrebu, Slovenskemu čebelarskemu društvu v Ljubljani ter drugim čebelarskim zadrugom in društvom, ki niso vlačnjena v zgornjih zvezah, dovoli nabava sladkorja brez placila državne trošarine za prehrano čebel, in to največ 5 kg sladkorja za vsak panj. Sladkor se lahko nabavi potom prodajne centrale za sladkor ter se mora v sami tovarni denaturirati.

Belgrad, 6. oktobra. m. Te dni je bil v Belgradu podban Banovine Hrvatske dr. Krbek. Sprejet je bil tudi pri gradbenem ministru dr. Kreku, s katerim sta predebatirala o prenosu kompetence gradbenega ministristva na Banovino Hrvatsko. V vseh točkah načrta uredbe je bil dosežen popoln sporazum.

Spomenik Svobode v Rigi

Gospodarstvo

Naša zunanja trgovina

Komaj se je začela vojna na evropskem vzhodu in za njo na evropskem zahodu, so tudi za našo zunanjo trgovino nastopili popolnoma novi problemi. Predvsem so nastali problemi prometnega značaja, ki so pa bili kmalu v veliki meri rešeni, ker se je promet z Nemčijo kaj kmalu v veliki meri normaliziral in ker nam je ostala še nevtralna Italija, kamor je lahko šel nemoteno naš izvoz in tudi tranzit za zahodne evropske države.

Toda s pomorsko vojno in sploh z zaostritvijo gospodarske vojne je vseeno pretela velika nevarnost, da ne bomo mogli vzdržati obsega naše zunanje trgovine na prejšnjem obsegu. Toda agrarna struktura naše države, ki ima tudi značilne vire surovin, je povzročila, da smo postali ob politiki naše nevtralnosti iskani partner za zunanjo trgovino. To dokazuje prihod nemške delgacije v našo državo, ki je prišla z izrecno željo, da se povečajo trgovinski stiki med obema državama, kar je razumeti predvsem v tem smislu, da hoče Nemčija na eni strani sploh povečati svoj izvoz iz naše države, na drugi strani pa posebno izvoz onih predmetov, za katere so ji zaprti nabavni viri v prekomorskih državah. Vprašanje je tu edino v obliki plačilnega prometa, ker je jasno, da more Nemčija plačati svoj izvoz le z izvozom. Niso nam znane podrobno razmere v Nemčiji, da bi lahko presenjili produkcijsko in izvozno kapaciteto njene industrije v sedanjem njenem vojnem stanju, tako da bi iz tega lahko skleпали na nemške plačilne možnosti. Vsekakor pa bo morala Nemčija še naprej izvažati industrijske izdelke, ker drugače ne bo prišla do potrebnih surovin, živil in živina.

Tudi Italija hoče poglobiti svoje trgovinske stike z nami. Iz Belgrada je prišlo poročilo, da bo prihodnji teden prispel tja g. Mass, glavni ravatelj oddelka za zunanjo trgovino iz Rima pri ministrstvu za valute in devize. Njegov prihod ima namen razpravljati o izvozu pšenice in koruze v Italijo. Pri tem nam prihaja v dobro dejstvo, da je naš klirinški račun z Italijo za nas pasiven za okoli 140 milij. din, kar moramo izravnavati z našim izvozom.

Nemčija in Italija sta danes najvažnejša partnerja v naši zunanji trgovini. Tako je šlo v prvi polovici letos 26,92% vsega našega izvoza v Nemčijo, 12,63% v češkomoravski protektorat, v Italijo 9,98%. Nasprotno je prišlo v prvi polovici letos 44,09% vsega našega uvoza iz Nemčije, 6,78% iz češkomoravskega protektorata in 11,75% iz Italije. Skupno je znašal delež Nemčije in Italije obenem s protektoratom pri izvozu 49,53%, pri uvozu pa 62,62%.

Tudi z ostalimi sosednimi državami je računati, da bomo vzdržali obseg zunanje trgovine, če ga ne celo povečali. To velja zlasti za Romunijo, Bolgarijo in Grčijo ter event. tudi za Madžarsko. Veliko vprašanje je, kako bo obnovljen promet s Poljsko, kjer je naš partner postala Nemčija, ki namerava definitivno zadržati vse kraje, odkoder je prihajalo največ industrijskih predmetov iz Poljske k nam, t. j. iz vzhodne gornje Slezijske. S tem je pričakovati še večjega povečanja važnosti Nemčije kot našega trgovinskega partnerja.

Težji je problem za našo prekomorsko trgovino, kjer se bojimo posledic vojne na morju in ne moremo tvegati naših ladij, da nam jih zaplenijo s tovari vred ali pa celo potopijo. V tem oziru pa tudi glede stališča Anglije v trgovinski politiki nasproti naši državi, je važna izjava, ki jo je včeraj izdalo angleško propagandno ministrstvo

po uradni agenciji Reuter, kar smo objavili v delu naše včerajšnje izdaje in zato danes to poročilo še enkrat navajamo v informacijo naših bralcev.

Z ozirom na to, da se v gotovih krogih govori, da bo jugoslovenska zunanja trgovina z Veliko Britanijo utrpela veliko škodo zaradi sedanjega vojnega stanja v Evropi, izjavlja informacijsko ministrstvo, da so te tendenciozne in brez vsake osnove. One temelje na dveh predpostavkah: Na prvem mestu pravijo, da Velika Britanija ne bo v stanju vzdržati svoje dosedanje zunanje trgovine. Toda stanje je prav nasprotno. Kakor je sam g. Chamberlain izjavil uradno, se Velika Britanija pripravlja na možnost dolgotrajne vojne. Z ozirom na to dejstvo, se mora vzdržati angleška zunanja trgovina. Začasna prekinitev trgovine z Veliko Britanijo se ima izključno pripisati prehodom iz mirnega v vojno stanje. Čas bo pokazal, da bo Velika Britanija in njeni zavezniki v stanju preskrbovati Jugoslavijo z njej najpotrebnejšimi proizvodi, ker bodo drugi viri tujega izvora onemogočeni. Na drugem mestu pravijo, da prekomorska trgovina z Anglijo danes ni varna. Omenja se potapljanje nevtrojalnih trgovskih ladij po nemških podmornicah, toda v tem primeru je treba naglasiti, da so ta potapljanja omejena samo na Baltičsko morje, kamor je britanskemu brodogradništvu iz geografskih razlogov nemogoče priti. Na vseh drugih morjih je britanska mornarica že zagotovila svojo nadmočje in s tem uspešno in sistematično uničuje nemško podmorniško delavnost. Sistem konvojov (spremljavo trgovskih ladij po vojnih ladjah) se vedno bolj razširja.

To pomeni za nas važno dejstvo, da je Velika Britanija pripravljena še nadalje prodajati nam važne proizvode za našo porabo in obenem se tudi navaja, da bomo lahko važne proizvode dobili samo s pristankom Velike Britanije. To je važno za nas, ker smo glede velikega dela surovin navezani na dežele, ki so v sklopu britanskega imperija. Naša zunanja trgovina z Anglijo predstavlja važen sektor naše zunanje trgovine sploh. Saj smo v prvi polovici letos izvozili v Anglijo 7,84% vsega našega izvoza, nadalje je bil 1,15% v Palestino 0,36%, v britsko Indijo 0,34%, v Južno Afriko 0,22% itd. Na drugi strani je znašal delež uvoza iz Velike Britanije v prvi polovici letos 6,02% vsega našega uvoza, nadalje je znašal delež britske Indije 1,53%, Egipta 0,48%, Nove Zelandije 0,36%, Južne Afrike 0,34%, Avstralije 0,30%, Britske Malaje 0,19%, Zlate obale 0,15%, Palestine 0,15% itd. vsega našega uvoza. Vse surovine, ki jih bomo dobili iz Anglije, odnosno njenih posestev, bomo morali porabiti predvsem za domačo potrošnjo. Na drugi strani pa je tudi Anglija zainteresirana na trgovini z nami, ker ji je zaprt deloma izvoz lesa in rud s Švedske, Finske in Norveške, deloma ji je zaprt dovoz živil z Danske, tako da bo morala Anglija te svoje potrebe kriti drugod, za kar pride zopet v poštev naša država. Zato se tudi že govori o velikih nakupih živil po Angliji in Franciji v podonavnih državah, ker bi na ta način preusmerile ves izvoz živil k sebi in s tem škodovali svojim nasprotnikom, ki ne morejo plačevati v zlatu, oziroma s potrebnimi surovinami za te države.

Izvoz blaga, ki se uvozi iz deviznih držav. Te dni bo izdalo devizno ravateljstvo v Belgradu poročilo, po katerem bo strogo prepovedano izvažati v kakršnokoli državo blago, ki se uvažuje iz deviznih držav.

Monumentalni pustolovski velefim. Burni dnevi gradbe železnice. Krvavi boji in napadi tisočev Indijancev na Union Pacific. Film napetih prizorov, krvavih dejanj, borb, velike ljubezni — in zdravega humorja.

Naš drugi filmski sluger
Režija: CECIL B. DE MILLE
BARBARA STANWYCK
AKIM TAMIROFF
KINO MATICA tel. 21-24
Ob 16., 19. in 21. uri

UNION PACIFIC

Gospodarska struktura Slovenije

Kljub vedno bolj naraščajočemu zanimanju za gospodarska in socialna vprašanja pri nas vendar še nismo imeli dovolj celotnih pregledov našega gospodarstva, na osnovi katerih bi nam bilo mogoče določiti smernice za našo gospodarsko in socialno politiko. Zato je tem bolj pozdraviti vse poizkuse najprej urediti sliko našega gospodarstva. To delo izvršuje sedaj v veliki meri Socialnoekonomski inštitut v Ljubljani, ki je bil ustanovljen v letu 1937. ter je izdal v svoji zbirki sedaj že 5 študij. Študija ima naslov: Gospodarska struktura Slovenije v luči poklicne statistike in delavskega zavarovanja. Material za to študijo je dal na razpolago delno državni statistični urad v Zagrebu, delno pa naše ustanove socialnega zavarovanja. Vse gradivo pa je obdelal, zlasti pa izdelal številne karte geografski inštitut ljubljanske univerze, ki je pokazal s tem veliko razumevanje za naše konkretne, praktične potrebe in tako tudi svojo povezanost s slovenskim narodom.

Žal temelji gradivo drž. statistike na rezultatih ljudskega štetja iz leta 1931. in je torej v mnogogledu zastarelo, kar se vidi zlasti n. pr. iz statistike tekstilne industrije. Ta industrijska panoga je izkazovala leta 1931. le okoli 5500 delavcev in delavk, po zadnjih statistikah socialnega zavarovanja je bila samo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani zavarovanih v tej stroki nad 17.300 delavcev. Kljub temu pa so podatki še vedno vedno velike važnosti ter zelo porabni. Novejšega datuma so podatki o številu delavstva industrijskih podjetij (iz septembra 1938).

Poleg tega je zbrano gradivo predvsem po datumu statističnega poslovanja. Žal nam niso tudi na razpolago podatki o poklicni sestavi prebivalstva v Sloveniji za leto 1931. po okrajih in občinah. Šele primerjava teh podatkov z onimi za 1931 bi nam pokazala v jasni luči razvojno sliko našega gospodarstva in nam dala dragocene nasvete za našo gospodarsko politiko. Tudi ni pričakovati, da bi bili ti podatki kdaj objavljeni, tako da nam ne bo mogoča primerjava tega ljudskega štetja s prejšnjimi in naslednjimi, kar je velikanska škoda in se krivci tega dejstva gotovo ne zavedajo. Vendar bo treba v bodoče kaj takega absolutno preprečiti.

Uvodno besedo, ki podaja zlasti modološka opazovanja, je napisal univ. profesor in predstojnik Geografskega inštituta g. Anton Melik, tekst same študije pa je napisal g. Svetozar Ilešič. Karte so izdelali številni sodelavci iz geografskega inštituta. Študiji je nameščeno priloženih 16 kart, ki nam v raznih metodah kažejo poklicne strukture prebivalstva Slovenije ter razporeditev industrijskih podjetij v Sloveniji.

Kmetijstvo.
Največ prebivalstva živi na Slovenskem še vedno od kmetijstva: 1931 690.561 ljudi ali 60,35% vsega prebivalstva. Iz preglednih podatkov po okrajih (katerih pa žal državna statistika doslej še ni objavila, ker je ta knjiga menda že v tisku) je razvidno, kako je izrazito kmečki na Slovenskem še severovzhod, že precej manj pa jugovzhod, a najmanj alpski severozahod. Največ ljudi živi od kmetijstva v okrajih: Murska Sobotna 87%, Smarje pri Jelšah 84%, Lendava 83,7% in Ptuj 83,2%, nato Črnomelj 81,9%, Ljutomer 81,8%, Maribor levi breg 80% itd. Najmanj prebivalstva živi od kmetijstva v okrajih: Laško 30,2%, Radovljica 33,9%, Ljubljana 42,9% in Kranj s škofjo Loko 48,1%. Najbolj kmečke občine nahajamo v Prekmurju in v Beli krajini, najmanj pa razne industrijske občine kot n. pr. Jesenice, Trbovlje, Koroška Bela, Zagorje, Kranj, Trzin in Laško.

Industrija in obrt.
Od industrije in obrti živi v Sloveniji po štetju 1931 223.017 ljudi o. o. 19,49% vsega prebivalstva. Pri tem ni vpštevano rudarstvo. Višek industrijskega in obrtnega prebivalstva je na Gorenjskem, odkoder se kaže pojezanje navzdol proti agrarnemu vzhodu. Nadalje so industrializirana večja mesta in tudi nekatere občine, kjer je n. pr. močna lesna industrija. Tu se nam splošno kaže vprav nasprotna slika kot pri kmetijstvu.
Velikih industrijskih podjetij ni veliko. Podjetij z nad 500 delavci je 15, od katerih so v Mariboru 4, v Kranju 4. Najmočnejša so tekstilna podjetja poleg jeseniških železaren in železniških delavnic v Mariboru.
Posebej je hvalevredno, da je z ozirom na važnost našega lesnega gospodarstva bila po-

sebna pozornost posvečena našemu žagarstvu ter lesni industriji. Od tega je živeło v naši banovini 37.962 oseb ali 3,43% vsega prebivalstva. Največ lesne stroke je zastopane na Pohorju, v Alpah, do neke mere na notranjskem in dolenskem Krasu. Najvišji odstotek izkazuje občina Jezersko s 37,6%.

Nadalje obravnava študij posebej prebivalstva, ki živi od kovinske obrti in industrije (največ jih je v Koroški Beli: 56,1% vsega prebivalstva), nadalje od tekstilne industrije. Odstotno se največ prebivalstva preživlja od tekstilne industrije v Stražišču pri Kranju s 45% vsega prebivalstva. Nadalje so navedeni še podatki o razporeditvi rudarskega prebivalstva in prebivalstva, ki živi od prometa. Zelo značilen je prometni poklic za večja mesta, zlasti za Ljubljano in Maribor ter za važna križišča. Tipi gospodarske strukture so v glavnem naslednji: 1. področja z izrazito prevlado kmečkega prebivalstva, 2. kmečka področja s krepkim obrtnim deležem, 3. področja s prevlado industrijskega prebivalstva, to so predvsem izrazito industrijska področja, izrazito obrtno-industrijske okolice treh največjih mest v Sloveniji ter nekatera redko naseljena gorska področja z izrazito prevlado izrabe gozdnega bogastva.

Kdoroli se tudi najmanj bavi z gospodarskimi vprašanji, si bo moral poklicno statistiko Slovenije natančno ogledati. Pri tem mu bodo zlasti nazorno služile lepo izdelane karte, ki kažejo deleže prebivalstva, ki živi od posameznih panog v posameznih občinah. Študija je vredna temeljitega nadaljnjega proučevanja.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri. — Jan Klepura in Marta Edgerth v odličnem glasbenem filmu. — Glasba: Puccini, Šlagerji: Robert Stolz, režija: Geza Bolwary. — Paul Kemp, Oskar Sima, Frits Imhoff, Theo Lingen in Richard Romanowsky. **ČAR BOHEMOV** KINO SLOGA, telefon 2130. Na izrecno željo občinstva še danes! Jutri premiera „Spijoni na delu“

Naši gozdovi in žage
Delavska zbornica v Ljubljani je zbrala za ozemlje Slovenije podatke kot prispevek k enakim raziskovanjem za področje vse države, ki so v načrtu Osrednjega raziskovalnega zavoda v Belgradu, o lesnem gospodarstvu. Zbornica je zbrala podatke o našem gozdnem gospodarstvu in o socialnih razmerah in težnjah šumsko-žagarskega delavstva v Sloveniji. Študija vsebuje uvod g. Filipa Uratnika o gospodarskih in socialnih razmerah v slovenskem gozdnem gospodarstvu in lesni industriji v razdobju od 1927—1938, nadalje opis g. inž. Ljuzta Žumra o delovnih razmerah našega gozdnega delavstva, poročilo g. Karla Skulja o gozdnem delavstvu iz Loskega Potoka, poročila in predloge delodajalcev in delavcev. Vsebovani so tudi številni podatki s tozadevne ankete o izkoriščenju gozdov in o socialnih razmerah gozdno-žagarskega delavstva v Sloveniji. Zbrano je ogromno gradivo, ki bi priložilo številnim interesentom v veliko korist. Priložene so tudi 3 lepo izdelane karte. Končno so važni podani socialnopolitični ukrepi, ki jih priporoča Delavska zbornica na osnovi ugotovitev te ankete. Zlasti podčrtuje Delavska zbornica potrebo povečanja skrbi za brezposelne, ker periodične krize to stroko najbolj prizadevajo. Nadalje naj se izboljša tudi socialno zavarovanje gozdno-žagarskega delavstva. — Uprava razlaščenih gozdov naj ostane za vse banovine skupna in uredba banovine o minimalnih mezdah naj se dopolni v tem, da se določijo za dela, kjer delovnega časa ni lahko kontrolirati, minimalne mezde v obliki minimalnih akordnih tarif ali presumičnega normalnega delovnega časa.

Naša lesna trgovina. Ta teden je bila v Ljubljani sejna Osrednjega lesnega odseka pri Zvezi trgovskih združenj, katero je vodil predsednik g. Franjo Škrbec. Na seji je bilo predvsem podano situacijsko poročilo o našem lesnem trgu s posebnim ozirom na izvoz in težave, katere so se pojavile v zadnjem času. Glavna ovira za izboljšanje lesnega izvoza je pomanjkanje vagonov, za katerega pa je pričakovati kmalu, da bo nehalo. Cene lesa so stabilne, ne nihajo niti navzgor niti navzdol, potrebna pa je disciplina v naši lesni stroki v sedanjih časih. Zaradi tega je tudi razumljiv sklep, da se naj v izvozni kupnji zahteva za les plačilo vedno naprej, da se izognemo raznim neveščostim. Narodna banka naj pomaga tako, da tudi v trgovini z Madžarsko odkupuje klirinško nakaznico, kot je to delala pri izvozu v Italijo. Nadalje je bilo mnogo govora o nezakonitem trgovanju, ki izredno škoduje legitimni trgovini; to naj bi oblastva v državnem interesu vsekakor preprečila.

Posetne izpembe v Ljubljani in okolici
Anželj Miroslav, posestnik v Mostah, Društvena ulica št. 15 je prodal Amaliji Kraljevi, zasebnici v Ljubljani, Železnikarjeva ulica št. 18 hišo št. 15 v Društveni ulici, spadajočo pod vlož. št. 215 k. o. Udat za 115.000 din.
Iler Anton, posestnik v Novih Jaršah št. 50 in njegova žena Alojzija sta prodala Okornu Alojziju, Mala vas št. 31 pri Ježici hišo št. 50 v Novih Jaršah, spadajočo pod vlož. št. 20 k. o. Brinje za 85.000 din.
Bohinc Ivan ml., lesni trgovec in posestnik v Preaki št. 63 je prodal gđ. Hermini Turkovi, studentkinji tehnike v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje št. 16 parcelo št. 155-7 k. o. Preaka v izmeri 601 kv. meter za 15.000 din.
Kregar Andrej, posestnik v Vižmarjih št. 59 je prodal inž. Eriku Mühleisnu, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 36 in njegovi ženi Ljudmili parcelo št. 172-4 k. o. Vižmarje v izmeri 1.590 kvadratnih metrov za 30.000 din.
Družba sv. Vincencija Pavelekega je prodala Leganu Jožetu, delavcu na Fužinah pri Jesenicah del parcelo št. 302-1 k. o. petersko predmestje I. del v izmeri 380 m² za 25.000 din. leta družba je dalje prodala zasebnici Legan Mariji del parcelo št. 302-1 k. o. petersko predmestje I. del v izmeri 620 m² za 40.000 din.
Dr. Pitamic Leonid, vseuč. profesor v Ljubljani je prodal Pavlini Prepeluhovi, Ljubljana, Dobrova ulica št. 22 parcelo št. 78-17 k. o. Krapevsko predmestje v izmeri 518 m² za 122.000 din.
Sešteršič Avgust, posestnik v Vižmarjih 63 in njegova žena Marija sta prodala Beštru Alojziju, otrojniku v Ljubljani VII. Medvedova ulica št. 7 in njegovi zaročenki Olgji Grašičevi, Gunčice 26, posestvo v l. št. 289 k. o. Vižmarje, obtoječe iz hiše in vrta, za 100.000 din.
Mathian Frančiška, posestnica v Zgornji Šiški, Vodnikova cesta št. 77, je prodala Jakopiču Franu, mehaniku v Ljubljani VII. Drenikova ulica

Borze

Dne 6. oktobra 1939.
Denar
Ameriški dolar 55.—
Nemška marka 14.30

Na zagrebški borzi je znašal devizni promet 4.598.880 din, na belgrajski 4.062.000 din. Prometa v efektih je bilo v Belgradu 654.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaji

London 1 funt	178.20—	181.40
Pariz 100 frankov	100.75—	108.05
Newyork 100 dolarjev	4306.75—	4466.75
Zeneva 100 frankov	965.—	1006.—
Amsterdam 100 gold.	2351.00—	2389.—
Bruselj 100 belg	740.20—	752.20

Ljubljana — Svobodno tržišče

London 1 funt	220.68—	228.88
Pariz 100 frankov	124.82—	127.12
Newyork 100 dolarjev	5480.00—	5520.—
Zeneva 100 frankov	1231.30—	1241.30
Amsterdam 100 gold.	2911.08—	2949.03
Bruselj 100 belg	918.52—	928.52

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—	14.40
--------------------------	--------	-------

Zagreb — Zasebni kliring

Solun 100 draham	31.15—	31.85
----------------------------	--------	-------

Belgrad — Zasebni kliring

Solun 100 draham	31.15—	31.85
----------------------------	--------	-------

Carib. Pariz 10.18, London 17.965, Newyork 445, Bruselj 74.50, Milan 22.45, Amsterdam 237, Berlin 177.50, Stockholm 106, Oslo 101, Kopenhagen 86, Buenos Aires 104.75.

Vrednostni papirji
Vojna škoda:
v Ljubljani 385 —387
v Zagrebu 385 —387
v Belgradu 385.50—386.50

Ljubljana, Drž. papirji: 7% inv. pos. 90—91, agrarji 52—54, vol. šk. promptna 385—387, begl. obv. 56—57, dalm. agr 51—54, 8% Bler. pos. 78 do 82, 7% Bler. pos. 72—74, 7% pos. Drž. hip. banke 96—98, 7% stab. pos. 88—90. — Delnice: Trboveljska 154—164.
Zagreb, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 85—90 (85), vojna škoda promptna 385 do 387, begluske obveznice 57 blago, dalm. agrarji 50 denar, 4% severni agrarji 51 blago, 6% sumke obveznice 56 blago, 8% Blerovo posojilo 81 blago, 7% Blerovo posojilo 69.50—70.50 (70). — Delnice: Priv. agrarna banka 165—170 (170), Trboveljska 157.50—160 (160).
Belgrad, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 91 denar, vojna škoda promptna 385.50 do 386.50 (370, 385), begluske obveznice 60.50—61.50 (60.50, 57.75), dalm. agrarji 57.50—58.50 (57.50, 54.75), 8% Blerovo posojilo 80—82, 7% Blerovo posojilo 71 denar — Delnice: Privilegirana agrarna banka 172—174 (172 drobni komadi).

Živinski sejmi
V Ljubljani (mesto), dne 4. oktobra 1939. — Voli prve vrste 5.50—6 din, druge 5 din, tretje 4—4.50 din; telice prve vrste 5.50—6 din, druge vrste 5 din, tretje vrste 4—4.50 din; krave prve vrste 4—4.50 din, druge vrste 3.50—4 din; tretje vrste 2.50—3 din; teleta prve vrste 6.50—7 din, druge vrste 6 din; prašiči, domači špeharji 9 do 9.50 din, pršutarji 8—8.50 din, sremelki špeharji 10—10.50 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso prve vrste prednji del 12 din, zadnji del 14 din, druge vrste prednji del 10 din, zadnji del 12 din, tretje vrste prednji del 8 din, zadnji del 10 din; svinjina 15—17 din, elanina 15—17 din, svinjska maest 20—21 din; čisti med 18—20 din; surove kože: goveje 8—11 din, telečje 12 din, svinjske 10 din za 1 kg. — Pšenica 190—210 din, ječmen 195—220 din, riž 175—200 din, oves 180—230 din, koruza 165—185 din; fižol 400 din, krompir 100 do 125 din; seno 65—90 din, slama 30 din; jabolka prve vrste 400—500 din, druge vrste 300 din, tretje vrste 150—200 din; hruške prve vrste 600 din, druge vrste 400 din, tretje vrste 200—300 din; pšenična moka 325 din, koruzna moka 240 din za 100 kg. Jajca 0.75—1 din za komad, mleko 2—2.50 din za liter, surovo maslo 22—28 din za 1 kg, grozdje 4—10 din za kg. — Navadno mešanico vina v gostilnah 8—10 din za liter, finejšo sortirano vino 12—18 din za liter.

Mariborski svinjski sejem je bilo oktobra. Na današnji svinjski sejem je bilo priloženih 163 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5 do 6 tednov stari 70—85, —79 tednov 90—120, 3—4 mesece 130—220, 5—7 mesece 270—390, 8—10 mesece 395—490, 1 leto stari 680—870 din. Kilogram žive teže 6—8.50, mrtve teže 8—11 din. Prodanih je bilo 74 komadov.

Kino Kodeljevo tel. 41-64
Danes ob 8. uri filmska mojstrovina v naravnih barvah, posvečena ljudskemu duhu in hrabrosti
Osvajalci vseмирja
Mojstrovina z Ray Mc Landom, ki prekaša celo »Poslednjo zapoved«.
Strup
Charles Boyer v svojem edinem francoskem filmu ganljivo tragedije.

št. 25. parcelo št. 322-3 k. o. Zgornja Šiška v izmeri 893 m² za 45.000 din.
Peterka Fran, posestnik v Podemreki št. 29 je prodal delavcu Andreju Zdešarju v Babni gorici št. 22 pri Polhovem gradu hišo št. 29 v Podemreki, 1 travnik in njivo, spadajoče pod vlož. št. 267 k. o. Podemreka za 25.000 din.
Sodnik Josip, zasebni uradnik, Ljubljana, Križevniška ulica št. 8, je prodal Pelcu Antonu, posestniku in trgovcu v Ribnici, posestvo v l. št. 1482 k. o. karlovske predmestje, obtoječe iz vrta in tovarniške hiše za 170.000 din.

Naša kri v tujini:

Slovenski izseljenci na Nizozemskem

Ni ga naroda na svetu, ki bi tako velik del svojih sinov poslal v tujino s trebuhom za kruhom, kakor slovenski narod. Četrtnina vseh Slovencev se je izselila v države Evrope in preko morja v Ameriko. Druga pičila četrtina živi na slovenskem narodnem ozemlju izven mej narodne države in le dobra polovica živi in dela tam, kjer je njeno mesto, v Jugoslaviji. Tako strahne bilance svojega narodnega življenja pač ne more pokazati noben narod na svetu. Prav zaradi tega bi človek pričakoval, da se bomo mi, ki smo tako srečni, da živimo pod okriljem svobodne narodne države, večkrat spominjali naših bratov, ki se nam izgublajo med milijoni tujcev. Veliki in bogati narodi skrbijo za vse svoje izseljence. Ime vsakega, ki je zapustil domovino, je skrbno zapisano v kartotekah, pa ne samo na papirju, tudi v srcih, ki so voljna skrbeti in žrtvovati za brate, da ne odpadejo. Za nas pa, bodimo iskreni, so nam na mnogokrat naši izseljenci le dobrodošli takrat, kadar nastopijo kot strici in tete iz Amerike. Kaj vemo na primer o naših bratih na Nizozemskem.

2000 rojakov

Tudi Nizozemska, dežela tulipanov in mlinov na veter, bogata poljedelska država in domovina pomorščakov, ki so v preteklih stoletjih gospodarili po svetovnih morjih, daje dela in zaslužka našim izseljencem. Kakor večinoma povsod, tako je tudi na Nizozemskem najtežje delo delež naših rojakov. Izseljevanje na Nizozemsko se je začelo v glavnem šele v povojni dobi. Pred vojno je bilo v nizozemskih rudnikih le nekaj slovenskih rudarjev. Po statistiki iz l. 1919. najdemo samo štiri rudarje Slovence na Nizozemskem. V prvih povojnih letih je seveda število polagoma naraščalo, pravo izseljevanje pa se je začelo šele po l. 1925. Večinoma so tja prihajali izseljenci iz Francije, Belgije in Nemčije. L. 1929 pa so prišli na Nizozemsko tudi že prve močnejše skupine naravnosti iz Slovenije. Tako so l. 1929. našli na Nizozemskem že 1184 slovenskih rudarjev. V tej statistiki so seveda všeti samo rudarji zaposleni v rudnikih, njihovi družinski člani niso všeti. Zato lahko cenimo, da je bilo tedaj na Nizozemskem z družinskimi člani vred okrog 4000 Slovencev. Po letu 1929 se je priseljevanje začelo ustavljati, nato pa je začelo število Slovencev, zaposlenih na Nizozemskem, stalno padati. L. 1936. je nizozemska vlada našla le še 350 rudarjev Slovencev, skupno z družinskimi člani vred še 1400. L. 1937 je število poskočilo spet na 1800 in tako je približno tudi še danes.

V okolici Heerlena

Središče naših izseljencev na Nizozemskem je mesto Heerlen in najjužnejšem delu Nizozemske. Običajna slika nizozemske pokrajine, ki je vsa neizmerna ravnina, se je tu začela že spreminjati. Sempatja zapazimo malenkostne vzpetine. So to po 30 in po 50 m visoki grički, ki so umetno nastali v bližini rudnikov. Rudniki so tako dali svoj pečat pokrajini ne samo z visokimi dimniki in s številnimi rudniškimi posopji. V tem delu Nizozemske so namreč ogromni premogovniki, ki so med največjimi v Evropi. V okolici Heerlena obratuje sedaj 12 rudnikov, 5 od teh je državnih. Kakor se je razmahnila svetovna produkcija premoga, tako so se povečali tudi premogovniki zlasti po vojni ter sprejemali rudarje najrazličnejših narodnosti v službo.

V enajstih rudnikih

Zanimivo je, kako so naši slovenski rudarji raztreseni po vseh kolonijah okoli rudnikov. Razen v najstarejšem državnem rudniku »Dominiale« mync so Slovenci zaposleni prav v vseh 11 rudnikih. Največ jih je v rudnikih v bližini Heerlena, precej pa tudi v Lutterade, Brunssuma, Eggelshoven in Hoensbroecku. V teh krajih živi tudi mnogo Slovencev, ki niso jugoslovanski državljani. Tako je Slovencev tujih državljanov okrog 250, okrog 70 družin je italijanske pripadnosti, okoli 15 pa nemške. Natančno ugotavljanje števila Slovencev pa je zelo oteženo, ker so mnoge naše priseljenke nizozemske oblasti označile kot Čehe ali Poljake, včasih pa tudi kot Avstrijce ali Nemece. Te napake so veikle naprej tudi po rudniških registrir, ne da bi rudarji sami vedeli za to. Za take primere zvedo le tedaj, kadar se hočejo vrniti v svojo domovino, pa naletijo na težave.

Po cenitvi lahko računamo, da je okrog 50 slovenskih družin takih, ki imajo neprav državno pripadnost.

Samo 50 v drugih poklicih

Slovenski rudarji so jedro našega izseljenstva na Nizozemskem. Saj je komaj 50 Slovencev v različnih drugih poklicih. Šest jih je gostinčarjev, nekaj je slikarjev, ključavnicekarjev, mizarjev in nameščenov v privatnih obratih. Nekateri od teh so dobro uspeli in so si že sezidali lične domove, tako da jim gre res dobro. Dosegli pa so še nekaj, pridobili so si nizozemsko državljanstvo in se ne mislijo več vrniti v domovino.

Verski položaj

naših izseljencev na Nizozemskem je glede na izseljence v drugih državah še dokaj ugoden. Saj naši rojaki žive sredi vernega katoliškega naroda, kar jim pomaga ohraniti vzore, ki so jih prinesli iz domovine. Škoda je le, da naši izseljenci nimajo stalnega slovenskega duhovnika. Duhovniki iz domovine so večkrat prihajali na obisk, zlasti za velikonočne praznike, vendar ni ostal za dalj časa nihče. Za slovenske rojake pa se je zavzel nizozemski frančiškan p. Teotin van Velzen, ki je izredno priljubljen med našimi izseljenci. Naučil se je celo slovenščino in včasih tudi slovensko pridiga. Zelo rad ima Slovence in je tudi že večkrat obiskal Slovenijo. Ta je zelo mnogo storil za naše izseljence, ki ga tudi v resnici ljubijo. Mnogi se tudi s hvaležnostjo spominjajo *Draga Oberžana*, ki je pred leti deloval kot izseljenški duhovnik na Nizozemskem. Sedaj pa imajo naši rojaki na Nizozemskem slovensko službo božjo, ki se vrši vsake tri tedne po večjih kolonijah. *Seveda so težave zaradi raztresenosti bivališč naših izseljencev, ki pripadajo 25 različnim župnijam.* Ob večjih verskih in narodnih praznikih pa se naši rojaki iz vseh kolonij sestanejo vedno pri določenih cerkvi, kamor pridejo s svojimi družinskimi prapori. Ob takih slovesnostih je večkrat navzoče tudi diplomatsko zastopstvo, zlasti šc, če je s prireditelji v zvezi kaka narodna proslava.

Narodno in prosvetno življenje

Narodno-kulturni položaj Slovencev na Nizozemskem je razmeroma dosti bolj ugodnejši kakor v drugih državah. Naši izseljenci so narodno zavedni, prav tako mladina. Ob državnih praznikih kažejo naši rojaki vedno javno in ponosno ljubezen do svoje države, kateri pripadajo. Ob takih slovesnostih vedno po maši slovesno z godbo na čelu odkorakajo po naselbini do hiše, kjer je nato domača proslava, ob kateri si osveže spomin na domovino in utrdijo narodno zavest. Največja

opora v narodnem oziru so našim rojakom društva sv. Barbare. Osnovo tem društvom je dal prvi duhovnik, ki je iz domovine prišel med naše izseljence, misijonar Alojzij Pohar. *Ta je l. 1926. ustanovil v Brunssumu prvo društvo sv. Barbare;* nato so pa slovenski rudarji ustanovili taka društva tudi po drugih kolonijah in l. 1928. so se društva že združila v *Zvezo jugoslovanskih društev sv. Barbare.* Zveza ima sedež v Heerlenu. *V njej je včlanjenih šest društev in ima skupno 170 članov rudarjev. Včlanjena so društva iz Brunssuma, iz Heerlerheide, iz Hoensbroeck, iz Lutterade, iz Eggelshovena in Chevremonta.* Največkrat se člani teh društev snidejo v Heerlerheide, ki je v najbolj primerni oddaljenosti od vseh drugih naselbin. Po maši gredo iz Heerlerheide v spredvo v Hoensbroeck, kjer imajo v dvorani akademije. Pri teh akademijah naberejo nekaj denarja za društveno blagajno, ki zbira prispevke za Miklavža in za božičnico. Važno delo zveze je tudi v tem, da prireja pevskie tekme med pevskimi odseki raznih društev, dalje prosvetne večere s predavanji, igre in zabavne večere. Tudi izlete po Nizozemski, romanja in potovanja v domovino pripravljata zveza in večkrat ji taka potovanja res lepo uspejo. Najbolj živahno je seveda zveza mogla delovati takrat, ko je bilo neprimerno več Slovencev na Nizozemskem. V prosvetnem delu se pozna edino ena velika vrzel, namreč pomanjkanje narodne šole. *Zato je razumljivo, da izseljenci res težko čakajo, da jim bo domovina*

Črno-belo, ali barvasto? To je zdaj vprašanje

Hollywood zastavlja nove probleme — Zvezdniki trepetajo pred barvastim filmom

Odkar je bil uveden govoreči film, ni bilo v Hollywoodu nobenih tako resnih in zamotanih problemov kot so zdaj. In sicer je to vprašanje tehnične spopolnitve barvastega filma (New Technicolor — je ameriška označba tega postopka), ki po več kot desetih letih preizkuševalnih poskusov slavi zdaj svoj obstanek. Kinematografski oblastniki si belijo glave z vprašanjem velikanskih stroškov, ki jih barvasti filmi zahtevajo. Prav tako, kakor so morali z uvedbo govorečega filma privzeti posebne glasovne in govorne vaje v spored, tako morajo zdaj ustvari posebne barvne vaje, da morejo opazovati najboljše učinek različnih barvnih odtenkov glede na splošno sliko kakega prizora. To zahteva mnogo časa, a čas je, če sploh kje, tedaj pač v Hollywoodu, kjer izdajo tolikšne vsote za honorarje, za res — denar. Predvsem je potrebna veliko večja

razsvetljava, posebno v rdečih in rjavih barvah, ki zahtevajo več luči, da dosežejo isto svetlobo, kot na primer modra ali rumena barva. Medtem ko so zdaj izvajali le majhne dele filma, navadno kake prizore revij, proizvajajo zdaj bolj vse filmsko dejanje v naravnih barvah. Marsikak zvezdnik s strahom pričakuje tistega dne, ko ga bodo prvič barvasto filmali. Ali bo nemara spet tako, kakor je bilo, ko so uvedli govoreči film, in je moral marsikak zvezdnik in marsikaka zvezdnica odstopiti, dasi je bil sicer še na višku svetovne slave? Lord Corrigan, najbolj znani strokovnjak za barvaste filme v Ameriki, je objavil v američkem strokovnem glasilu »The Motion Picture« članek, kjer zastopa naziranje, da bo največ zvezdnikov in zvezdnic brez škode za svoje ime prestalo nove barvaste filme, češ, ali nam ne bodo naši priznani zvezdniki prav tako všeč v svojih naravnih barvah kakor so nam v črno-belem? Brez dvoma bo pa nastal nov igralski tip, ki bo s skladno barvostjo las in oči, kot z mehko barvnih odtenkov ustnic, zob in polti, kakor našla pripravena za nastopanje v barvastih filmih. Kot zastopnico tega tipa moremo imenovati zlasti zvezdnico Štefanijo Duna, ki ima poglavitno vlogo v sijajno obiskanem barvastem filmu. Pojavila se je v več črno-belih filmih, ne da bi bila dosegla kak poseben uspeh, ali da bi bila s svojo lepoto kaj vplivala. Bilo je takrat, ko so pripravljali film »Cucuracha«, kjer je imela ta zvezdnica neko brezpomembno vlogo, ko je prišel po naključju Edmond Yones k vaji. Bil je pravkar zaposlen z dekoracijami svojega barvastega filma »Dancing Pirate«. Kar posvetilo se mu je, ko je zagledal to igralko, videč, kako se barvitost njene zunanosti sklada z vplivom barvastega filma. Tako je Duna, ki na črno-belem filmu ni skoraj nič vplivala, postala vprav v barvastem filmu prva zvezdnica. Vendar se dozdeva, da se občinstvo nič kaj ne ogreva za barvaste filme, Brčkone se barvitost le preveč razlikuje od prirodnih barv? Ali pa je le razsvetljava neprilodna? Brez dvoma pa le čez nekaj let ne bo nobenega črno-belega filma več, tako kakor ni nobenega nemega več.

Večerja, ki jo je priredil podpredsednik vlade dr. Vladko Maček v hotelu na Avall. Večerje se je udeležil predsednik vlade z vsemi ministri in pa predsednik senata dr. Anton Korošec. Na desni strani dr. Mačka sedi predsednik vlade Dragiša Cvetkovič, na levi pa preds. senata dr. Korošec.

Judovski dijaki za poljsko legijo

Iz Zeneve poročajo: Večja skupina judovskih dijakov z ženevske univerze in tudi iz drugih švicarskih krajev je odpovala na Francoško, da se ondi prijavijo v poljsko legijo, ki se bo borila na zahodni fronti.

L I S T E K

Saturnin:
Na Stol
Dečki, v starosti okoli 13 let, so ravno natepali adrove žgance in mleko. Še midva sva dohvala slast po takih planinskih dobrotah. Vendar sva se morala poslovliti od veselih ljudi in sva jo mahnila na pot proti vrhu.
»Do tu sva rabila poldrugo uro, čez dve uri bova na Stolu, ne bo nama primanjkovalo časa,« sva izračunala. Občudovala sva prekras razgled. Skoraj ga ni lepšega v vseh Karavankah kot ravno od te točke. V daljavi je vstalja iz megle Šmarna gora, tako da bi ob še lepšem vremenu s lahkoto videla Ljubljano. Pri koči so nama zadržili, da so že večkrat s prostim očesom razločili ljubljanski nebotičnik in pa Grad. Bliže je vstala Smarjanska gora nad Kranjem in za njo Sv. Jož s cerkvico na vrhu. Zasedla sva stolp Marijinega evetišča na Brezjah; Radovljico in Lesce sva zelo dobro videla. Na nasprotni strani je stala Jelovica z Babjim zobom na koncu in pod njim Koprivnik, Bohinjska Bela ter Bled. Otok se je še vedno skrivljal za visokim gradom, stolp z božjepotno cerkvijo na otoku pa je že moel izza gradu. Triglavsko pogorje je kazalo svojo močnoost, stari očaj Triglav je imel kapo, Pokljuka je razodevala svoje gozdno bogastvo. Pod Možakijo so še kadile Jesenice, Savska dolina pa je bila raztegnjena ekoraj tja do Kranjske gore. Zares lep pogled v tej višini — kakih 1300 metrov. Ogledovala sva ta lep slovenski svet, ki se je razgrinjal pod nama.
»Prav za prav se nama je že samo do tukaj splečalo, da sva šla na to pot. Kaj bo šele na vrhu. Kako lepa je naša Slovenija,« sem dejal. Jože je bil istega mnenja.
Zavila sva v smrekov gozd, ki nama je nudil

prijetno hladno senco. Precej časa sva hodila po njem, dokler nisva prišla iz gozdnatega področja na plano. Majhen pašnik je bil tam in na njem so se pasli konji. Od tod naprej je bila speljana široka pot. Na obeh straneh je poganjala trava, bila je močna in dolga. V nji so peli murni. Tu pa tam je poganjal iz nje nizek planinski borovec. Dvigala sva se vedno više. Na nasprotni strani je bila Begunščica in na nji Roblekov dom. Prekosila sva ju v višini. Prišel je pihati vladen veter, ki je naju prijetno hladil.
»Poglej murko,« je vesel skočil Jože iz poti ter mi prinesel karminsto cvetko. Pomolil mi je je pod nos. Močan čokoladni vonj me je kar osvežil.
Spet sva prišla na majhno ravnicco. Okoli prav majhnega jezercčka sva zagledala veliko čredo ovac. Zateglimi: »be ee-ec« sva jih začela oponašati. Zivalce so drobile k nama ter nama lizale roke. Zdajala sva jima celo žemljo, zato so ljubke živali kar ellile za nama. Tedaj sva zagledala Prešernovo kočo. To je nama villo posebnega poguma, da sva jo urezala kar v ravni črti navzgor.
Prvi so naju pri koči pozdravili grančarji. Legitimacije sva imela v redu. V kuhinji so tačas že zvedeli za najino željo po dveh čajih. Vstopivši v kočo, sva se najprej ognrnila, nato sva poiskala štampljko in z njo delala odtise na razglednice, papir in celo na roko, da bo ja nama veakdo verjel, da sva prišla 2193 m visoko. Tretja stopnja najinih ukrepov v koči je bila zapisna knjiga, ki je morala sprejeti med številne obiskovalce in popisovalce tudi najino ime. Četrta stopnja pa je bil čaj. Zares je bil dober, čisto planinski — vsaj zdel se nama je tak. V sporazumu z dobrotami iz najinih nahrbtnikov sva ga spravila v hitrem tempu v promet. Bala sva ee, da ne bi bila prikrajšana na lepem razgledu, če bi se Stol kot našleš sedajje odel v oblake in megle.
Razgled je bil krasen. V glavnem je bil sicer isti kot z Zabreške planine, a še bolj obširen in veličasten. Sosedni vrhovi so bili jasno pred nami. Zelenico smo videli in blejski otoček je prilazel izza gradu in se pokazal v celoti in lepoti. Celo Triglav je nekoliko zmanjšal svojo kopo, odkriti se nama pa le ni hotel. Ne samo mi, tudi

inozemski turisti so z enakim, če ne že z večjim zanimanjem opazovali te lepote.
»Kranjska deželca, pozdravljen! Gremo gledat še na Koroško!« sva zaklicala in odhitela čez sedlo na prvi vrh Stola, ki je visok 2236 m, torej okoli 40 m višje od kočje. V sedlu so se spet pasle ovce, a midva se nisva zmenila zanje; hilela sva na vrh.
Srce nama je zavrisnalo od veselja. Koroška dežela je bila jasna. Krasen razgled se nama je nudil tudi po tej slovenski zemlji. Zalostna je ta zemlja. Tudi midva sva postala zalostna. Koroška, nekdanja zibelka prvotne slave slovenske, kjer smo mi ustoličevali domače in tuje vojvode v našem slovenskem jeziku, Mi Slovenci smo težko pretžkušen narod. Na velikih ranah krvavimo. In sami smo marsičemu krivi. Premalo sami sebe spoštujemo in premalo cenimo svojo govoricco.
Tako sva razmišljala in gledala na Celovec. V ozadju sva uzrla Gosposvetske polje, kjer stoji še danes nema priča naše slave zgodovine — vojvodski prestol. Pozdravila sva Dravo, tolikokrat opevano v slovenskih koroških narodnih pesmih. Vrbsko jezero se je na dveh krajih prikazalo izza gora, dočim sta bila Osojsko in Hodiško jezero skrita za njimi. Baško jezero pa se je skrivlvalo za predgorjem Golice. Na zapadu sva videla Dobrač, koder teče bista Zila, in pa Beljak pod njim. Tik pod nama je zijal globok prepad, v dnu se je od Bistrice v Rožu raztezal Medji dol, na koncu pa je bila velika Celovška koča. Sedla sva na skalo ter gledala, gledala... S soednejga vrha, Babe, je pogled na Koroško še lepši kot s Stola, a najlepši pa z Golice.
Čas je mineval. Odpočila sva se zadoosti, okrepila sva se tudi primerno, treba bo iti. Spustila sva se kar po kamenitem grebenu navzdol, da sva mogla čim dalje gledati lepo Koroško zemljo. Ob koncu sedla, v majhni globeli, sva našla eno ljubko pastirsko kočico. Bila je zaprta. Pot se je vedno bolj v serpentinah, spuščala. Valvazorjeva koča je ležala tik pred nama. Planinska trava je postala daljša in planinski borovec ter rododendron sta opletala skale. Na neki skali sem zagledal planike.

»Planike, planike,« sem zavpil Jožetu ter se pogal v peči. Jože me je opozoril, naj pazim, da jih ne bom ruval s koreniko.
»Stebelec moraš odščitniti, da ostane korenina nepoškodovana,« me je učil tovariš. Utargala sva jih vsak nekaj za spomin od najinega tako lepega izleta. Jože je vedel, da so zaščiteni, pa tudi to, da so poleg Valvazorjeve kočje grančarji, ki eo že marsikateroga turista presentili glede planik. Imela sva mirno vest, določil nisva prekoračila.
Prišla sva do Zirovniške planine. Zivina se je pasla po pašniku in lepo so odmevali kravji zvonci. Sonce se je bližalo zatonu.
Odšla sva do prezidane in povečane Valvazorjeve kočje, ki je bila letos spomladni odprta, dočim je Prešernova kočja že enajsto leto povečana. Prihod v kočjo se je izvršil spet po stari navadi, v več etapah: ognritev z obleko, štampljka, razglednice, knjiga s podpisi in čaj. Višina kočje je 1180 m nad morjem.
Na vzpetini nad kočjo smo opazovali prekras sončni zahod. Kot velika žareča plošča se je sonce bližalo vrhovom gora, ki so vsi žareli v rdečkasti svetlobi. Triglavsko pogorje je bilo kot odeto v škrat. Tudi oblaki so se odeli v rdečo bravo. Vse nebo je bilo napolnjeno s prosojnim škratlom. Sava se je svetlikala v soncu kot srebrna kača. In ta prizor se je venomer menjaval, sonce je začelo lesti za gore, rdečkasta svetloba je pojenjavala — sonce je zašlo. Na nebu je ostala le še rdeča zarja, ki je naznanjala, da bo jutri njen gospodar spet prišel v vsem svojem sijaju na zemljo in prinesel njenim prebivalcem lep dan.
V prijetnem razgovoru z ostalimi turisti sva se spustila po vodni poti nazaj proti Zirovnici. Srečali smo grančarje, ki so s konji tvorili iz doline, kar potrebujejo v planini Poleg Valvazorjeve kočje imajo svojo karavlo in poletni ter pozimi varujejo našo mejo.
Trudna nisva bila kaj posebno, a vesela sva bila nad lepim izletom, ki je nama obilo povrnil ves trud in znoj. La ljubljanskem kolodvoru sva se ločila pozno v noč.
(Konec.)

Drobne novice

Koledar

Sobota, 7. oktobra: Marija, kraljica sv. rožnega venca.
Nedelja, 8. oktobra: 19. pobinkoština nedelja. Birgita, vdova; Starček Simeon.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala **Julijana Weiss** roj. Pressl, vdova železniskega uradnika. Pogreb bo v nedeljo ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta 20 na pokopališču sv. Križu.
† Na Ježici pri Ljubljani je v častitljivi starosti 95 let umrl gospod **Jernej Goričnik**, državni gozdarski uradnik v pokoju. Truplo bodo v nedeljo ob 10 popoldne blagoslovili pri gasilskem domu na Ježici, nato pa prepeljali v Bohinjsko Bistrico, kjer ga bodo pokopali na tamkajšnjem pokopališču.
Naj jima sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sočuzjel!

TEHNIČNO PISARNO

je otvoril v Novem mestu, Sokolska 1 pooblaščen gradbeni inž. **TREZZ GUSTAV** prišejni sodni izvedenec.
Prezame se: Izdelava načrtov, proračunov in obračunov ter gradbeno nadzorstvo za gospodarske, industrijske in vodne zgradbe, za vodne naprave, regulacije, kanalizacije, vodovode in ceste. Horizontalna in višinska snemanja in merjenja.

— Ekonomsko-komercialna visoka šola v Zagrebu razglasi: Po odredbi čl. 243 zakonske uredbe od 17. junija 1939 o ekonomsko-komercialni visoki šoli v Zagrebu pripada pravica do akademskega naslova diplomiranega inženirja ekonomije bivšim slušateljem visoke šole za trgovino in promet in ekonomsko-komercialne visoke šole v Zagrebu, ki so opravili diplomski izpit po dotedanjih predpisih. Vsi prizadejati morajo najpozneje do 3. januarja 1940 vložiti pismeno prošnjo na rektorat ekonomsko-komercialne visoke šole v Zagrebu, ki jim bo, ko bo proučil podatke v prošnji, na njihove stroške izdal uradno potrdilo za ta naslov. Z ozirom na to zakonsko odredbo se pozivajo vsi pooblaščen interesi, da najpozneje do zgoraj omenjenega roka vložijo pismene prošnje za uradno potrdilo o pravici do akademskega naslova inženirja ekonomije. Prošnje, ki mora biti kolkovana za 10 din, je treba priložiti: diplomsko izpričevalno v izvorniku, pripadajoč znesek v gotovini za povrnitev stroškov za uradno potrdilo ter kolek za 20 din za kolkovanje uradnega potrdila. Uradna potrdila se bodo izdajala po želji prosilca: 1. na trdem papirju (kartonu — stroški 100 din), 2. na mehkem papirju (stroški 30 din). Prošnji mora vsak prosilec priložiti svoj natančen sedanji naslov.

— Upokojenec, ki prejema pokojnino od ravnateljstva državnih železnic in Ljubljani. Ravnateljstvo državnih železnic in Ljubljani obvešča vse novo- in staroupojojenke, provizioniste in miloščinarje ter rentnike, da jim bo v prihodnjih dneh poslala po pošti nove prijave za prejemanje osebnih in družinskih dokladov za vpis podatkov po navodilih na tiskovini. Ravnateljstvo opozarja vse upokojojenke in upokojojenke, da je treba na prijavih izpolniti točno tudi novo razpredelbo »episek otrok«, ki vsebuje podatke za zaračunavanje prispevka za narodni obrambni sklad. Mnogim upokojojenecem se je zaračunavalo prispevke po višji stopnji, ker ravnateljstvo pri odmeri davka ni moglo upoštevati tistih otrok, za katere nima podatkov. Tudi ji ni znano, če imajo žive otroke, oziroma če so imeli otroke, ki so morda že umrli. Da pa bo moglo ravnateljstvo prispevke pravilno pobirati, naj vsi upokojojenke in upokojojenke vpšejo v označeno razpredelbo vse otroke, žive in umrle, zakoneke in adoptirane ne glede na starost. Vse pravilno izpolnjene prijave naj upokojojenke in upokojojenke do najpozneje 31. oktobra oddajo pri pristojnih postajnih uradih, ki imajo upokojojenke v evidenci glede naročanja premostov in voznih kart, kamor naj se tudi obračajo za vsa tozadevna pojasnila.

Dopisna trgovska šola

v Ljubljani, Kongresni trg 2

vpisuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo, tečaj in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovensčina, nemščina, francosčina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. Vpis pripravljamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši v dopisovanju. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

— Slovenska šolska Matica naznanja svojim članom in vsem, ki se zanimajo za njeno delo ter jo podpirajo pri skrbi za slovensko pedagoško kulturo in vsem, ki se zanimajo za njeno delo ter jo podpirajo pri skrbi za slovensko pedagoško kulturo, da bodo izšle za leto 1939 predvidoma naslednje tri knjige: 1. Pedagoški zbornik, ki bo vseboval celotno vsebino aktualnih pedagoških člankov, napisanih od starejših in mlajših slovenskih pedagoških delavcev; 2. Uvod v pedagogiko, ki ga bo napisal dr. Stanko Gogala, in 3. O učnih oblikah v šolskem delu, o čemer bo podal svoje sodbo prof. G. Šilih. Članarina, za katero dobijo člani te tri knjige, je zelo nizka — znaša le 30 din. Slovenska šolska Matica bo mogla izdati nazočane knjige le tedaj, če bo čim prej vedela za število naročnikov. Zato naj se dosedanji in novi člani — učitelji — čimprej naroče pri svojih poverjenikih, ostali pa naj prijavijo svoje članstvo na naslov: SSM, Ljubljana, Komenskega ulica, šola na Ledini. Tudi v teh dneh, ko je naša pozornost obrnjena predvsem k zunanjim dogodkom, nam je ohranitev osebnega ravnotežja in za gojitev notranjega človeka kulturna in duhovna hrana potrebna. — Odbor SSM.

— Velika regulacijska dela. Mura in Drava sta glede nevarnosti povodnji pri nas najbolj nevarni reki in eta zaradi tega deležni posebne pozornosti pri regulacijah. Tako je bila 28. septembra na tehničnem oddelku banke uprave licitacija za regulacijo notranje Mure med Petanjci in Veržajem. Za regulacijo je prišel v postev 3 in pol kilometro dolg odsek, zakar so bili preračunani stroš-

ki na 852.000 din. Najugodnejši ponudnik je bilo gradbeno podjetje »Slograd« iz Ljubljane, ki je ponudilo 5,2 odstotka popusta in je izlicitalo graditve za 808.000 din. Te dni je g. ban dr. Nallačen potrdil licitacijo. Za regulacijska dela na Dravi pa je bila razpisana v skrajšanem roku 20 dni prva licitacija na 14. oktober pri tehničnem oddelku banke uprave. Gre za 2 km in 200 m dolgi odsek med St. Janžem in Loko. Preračun znaša 796.000 din.

— Večerni trgovski tečaj na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Dombrovska cesta 15 prične z rednim poukom v ponedeljek, dne 9. septembra. Prijave se sprejemajo do tega dne vsak dan popoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. — Pojasnila in prospekti brezplačno na razpolago. Dovoljen je tudi obisk posameznih predmetov (knjigovodstva, računstva, korespondence, stenografije, strojepisja, nemščine itd.). Solnina zmerjal.

— Gg. zobozdravnike opozarjamo na proslavo 20 letnice društva, ki se vrši nocoj ob 20 v dvorani restavracije Slamič. Jutri v nedeljo se vrši istotam glavna skupščina Zveze stomatoloških društev ob 9 popoldne z običajnim dnevnim redom. Odbor društva vabi gg. zobozdravnike, da se zanesljivo in polnoštevilno udeležijo obeh prireditvah.

— Pri zaprtju, motnjah in prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Obveščamo članstvo in prijatelje, da zaradi nepredvidenih zaprek tudi to nedeljo ne bo svete maše (S. t. m.) v Tamarah za pok. Mihom Čopom, kakor je bilo to objavljeno. Pač pa bo sv. maša eno prihodnjih nedelj na Ročici. Točen datum bo objavljen v časopisju. — TS Skala, podružnica Jesenice.

— Požar na Vačah pri Litiiji. V četrtek zjutraj malo pred tremi je sredi trga na Vačah izbruhnil požar, ki bi bil lahko usodopolen za ves del Vač okrog cerkve. Pri posestniku Fr. Vrhovcu, p. d. Matetu, so se vnele saje v dimniku nad svinjakom. Ogenj so Vačani k sreči ugasili. Pravi žudež je, da se niso vnela okoli stoeča gospodarska poslopja Barličeve, Matetova itd., ki so polna sena in slame. Zrtev ognja je postal samo Matetov svinjak, prašiče so pa rešili. Požar so Vačani zadušili z vodo, ki so jo ljudje nanosili v škafih. Vački gasilci sploh niso stopili v akcijo, dasi je bilo

Po državi

• Hrvatski metropolit na grobu dr. Trumbića. Te dni se mudi v Splitu zagrebški nadškof in hrvatski metropolit dr. Stepinac. V četrtek dopoldne je v spremstvu splitskega škofa dr. Bonafaića obiskal grob pokojnega hrvatskega politika dr. Ante Trumbića v samostanu sv. Frančiška. Dr. Stepinac se je delj časa v molitvi zadržal na grobu in položil nanj lep šopek cvetlic.

• Smrt teške kulturne delavke v Glini. V Glini pri Petrinji je v 83. letu starosti umrla znana češka kulturna delavka Zorka Hovorkova, rojena Kalič. Pokojnica je bila vdova enega najbolj znanih praških zdravnikov dr. Hovorka. Zdravnik in njegova žena sta svoječasnno v Pragi zbirala okrog sebe naše visokošolce in jima preskrbovala materialno pomoč. Zlasti med vojno sta začela veliko akcijo za pomoč našim visokošolcem v Pragi. Pokojnica Zorka je prevedla več hrvatskih del na češki jezik.

• Poljski begunci potujejo skozi Zagreb. Te dni potujejo skozi Zagreb številne skupine beguncev iz Poljske, ki so jih strahote vojne pregnale z njihovih domov. V sredo je potovala skozi Zagreb več poljskih plemiških rodbin, ki potujejo v Francijo. Med njimi so bili tudi trije višji cerkveni dostojanstveniki. V četrtek je potovala skozi Zagreb skupina okrog 50 Poljakov, prejšnji dan pa skupina 100 ljudi. Mnogo poljskih beguncev potuje skozi Zagreb tudi na svojih avtomobilih.

• V hrvatske šole bodo uvajali duh kmečkega gibanja. »Seljačka sloga«, list, ki ga izdaja istoimenska hrvatska kmečka organizacija, prinaša v zadnji številki naslednje: Predstojnik oddelka za prosveto v banovini Hrvatski je postal prof. Izidor Škorjač, ki je dobil nalogo, da uvede v vse hrvatske šole duh hrvatskega kmečkega gibanja, duh bratov Radičev, duh, kakršnega širi med narodom »Seljačka sloga«. Prof. Škorjač je za to nalogo najbolj dorasel, ker je poleg predsednika »Sloge« Herega najbolj znan prosvetni delavec v hrvatskem kmečkem gibanju. Njegova naloga je težka. Dosedanje učne moči (učitelji in profesorji) so vzgojene v duhu, ki je nasprotno hrvatskemu kmečkemu gibanju. Za nje je bil kmečki narod nekulturen, množica, predmet, ki ga je treba vzgajati, voditi, poučevati. Toda po nauku bratov Radičev ima hrvatski kmečki narod svojo prosveto in svoje poštenje in je zaradi tega treba z njim sodelovati tudi na temelju njegove lastne omike ter na isti osnovi poučevati tudi njegovo mladino. Bedastoča je trditvi, da so mladi učitelji, zlasti oni brez izkušenj, prosvetitelti naroda, o katerem tako rekoč ničesar ne vedo. Zato je natežna naloga novega predstojnika za prosveto prepričati učitelje, da se morajo od naroda samega vsaj toliko naučiti, da bodo mogli njegovo mladino vzgajati, kakor se spodobi, in da jim omogoči, da tudi v sebi izvedejo potreben duhovni preokret. Prof. Škorjaču je »Seljačka sloga« z vsemi svojimi organizacijami pripravljena pomagati pri tem delu. Kdor bi se pa tega ne hotel poslužiti, ga je treba odstraniti!

• V cerkvi umrl. V Stari Kaniži je v cerkvi med službo božjo zadel srčna kap upokojenega občinskega tajnika Stevana Husaga, ki je bil takoj mrtev. Husag je bil star 62 let in je dalj časa bolehal, bil pa je kljub temu vsak dan pri sv. maši.

• Tovarna za krtače pogorela. V tovarni za krtače Simona Vamoša v Starem Bečju je izbruhnil požar, ki je uničil skladišče, polno že izdelanih krtač. Škode je nad 1.000.000 din. Tovarnar je bil zavarovan pri zavarovalnici »Sava«. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

• Volčja nadloga v Bosni. V vasi Osevniku v sarajevski okolici so vdrli volkovi v ovčjo stajo vdove Sare Krivič in raztrgali vse ovce. Ker si volkovi že v tem času upajo v bližino človeških bivališč, napovedujejo ljudje hudo zimo.

• V Splitu stavkajo brivski pomočniki. V Splitu so začeli stavkati brivski pomočniki. V 62 brivnicah stavka 93 pomočnikov, med temi

dosti vode v vodnjaku sredi trga, v Kristanovem rezervoarju itd. Ko je svinjak že na pol pogorel, so gasilci šele pripeljali k vodnjaku brizgalno. Bilo je pa premalo cevi in še te so bile raztrgane, da je iz njih na nešteto krajih brizgala voda kakor iz vodometov. Zato brizgalna ni delovala in gasilci sploh niso stopili v akcijo. Le srečnemu naključju se imajo Vačani zahvaliti, da so bili obvarovani strašne požarne nesreče. Gasilcem bi pa svetovalo, naj spravijo cevi in orodje v red.

— Bolne noge so pričetek hiranja telesa. Neguj noge s SANOPEDOM, da jih ohraniš zdrave. — Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Smrtna nesreča na železnici. Večerni vlak, ki vozi iz Tržiča proti Kranju ob 19.15, je predteko sredo povozil uslužbenca državnih železnic Ankele Franceta, stanujočega na Pristavi št. 13 pri Tržiču, ko se je vračal iz službe domov. Mož je bil nekoliko gluha in ko je prišel na križišče železnice, je slišal najbrž nekak ropot in je mislil, da gre mogoče avto. Zato se je hotel umakniti in je stopil bolj na levo stran ceste, toda nenadoma se je znašel na tiru. Ropot, ki ga je čul, je pa povzročil vlak, ki ga je v tistem trenutku podrl na tla ter ga vlekel pred seboj kakih 20 metrov. Nesreče je bil od močnega sunka takoj mrtev. Pokojni zapušča ženo in dotedajno hčer.

Staro železo medenino, baker in cink kupuje po najvišjih dnevnih cenah
Franc Bellž pri RUPENA-LUTZ, Ljubljana VII

— Umor Čerferinove pred sodiščem. Kazenski senat okrožnega sodišča v Ljubljani pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je večer kratko razpravljalo o umoru kmečkega dekleta Marije Čerferinove. Posesnik Janez Rant je v Ljubnem na Gorenjskem izvalil iz vasi na polje deklet Čerferinovo, v katero je bil zaljubljen in je od nje zahteval, da ga poroči, kar je deklet odklonilo, ker je bil za njo prestar. Umor je bil izvršen v začetku junija t. l. in je po Gorenjskem vzbudil veliko senzacijo. Ranta so pozneje aretirali škofjeloški orožniki. Proti njemu je bila uvedena kazenska preiskava zaradi zločina umora. Obtoženo Rant pa je bil izročen psihijatru, ki so izjavili, da ni bil taktar Rant kazensko odgovoren za zločin, ker je bil duševno zmešan. Kazenski senat je po kratki razpravi rešil, da bo Janez Rant postavljen pod zaščitni nadzor, ker ga sodišče ni moglo soditi zaradi zločina umora na podlagi mnenja psihijatrov.

25 žensk. Pomočniki zahtevajo 9 urni delavnik, zvišanje plač za 10%, 7 dni dopusta na leto in še nekaj drugih ugodnosti. Takoj so se začela pogajanja z mojstri in je v nekaterih točkah že prišlo do sporazuma. Pogajanja se bodo nadaljevala in upajo, da bo kmalu konec stavke.

• V petih letih rodila devet otrok. V Bosanski Posavinji je prebivalstvo zelo siromašno, kljub temu pa vsako leto rojstva zelo nadkričujejo smrti. Vse družine imajo po veliko otrok. V nekaterih vaseh v okolici Bosanskega Šamca so družine, ki se jim je rodilo tudi po dvajset otrok. Rekord pa nosi mlada Stana Čukič, žena kmetu Ivana Čukiča iz Crkvine. Pet let je šele poročena, pa ima že devet otrok. V prvem letu zakona je rodila dvojčke, v drugem prav tako, v tretjem in četrtem letu je rodila po eno dete, v petem pa kar trojčke.

• Kmetje se upijanjajo od slivovke. Rekordna letina slivovke je prinesla kmetom več škode kakor pa koristil. Iz petrinjskega okraja poročajo, da trgovci tako slabo plačujejo slive, da kmetje raje iz njih kuhajo žganje. Slivovko pijejo kmetje sami in dogaja se, da so včasih kar cele vasi pijane. Nihče ničesar ne dela, samo pri kolih, v katerih se kuha slivovka, sede in pijejo. V Moštancih pri Petrinji sta dva kmeta sproti popila vso slivovko, katero sta skuhala. V eni noči sta popila 20 litrov slivovke, zvečer ko sta se streznila, pa sta spet nadaljevala s pitjem. Tudi otrokom dajejo piti slivovko. V vasi Roviški je kmet Miloš Popovič s svojo družino, v kateri je 8 otrok, popil žganje, ki se je skuhalo iz 15 kotlov. Štirje kmetje v isti vasi so v dveh nočeh popili 60 litrov slivovke. Takšnih primerov je na stotine. Namesto blagostanja prinaša dobra letina nesrečo in propad.

• Skoraj 1.000.000 din odškodnine zahteva belgradski časnikar. Bivši urednik »Politike« Vuk Dragović toži bivšega šefa osrednjega tiskovnega urada dr. Kosto Lukovića, ker ga je spravil ob službo pri »Politiki«. Dragović je bil obtožen, da je na banketu časnikarjev v Pragi pri lanskem sokolskem izletu zaljavo govoril o vladi dr. Stojadinovića. Zaradi poročila, ki ga je o tej zadevi poslal iz Prage dopisnik osrednjega tiskovnega urada Vinaver, so sledile številne intervencije, ker je bil namreč dr. Lukovič zahteval od lastnikov »Politike«, da Dragovića takoj odpuste iz službe. Iz kabineta ministrskega predsednika je prišlo obvestilo, da se bo stvar temeljito preiskala. Toda še prej, preden je bilo to izvršeno, je dr. Lukovič odločno zahteval odpust Dragovića, ker bo v nasprotnem primeru »Politika« ustavljena. »Politika« je bila res večkrat zaplenjena, nakar so lastniki uvideli, da proti Lukoviću ne bodo ničesar opravili, in so odпустиili Dragovića iz službe. Vse to se je dogajalo, ne da bi notranje ministrstvo sporočilo »Politiki«, da je krivda Dragovića res dokazana. Dragović zahteva 960.000 din odškodnine, katere pa ne zahteva od države, ampak od dr. Lukovića, ker je ta brez odobritve pristojnega notranjega ministra dr. Korošica gozil z zaplembami in jih dejansko tudi izvajal. — Zastopnik dr. Lukovića je zahteval, da se razprava odloži za mesec dni, da bo mogel sestaviti odgovor na tožbo. Tej zahtevi je sodišče ugodilo.

• Smrtna nesreča železničarja. Železničar Pološila Ilija, 44 let star, se je peljal iz Varaždina s tovornim vlakom v službo. Zvečer je prispel na postajo Podused-tovarna, kjer so premikali vagon. Pri tem premikanju je bil zaposlen tudi Pološila. Ko je hotel skleniti dva vagona, mu je spodrsnilo, padel je pod vagon, ki ga je povozil. Pološila je bil takoj mrtev. Zapušča ženo in dva otroka.

• Izsiljevalna zadeva v Belgradu. Belgradska policija je aretirala arhivarja finančnega ministristva Milutina Savatića, lastnika kolektive Bogdana Rašića in pri njem uslužbenega Simona Levija, ker so skušali izsiljevati trgovca Otona Kohna in tvrdko Richard Binder. Savatič in Rašić sta bila že dolgo časa prijatelja. Pred kratkim je Rašić potražil svojemu prijatelju, da mu Kohn kakor tudi Kronstein in Richard Binder, lastnika tvrdke Richard Binder, nečjejo izplačati honorarja, ki mu ga dolgujejo. Oba sta naredila načrt, da bi z izsiljevanjem

Ljubljana, 7. oktobra

Gledališče
Drama. Sobota, 7.: »Kozarec vode«, premiera, Premierski abonama. — Nedelja, 8.: »Številka 72«, izven. — Ponedeljek, 9.: »Kacijanec«, red B.
Opera. Sobota, 7.: »Sabska kraljica«, red A. — Nedelja, 8.: »Prodna nevesta«, izven. Zviž, cena. — Ponedeljek, 9.: Zaprtlo.

Radio Ljubljana
Sobota, 7. oktobra: 12 Venček pisan in vesel, v vas bo dobro voljo vnel (plošče brez napovedi) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Venček pisan in vesel, v vas bo dobro voljo vnel (plošče brez napovedi) — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) dr. B. Magajna: Racko in Lija, prvo branje; b) Gošperček — 17.30 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra radijski orkester — 18.40 Kaj je našega in tujeja v slovenskih ljudskih običajih (g. Boris Orel) — 19 Napovedi, poročila — 19.40 Nac. ura — 20 O zunanji politiki (g. urednik dr. Al. Kuba) — 20.30: Zivalski krog. Pisan večer, pri katerem sodelujejo člani rad. igr. družine, Jožek in Ježek. Vmes nekaj plošč — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec igra radijski orkester.

Nedelja, 8. okt. 8 Solist. koncert (flavta) g. St. Korošec, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Veski govor — 10 Naše pevke (plošče) — 10.30 Nedeljski koncert Radij. orkestra — 11 Prenos otvoritve razstave Kluba neodvis. slov. likov. umetnikov iz Jakopičevega paviljona — 12 Klavir. koncert g. Sergej Borikiewicz — 13 Napovedi — 13.20 Po domače! Harmonika (g. I. Cimerman), vmes citraške točke na ploščah — 17 Kmet. ura: Gospodarska navodila in tržna poročila — 17.30 Domači koncert. Sodelujejo: ga. Drag. Sokova, gdč. Vida Rudolfova, gg. Jarc in Armič ter Rad. orkester — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Zgodov. razvoj slov. obrtništv. (Dostal R., strok. učit., Ljublj.) — 19.40 Objave — 20 Pesem in veselje (plošče) — 20.30 Ura staroklasične glasbe. Sodelujejo: g. St. Prek (kitara solo) g. T. Šuštar-Maroltova (sopran) in Mar. Tutta (alt), prof. M. Lipovšek (spremljava) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Vsakemu nekaj, igra Radijski orkester.

Drugi programi
Sobota, 7. oktobra: Zagreb: 20 Gledališki prenos — Bratislava: 19.25 Slovaške narodne, 20.30 Spevoigra — Sofija: 20 Instrumentalni koncert, 20.30 Vokalni koncert, 21.20 Lahka gl. — Ankara: 19.30 Orkestralni koncert, 20.50 Jazz — Berolinster: 19.45 Švicarske narodne, 20.50 Igra — Budimpešta: 20 Harmonika, 20.25 Orkestralni koncert, 23 Ciganski orkester — Bukarešta: 19 Salonski orkester, 20.15 Plesna glasba, 21.25 Valčki — Hörby-Stockholm: 19.45 Plesna glasba, 20.45 Pisan koncert, 22.15 Plesna glasba — Trst-Milan: 21 Opera — Rim-Bari: 20.30 Vokalni koncert, 21 Pesmi in plesi, 22.10 Igra — Florencia: 20.30 Igra, nato plesna glasba — Oslo: 20.10 Igra, 22.40 Violončelo — Sotens: 20 Pisan spored, 20.30 Vojaški večer.

Kino
Kino Viš predvaja drevi ob pol 9. vefilem iz vojaškega življenja »Ko topovi umolkne«. Za dodatek dva tednika.

Lekarne
Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6, mr. Hočvar, Celovška c. 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Mestna zdravniška dežurna služba
Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Jožica Zitko, Pieteršnikov ulica 13-I, tel. št. 47-64.

Poizvedovanja
V Tivolskem parku se je našla rjava aktovka. Dobi se na Starem trgu, II. nadstropje.

prišla do denarja. Savatič je pisal dve pismi na finančno ravnateljstvo, v katerih je obdolžil Kohna in tvrdko Richard Binder, da sta s priknavanjem oskodovala davčno upravo za velike vsote. Pismi je podpisal kot »prostovoljec s solunske fronte.« Rašić je oddal pismi po svojem uslužbencu Leviju. Naslednji dan je pismi prejel Savatič v finančnem ministristvu. Pritisnil je pečat ministristva na pismi in ju nato izročil svojemu prijatelju Rašiću. Rašić je stopil v zvezo s Kohnom in Kronsteinom. Pokazal jima je pismi in izjavil, da bo njegov prijatelj v ministristvu potlačil, če hočeta žrtvovati primerno vsoto. Od Kronsteina je zahteval 5000 din, od Kohna prvotno 10.000 din, pozneje je zahtevo znižal na 4000 din. Kohn je zadevo prijavil policiji, ki je posegla vmes, ko je Kohn Leviju izročil denar.

Anekdota

Ko je newyorški operni pevec Ross Graham te dni prišel domov in se z največjo hitrostjo pripravil za svoj nastop v darski postaji, je na grozo opazil v kopalnici v banji — krokodila. Šele drugi dan je bil pojasnjen ta nenavadni obisk v kopalnici. Neka oboževateljica Grahama iz Floride, ki se je mudila v Newyorku, je hotela priljubljenega pevca razveseliti s posebnim darom, ker pa Grahama ni našla doma, njej se je pa zelo mudilo, je dala aligatorja kar v banjo v kopalnici.

»Kaj praviš, mama, da si vsak večer pri luči bral? To je ja višinsko solnce.«

Najnovejša poročila

Turčija ostane v vsakem primeru nevtralna

Ankara, 6. okt. Tukašnji merodajni krogi objavljajo, da je neka francoski rušilec potopil neko nemško podmornico v trenutku, ko ga je podmornica nameravala torpedirati. Rušilec se je spretno izognil napadu ter je nato napadel podmornico. Kmalu nato so se pokazali na površini morja madeži olja, kar je bil najboljši dokaz, da se je podmornica potopila.

Francozi potopili nemško podmornico

Paris, 6. okt. 11. Francoska admiraliteta je objavila, da je neka francoski rušilec potopil neko nemško podmornico v trenutku, ko ga je podmornica nameravala torpedirati. Rušilec se je spretno izognil napadu ter je nato napadel podmornico. Kmalu nato so se pokazali na površini morja madeži olja, kar je bil najboljši dokaz, da se je podmornica potopila.

Norvežani prepodili francosko letalo

Oslo, 6. okt. AA. Reuter. Neko francosko letalo je preganjalo v norveških vodah v bližini Lavrika nek nemški parnik. Kakor se danes izve, so norveška letala prisilila francosko letalo k umiku. Nekoliko ur pozneje so opazili več tujih letal ob južni obali Norveške.

Kaj se godi v centralni Aziji

Rim, 6. okt. b. V poročilu iz Šanghaja trdi agencija Stefani, da se je Sovjetska Rusija začela zelo aktivno gibati v centralni Aziji. V zvezi s tem poročajo, da sta v severni Sinkiang prispeli prvi dve brigadi sovjetske vojske, prav tako pa se tudi v drugih kitajskih pokrajinah opažajo sovjetski vojaški pokreti. Ta poročila so izzvala precejšnje vznemirjenje angleških krogov v Šanghaju.

Moskva, 6. okt. b. Uradna Agencija Tas zanika poročila nekaterih tujih agencij, da so sovjetske čete v Sinkiang, zahodno pokrajino Kitajske, in da so zbrali močne vojaške oddelke na meji. Sovjetska uradna agencija zatrjuje, da je ta novica izmišljena in ima le namen provokacije.

Ameriška nevtralnost

Paris, 6. oktobra. AA. Havas: Iz Washingtona poročajo: Včeraj se je v senatu začela debata o nevtralnostnem zakonu. Otvoril jo je republikanski senator Tobby, ki je nastopil proti Pittmanovemu predlogu. Nato je senator Ney zastopal načelo »cash and carry« (plačaj pa odpelji). Republikanski senator Barboer je pa izjavil, da bo glasoval za revizijo, ker misli, da se bo s tem okrepilo dostojanstvo ameriškega naroda in da bodo ameriške ladje z ameriški državljani zavarovane pred vojnimi nevarnostmi, ker bodo vojnoče se stranke dobile kredite za svoje potrebštine in da bodo zato spoštovali ameriško zastavo. Po njegovi sodbi ne gre nikomur onemogočiti, da se oskrbi z blagom iz nevtralnih držav.

Paris, 6. oktobra. AA. Havas: Iz Washingtona poročajo: Sročajo sejo senata so prekinili in odložili za danes.

Sovjetsko-nemška solidarnost

Moskva, 6. okt. AA. DNB. Današnji Hitlerjev govor so pričakovali v moskovskih političnih krogih z največjim zanimanjem. Jasna in nedvoumna izjavljana vodje rajha ter njegovo tolmachenje potrebe miru in bese, naslovljene na zapadne velesile, so našle močan odmev. Posebno je bil zapažen del govora, v katerem je Hitler govoril o pomenu nemško-sovjetskega sodelovanja ter v prvi vrsti o pomenu tega sodelovanja glede reorganizacije vzhodne Evrope. V moskovskih političnih krogih izjavljajo, da bosta zapadni velesili morali odgovoriti na Hitlerjeve mirovne ponudbe.

Pogajanja med Litvo in Rusijo

Kovno, 6. okt. AA. Reuter. Jutri bodo v Moskvi nadaljevali sovjetsko-litovska pogajanja glede pakta o medsebojni pomoči, gospodarske pogodbe ter revizije sovjetsko-litovske mirovne pogodbe, sklenjene leta 1920. Po tej pogodbi je bilo določeno, da postane Vilna prestolnica Litve. Zaradi tega se bo ta pogodba izpremenila pri reviziji mej pa bo Vilna ostala Rusiji.

Drobne novice

London, 6. okt. AA. Reuter: Iz Sofije poročajo: V pristojnih bolgarskih krogih pričakujejo, da se bodo nemško-bolgarska trgovinska pogajanja končala še ta teden.

Paris, 6. okt. AA. Havas: Iz Bruslja poročajo: Šest nemških letal je preletelo belgijsko ozemlje Saint Vit blizu meje. Belgijeka oblastva so takoj odredila alarm. Nato so se nemška letala vrnila proti Trierju.

Granada, 6. okt. AA. Havas: Ze štiri dni pada neprestano v Južni Španiji dež, tako da so nastale v številnih krajih poplave. Doline Anbaros, Turki in Santa Fé so poplavljeni. Posebno škodo so povzročile poplave na poljih, zasajenih s tobakom.

Rim, 6. okt. AA. Stefani: Iz Washingtona poročajo: Britanski poslanik je obvestil britanske državljane, živeče v USA, da lahko ostanejo v Ameriki, ker ne bodo rekrutirani.

Rim, 6. okt. h. t. Italijanski veleparnik »Rex« je odpeljal iz Genova. Na krovu ima okrog 2000 potnikov, večinoma industrialci in finančniki iz USA. »Rex« je namenjen v New York. Uradno potrjujejo, da bosta »Rex« kakor tudi »Conte di Savoia« ostala v rednem prometu na progii Italija-USA vsaj še nekaj mesecev.

Novo navdušenje za Danielle Darrieux! POVRATEK OB ZORI

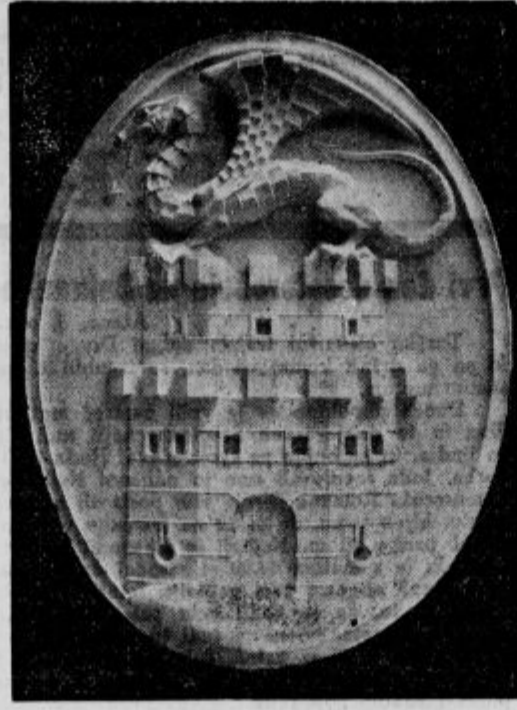
Kino Union tel. 22-21 Danes ob 16., 19. in 21. uri

Njen najnovejši film je utrdil simpatije, ki jih uživa ta umetnica še od svojih nepozabnih filmov »Zloraba zaupanja« in »Katja Dolgorukova«. — Lepe toalete, udobnost velemestnega življenja s svojimi zabavami je sen vsake žene. To hropenje je čutila v sebi tudi lepa Anita, ki pa je po burnih dogodkih ene noči v velemestnem zabavišču spoznala, da je bil njen sen le prazen. Coljufiti blesk... — Po kratki noveli pisatelja Vicky Bauma »Retour à l'aube«. — Krasen film, ki ga ne sme nihče zamuditi!

LJUBLJANA

Izročitev častne bojne zastave torpedovki »Ljubljani«

Ljubljanski župan g. dr. Juro Adlešič s člani mestnega sveta gg. polkovnikom v p. Viktorjem Andrejko, inspektorjem Silvom Kranjem in ravnateljem Avgustom Novakom se je odpeljal v Split, da slovesno izroči častno bojno zastavo kr. torpedovki, ki nosi ime našega mesta. Kakor znano je lani na Vidov dan ladji pri krstu kumoval ljubljanski župan. Razen sviline in bogato vezene častne bojne zastave, ki je na njej uvezen tudi ljubljanski grb, je nova torpedovka »Ljubljana« dobila od ljubljanskega mesta v dar tudi krasno oljnatno sliko »Ljubljana« po zimi, ki jo je naslikal naš priznani umetnik akad. slikar prof. Vojmir A. Kos. Poleg te dragocene umetnine, ki naj oficirje in moštvo vedno spominja na naše mesto, krasli ladijski salon tudi v baker ločeni grb mesta Ljubljane, ki ga je naredil akad. kipar Božidar Pengov. Razen častne bojne zastave je pa ljubljansko predstavništvo vzel s seboj tudi še druga darila, predvsem pa velik plastičen ljubljanski grb, ki ga je po osnutku mestnega inž. arh. Borisa Kobeta odlično modeliral akad. kipar Božidar Pengov. Ko ga arzenal kr. vojne mornarice odlije v bron, bo ta ljubljanski grb krasil zunanjo stran ponosne torpedovke »Ljubljana«. Knjižnica bojne ladje dobi vse lepo vezane letnike »Kronike«, a za arhiv izroči župan vezano darilno listino. Drevi priredi ljubljanski župan večerjo v čast oficirskemu zboru kr. torpedovke »Ljubljane« in kr. vojne mornarice v hotelu »Ambasador« jutri ob 11 bo pa slovesna izročitev častne bojne zastave z grbom našega mesta na torpedovki sami.

Ljubljanski grb, ki ga je modeliral akad. kipar Božidar Pengov. Grb bo krasil zunanjo stran torpedovke »Ljubljana«.

Ljubljana je zaradi zadnjega deževja precej narasla, zaradi česar se bila zadnja regulacijska dela v Ljubljani pri stari cukrarni deloma v nevarnosti. Gradbeno podjetje M. Cirk iz Ljubljane, ki gradi zatvornico, je bilo v dogovoru s stražo ob zatvornici na Špici, ki je v noči od četrta na petek opozovala, kako narašča Ljubljana pri zatvornici na Špici. Delavci, zaposleni pri graditvi zatvornice pri stari cukrarni, kjer kopljejo prav sedaj v sredi struge temelje za novo betonsko zatvornico, pa so popravili stavbni les na nekoliko višje kupe, tako da bi ga voda pri nadaljnjem naraščanju, če bi presegla zatvornico na Špici, ne odnesla preveč. Čuvaj ob zatvornici na Špici je v noči od četrta na petek zasledoval naraščanje Ljubljane in je videl, da je tedaj še manjkalo 50 cm, da bi mogla voda vdreti čez gornji rob zatvornice. Ob tej uri pa je tudi že prenehalo deževati, hkrati pa so prav takrat popolnoma odprli zatvornico v Gruberjevem prekopu, tako da je vsaka nevarnost, da bi mogla udariti Ljubljana čez zatvornico na Špici prenehala. Proti jutru pa je iz neznanega vzroka popustilo krilo zatvornice ob desnem bregu, torej prav na Špici, tako da so se odlomili deloma betonski temelji. Z njimi vred se je premaknilo močno leseno ogrodje zatvornice. Voda je udarila v zaprto strugo in pri tem odnesla leseno zatvornico, ki je niso našli niti na jezui pri Fužinah. Voda je drla ekozi mesto. Bilo jo je seveda toliko, da je odnesla ves stavbni les v strugi pri stari cukrarni in tudi temeljito zalila in zadelala globoke izkope za temelje bodoče zatvornice. Ze dopoldne so dvignili še druga vrata zatvornice na Špici zato, da bi voda hitreje otekla. Stavbno podjetje Cirk je z delavci lovilo stavbni les, ki se je uetavljval na jezui pri Fužinah. Škoda je precejšnja. Nerodno je zlasti to, da sedaj veaj tri tedne ne bo mogče nadaljevati z gradbenimi deli v strugi Ljubljane. Čakati bodo namreč morali toliko časa, da bo voda otekla, da bo najprej mogče popraviti staro zatvornico na Špici.

Zatvornica na Špici je odpovedala

Ljubljana je zaradi zadnjega deževja precej narasla, zaradi česar se bila zadnja regulacijska dela v Ljubljani pri stari cukrarni deloma v nevarnosti. Gradbeno podjetje M. Cirk iz Ljubljane, ki gradi zatvornico, je bilo v dogovoru s stražo ob zatvornici na Špici, ki je v noči od četrta na petek opozovala, kako narašča Ljubljana pri zatvornici na Špici. Delavci, zaposleni pri graditvi zatvornice pri stari cukrarni, kjer kopljejo prav sedaj v sredi struge temelje za novo betonsko zatvornico, pa so popravili stavbni les na nekoliko višje kupe, tako da bi ga voda pri nadaljnjem naraščanju, če bi presegla zatvornico na Špici, ne odnesla preveč. Čuvaj ob zatvornici na Špici je v noči od četrta na petek zasledoval naraščanje Ljubljane in je videl, da je tedaj še manjkalo 50 cm, da bi mogla voda vdreti čez gornji rob zatvornice. Ob tej uri pa je tudi že prenehalo deževati, hkrati pa so prav takrat popolnoma odprli zatvornico v Gruberjevem prekopu, tako da je vsaka nevarnost, da bi mogla udariti Ljubljana čez zatvornico na Špici prenehala. Proti jutru pa je iz neznanega vzroka popustilo krilo zatvornice ob desnem bregu, torej prav na Špici, tako da so se odlomili deloma betonski temelji. Z njimi vred se je premaknilo močno leseno ogrodje zatvornice. Voda je udarila v zaprto strugo in pri tem odnesla leseno zatvornico, ki je niso našli niti na jezui pri Fužinah. Voda je drla ekozi mesto. Bilo jo je seveda toliko, da je odnesla ves stavbni les v strugi pri stari cukrarni in tudi temeljito zalila in zadelala globoke izkope za temelje bodoče zatvornice. Ze dopoldne so dvignili še druga vrata zatvornice na Špici zato, da bi voda hitreje otekla. Stavbno podjetje Cirk je z delavci lovilo stavbni les, ki se je uetavljval na jezui pri Fužinah. Škoda je precejšnja. Nerodno je zlasti to, da sedaj veaj tri tedne ne bo mogče nadaljevati z gradbenimi deli v strugi Ljubljane. Čakati bodo namreč morali toliko časa, da bo voda otekla, da bo najprej mogče popraviti staro zatvornico na Špici.

Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzemne zavarovalnice ob pol sedmih.

Stalni posetniki, abonenti našega Narodnega gledališča so se tudi v letošnji sezoni oglasili v zelo lepem številu, tako da so razpisani abonenti: Premierski, red Sreda, red Cetrtek, red A trenutno zaključeni in polno zasedeni. Zato je uprava otvorila še red B, za katerega se sprejemajo prijave po navadnih pogojih pri blagajni dramskega gledališča dneвно od 9-12 in od 15-17. Gledališka uprava vabi vse interese, da se v velikem številu prijavijo tudi za ta abonma. Red B je 10% cenejši kakor so Premierski abonma in stalna abonmana Sreda in Cetrtek. Predstave so tudi za red B popolnoma iste kakor za ostale abonmaje. Abonenti bodo dobili 20 dramskih in 18 opernih predstav.

Še danes je čas prijave za izlet v Slovenske gorice v vseh biljetarnah »Putnik«.

Vsem članicam ZKN sporočamo, da bo duhovna obnova v Lichtenturnovem zavodu ob 3 popoldne in ne v Mekinjah, kot je bilo prvotno rečeno. Pridite in polnoštevilno — Odbor.

Vprašanje. Ali ste se že pomenili v družinskem krogu, kakšno darilo položili danes ali jutri v košaro za severno mejo? Če tega še niste storili, storite še danes in pomnite se še kaj več o razmerah na naši severni meji. Mladina mora vedeti, če brat trpi, dati mu mora pa tudi pomoči, če to zmora. Dobra volja prestavlja bregove.

MJRZ v Zgornji Šiški ima drevi ob 8 pri g. Zajcu (v gostilni) svoj redni sestanek. Predaval bo g. Lado Črnigoj. Udeležba je za vse člane MJRZ strogo bvezna. Vabljeni so tudi člani seniorske organizacije.

Državna šolska poliklinika v Ljubljani opozarja starše šolske mladine, da ima ortopedsko telovadbo vsak terek in četrtek od 3 do 5 popoldne v telovadnici I. državne realne gimnazije v Ljubljani, Vegova ulica.

Nogavice, rokavice — Karnišnik — Nebotičnik.

Slab ribji trg. Včerajšnji ribji trg je bil slabo založen s morskimi in sladkovodnimi ribami. Dovoz morskih rib se je včeraj zjutraj močno zakasnil, ker je dotični vlak zastal med Karlovcem in Novim mestom zaradi manjše prometne nezdode. Morske ribe so prispale na trg šele okoli polnočve, ko je trg že končal. Bilo je pa veliko povpraševanje po ribah. Morske ribe so bile: sardelice 16 do 18, lokarde in skuše po 26, morsk raki po 30, bohotnice po 28 do 30, orade po 40 in cipiji po 16 din kg. Zaradi deževja so reke močno narasle in je bil lov zaradi kalnih voda po Ljubljani oviran in sploh onemogočen. Šuške so bile po 16, donavske postvri po 24 in domače postvri po 40 din. Belice in črnooke so bile po 10 do 12 din kg.

Štanovaljske odpovedi v septembru. Do konca septembra je bilo letos podanih že 1533 štanovaljskih odpovedi na okrajnem sodišču. Samo septembra je bilo vloženih 339 sodnih odpo-

Zima prinaša nove skrbi

Socialna davčina se je obnesla in v Mariboru ni treba več beračiti za raveže

Maribor, 6. okt. Hladna jesen prihaja v deželo in prinaša nove skrbi in naloge. S pričetkom zime se pojavlja v mestu revščina v večjem obsegu, na mestni socialno-politični urad pritiskajo tudi tisti, ki so v poletju svojo bedo še nekam zakrili s lastnimi sredstvi. Na zimo pa je treba kurjave, treba je obleke, obuvala, male njivice in vrtnički, iz katerih so mnogi v poletju pokrivali svoje potrebe po živežu, so prazni in na mestni občini se kupijo nove skrbi, kako primerno oskrbeti vse pomoči potrebne občane.

Ko beremo sedaj z nastopom jeseni v časopisju pozive raznih mestnih uprav na meščane, naj se zga-nejo ter doprinejejo svoje za podporo mestnih siromakov, bi marsikdo mislil, da se Maribor za raveže več ne meni, ker ne pošilja nobenih takih pozivov. To pada tem bolj v oči, ker je bila pretečna leta baš mariborska občina tista, ki je najbolj intenzivno in tudi najbolj uspešno izvajala širokopotezno pomožno akcijo s pomočjo prostovoljnih darov meščanov. Ta akcija pa je bila zvezana z velikimi težkocami, občina je morala tako rekoč beračiti za svoje raveže pri imovnih alojih, pri katerih pa je dostikrat nalatela na gluha ušesa. Prav tisti, ki bi bili lahko največ dajali, so bili najmanj radodarni. Potreben je bil ogromen aparat, da je zbiral po mestu darove, potrebna so bila osebnna pismena župana in osebni njegovi obiski, številne konference in ankete in končni efekt je ni bil takšen, kakor bi moral biti. Letos pa že drugo jesen ni treba več mestni občini prositi. Ze drugo leto dobiva sedaj sredstva za podpiranje brezposelnih iz socialne davčine, ki ji prinaša na leto 850.000 din, to je za polovico več, kakor je dobila v najugodnejšem

vedl. Največ odpovedi je bilo podanih iz razloga, ker so bili najemniki gospodarjem po več mesecev dolžni najemnino, odnosno so jo neredno plačevali. Je prav zanimivo, da je neka 73 let stara vžitkarica odpovedala skromno stanovanje v okolici nekemu zidarskemu pomočniku. Neki gospodar je odpovedal na zahtevo mestnega fizika kletno stanovanje neki delavski družini. Navadna klet je služila tej družini za stanovanje. Klet je popolnoma vlažna in je družina močno obolela.

Oglejte si bogato zalogo najnovejših pletenin po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18.

Drugi veliki filmski šlager v kino Matici »Union Pacific«. Za filmom »Poslednja zapoved« prinaša kino Matica drugi veliki šlager »Union Pacific«, ustvarjanje gigantskega projekta gradnje železnice, ki je spojila oceana Zedinjenih držav, Atlantik in Pacifik. Ta gradnja ni bila po volji mnogim spekulantom, ki so z vsemi mogočimi sredstvi skušali preprečiti delo. Kot glavno snov v tem filmu je izbral Cecil de Mille ljubezen lepega dekleta do dveh mož, toda povsem na svojevrsten način. Poleg romantike, pustolovčin in sentimentalnosti je v filmu toliko zdravega in svežega humorja, da bo dvoran kino Maticе v teh dneh deležna burnega smeha. Ljubljanska publika bo prav gotovo s tem filmom zadovoljna, kakor je bila z našim filmom »Poslednja zapoved«. Obisk filma priporočamo prav vsakomur, ki mu je do lepega filma in prirsčne zabave.

Drzen vlom v Novih Jaršah. V noči na petek so neznanji vlomilci vdrli v trgovino Bau v Novih Jaršah. S svedom so navrtali luknje okrog ključavnice, tako da so s silo lahko odtrgali vrata, ne da bi bilo treba odklepati ključavnico. V trgovini so nabrali za okrog 7000 dinarjev raznega manufakturnega blaga. Po sledovih in načinu dela sklepa ljubljanska policija, ki vodi preiskavo, da je vlomil najbrž znani Hace, ki že več tednov straži po ljubljanski okolici.

V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvaliteta optika.

Tatvine koles v Ljubljani. Zadnje dni je bilo spet ukradenih več koles neprevidnim kolesarjem. Tako je Viktoriji Kavalič nekdo odpeljal kolo znamke »Rola« v Čopovi ulici, vredno 1500 din. — Dragu Zalarju je nekdo odpeljal izpod Tranče moško kolo znamke »Turnir«, 1000 din. — 1500 din vredno kolo znamke »Premier« je bilo odpeljano na Vodovodni cesti Andreju Janežiču. — 1000 din vredno moško kolo znamke »Turnir« je nekdo odpeljal Josipu Kopčiču izpred gostilne »Sunara« na Cankarjevem nabrežju. — 1000 din vredno kolo znamke »Wotan« je bilo ukradeno Gabrijelu Walandu na Ambrözevem trgu. — 1000 din vredno kolo znamke »Lord« je bilo ukradeno Jakobu Cesarju na Krakovskem nasipu. — 600 din vredno moško kolo znamke »Leonida« je bilo odpeljano Francu Jermanu v Kolodvorski ulici. — Z dvorišča gimnazije v Vegovi ulici je nekdo odpeljal dijaku Josipu Vovku 500 din vredno kolo znamke »Atlas«.

Društvo Celjski kulturni teden ustanovljeno

V četrtek ob 8 zvečer so se zbrali celjski kulturni delavci, člani širšega odbora CKT, in ustanovili na podlagi pravil, ki jih je odobrila kr. banska uprava, društvo Celjski kulturni teden. Dve leti sta minuli te dni, ko so se pričeli celjski kulturni delavci razgovarjati o tem, koliko lepše in uspešneje je bilo, če bi se vsi, ki hočejo in morejo kulturno delovati, strnili v eno skupino. Vsi so soglašali v tem, da je vse javno življenje razdeljeno v gospodarstvo, kulturo in politiko, da gre vsaki izmed teh treh panog njeno mesto in nikakor se ne sme dopustiti, da bi katera koli izmed njih hotela ali celo smela podjarmiti drugo. Kulturni delavci so se medsebojno obvezali, da bodo čuvali kulturna stremjenja pred sleherno odvisnostjo od gospodarstva in od politike. In tako sta bila dva kulturna tedna v začetku maja lani in letos. Cilj obeh je bil poživiti kulturno, predvsem umetniško življenje v Celju in vzbuditi v najširših slojih zanimanje za delo slovenskih kulturnih delavcev, celjskih še prav posebno. Občni zbor, katerega se je udeležilo 30 oseb, je vodil predlagatelj odobrenih pravil g. Fran Roš. Po uvodnih besedah o začetku CKT je g. Roš prečital pravila, ki poudarjajo, da je namen društva s predavanji, razstavami, koncerti in drugimi

primeru s prostovoljnimi prispevki. Socialna davčina ji omogoča, da vrši svojo pomožno akcijo v okviru rednega preračuna ne samo pozimi, temveč v vsom letu.

Samo zimeka pomožna akcija ne obtoja že nekaj let. Potrebe so pač takšne, da mora občina skozi vse leto podpirati svoje brezposelne občane. Nudi jim delo ter je bilo tudi letos v poletnem času zaposlenih povprečno dnevno po 185 ljudi, samih družinskih očetov. Zaposelitev tolikoga števila ljudi pa je že do sedaj zahtevala ogromne vsote. Od 850.000 din, kolikor je določeno v te svrhe v preračunu, je porabila mestna občina do sedaj že 600.000 din. Gotovo je, da ne bi mogla v zimskem času izvršiti zgolj iz preračunskih sredstev svoje naloge. Prisiljena bo, da za socialne potrebe angažira tudi druga sredstva, predvsem pa, da zahteva od banske uprave večjo podporo iz banovinskega bednostnega fonda. V ta fond je plačal Maribor v lanskem preračunskem letu 1.875.913 din, dobil pa je iz njega v vseh sedmih letih, odkar sklad obstoja, le 1.163.000 din. Prvo leto je dobil Maribor iz tega fonda 363.000, drugo 274.000, tretje 176.000, četrto 230.000, peto 120.000, šesto leto nič, letošnje leto pa šele 50.000, dočim je še 25.000 din obljubljenh. Na vsak način bo morala biti letos ta podpora izdatnejša, saj bodo tudi potrebe pomožne akcije letos izredne. Čuti se sedaj že prekinjevanje dela v tekstilnih tovarnah, zaradi česar ne zaslužio delavci dovolj za vzdrževanje svojih družin, zopet se močneje pojavlja vprašanje prenikih mezd železniških uslužbencev, ker se takšni s številnimi družinami zatekajo na občino po pomoč. Saj imamo med temi državnimi uslužbenci ljudi, ki morajo 10 nedoletnih otrok preživljati z mesečnim dohodkom 500 do 600 din.

prireditvami širiti kulturno stremljenje posameznikov in skupin v Celju in celjskem okrožju ter prirejati ali posredovati na lasten ali na tuj račun kulturne prireditve v Celju ali drugod. Predlog g. dr. Rudolfa Doboviška je bil izvoljen nov odbor: za predsednika prof. dr. realne gimnazije v Celju g. dr. Pavel Strmšek, za podpredsednika učitelj na deški mestni šoli g. Franc Roš, za tajnika učitelj g. Gerlanc Bogomir, za blagajnika g. Ciro Sadar, za načelnika glasbenega odseka ravnatelj Glasbene matice v Celju g. Karlo Sanein, za načelnika literarnega odseka g. Joško Jurač, za načelnika likovnega odseka akademski slikar Albreht Sirk, za načelnika gledališkega odseka magister farmacije g. Gradišnik Fedor. Publicistični odsek ni bil ustanovljen. V odbor so nadalje bili kooptirani člani: gg. prof. dr. Šijanec Franjo, Avgust Cerer, Pec Šegula, inž. arh. Umek Drago in ga. Vera Pristovškova. Za preglednika sta bila izvoljena odvetnik g. dr. Rudolf Dobovišek in akademski slikar Miro Modic. Na občnem zboru je bilo sklenjeno, da znaša članarina 10 dinarjev. Posebno je bilo poudarjeno, da člani sodelujejo pri vseh prireditvah načelno brezplačno. Od društvene imovine se naloži 10.000 din kot rezervni fond. Odbor bo skušal pritegniti v društvo vse kulturne delavce celjskega okrožja. Na občnem zboru se je poudarjalo, da je CKT samo kulturno društvo. Pri slučajnostih se je razvila tudi prav živahna debata.

DANES OB 7. URI ZVEČER otvoritev grillrooma (kleti) hotela 'Slon' Prijeten in lep lokal bo sigurno zbirališče vseh ljubiteljev prvostvne hrane in pitjače po izvanredno nizkih cenah. Vsak petek velika izbira morskih in sladkovodnih rib. Vsak večer od 9. ure naprej KONCERT. Za množičevilen obisk se priporoča restavater

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Langer: »Številka 72«

(Po prvi ponovitvi 5. oktobra 1939.)

František Langer je eden izmed najvidnejših sodobnih čeških dramatikov, ki so bili zadnji dve desetletji poleg ruskih avtorjev, deloma celo na škodo ostalih slovanskih književnosti, najpogosteje na sporedu v našem gledališču. Po vojni so uprizorili več pisateljevih del, tako da ga utegne naše gledališko občinstvo že dobera poznati. Posebno močan vtis je napravila na nas »Konjeniška patrolja«, ki so jo igrali pred tremi leti.

Takoj naj povemo, da »Številka dvainšesetdeset« zaostaja po neposrednosti za to v resnici izrazito legionarsko dramo. Razložek pa ne izvira toliko iz drugačnega motiva, ampak je predvsem posledica osnovnega pesniškega prijema. Medtem ko je »Konjeniška patrolja« tako rekoč iztrgana iz osrčja življenja, je pa nasprotno »Številka 72.« živa priča, da je slo pisatelja v prvi vrsti za neke ideološke namene, preko katerih šele skuša oblikovati življenje. Tako se mu je sama po sebi rodila zamisel okvirne drame, kakor bi lahko imenovali to delo, ki vsebuje predigro, medigro in poigro, vmes pa gledamo resnično dramo, ki je tako nekaka igra v igri, čeprav slednjič prehajata druga v drugo. Pa tudi ta vmesna »igra v igrici razpada v dva dela, namreč v igro, v kateri nam jetnica Marta prikazuje zgodbo svojega življenja pred obsodbo, ter v improvizirano igro, s katero skuša jetnik Melihar prvo igro dopolniti. Za kaj prav za prav gre? Marta, številka dvainšesetdeset, je bila pred osemnajstimi leti obsojena zaradi umora svojega moža in sedaj po zdravnikovem nasvetu napiše dramo, ki naj bi dokazala njeno nedolžnost. To igro uprizore kaznjenci, med katerimi nastopi tudi Marta v svoji lastni vlogi, pred ravnateljem, sodnikom in povabljenim občinstvom. Marta more kajpada pokazati to življenje edinole tako, kakor ga je videla in doživela sama, tako da navzoči sodnik po končani predstavi dočela upravičeno izjavi, češ da mu igra ni povedala nič drugega kakor tisto, kar mu je bilo že znano iz nekdanje obtoženke izpovedi. Tudi Melihar, resničen morilec, ki se prav tako nahaja med jetniki in ki mu je znano tudi tisto, česar niti Marta ne ve, ni zadovoljen z igro in jo hoče zaradi tega ponoviti tako, da bodo nazadnje vsi sprevredili, da je bila ta gospa v resnici nedolžna. Ta ponovitev igre, ki obenem razkrije pravega morilca, res prepriča tudi ravnatelja jetnišnice, tako da hoče obnoviti proces. Tu pa se dejanje zaobrne drugam, kakor je bilo usmerjeno naše pričakovanje. Igra, ki naj bi bila protest proti krivični obsodbi in drama jetniškega življenja, se izpremeni v ljubezensko dramo. Marta-jetnica je po igri, zlasti po njeni ponovitvi v morilčevi improvizaciji, dosegla, kar je hotela: možnost obnove procesa, ki bi ji prinesel prostost. Tada Marta kot človek, kot ženska je prav zaradi tega odkrila izgubila notranje ravnovesje, ki je temeljilo na njeni veri, da se je nekoč žrtvovala za tistega, ki jo je prvi resnično ljubil. To navidezno iluzijo ji Melihar s svojo igro podre. Marta je sedaj prepričana, da je Melihar umoril njenega moža zaradi denarja, a ne zaradi nje same. Kaj naj ji bo sedaj prostost, če pa je njena duša izgubila svojo svobodo? Tako bi se ta drama lahko tragično končala. Toda značilno za Langerja, ki ima z delom že od vsega začetka svoje posebne namene, je, da dejanje privede v srečen konec s tem, da po igri Kolbena, igralca-jetnika, pokaže Marti Meliharjevo ljubezen do nje. Posledica tega je, da Marta na ljubo notranji svobodi, ki jo daje prava ljubezen, žrtvuje zunanjo prostost ter rajši ostane v ječi.

Motiv pričujoče igre je tedaj tak, da bi lahko zamikal vsakega dramatika in priznati moramo, da je tudi v Langerjevi obdelavi mnogo močnih in prepričevalnih mest. Če pa si ozgljemo njegovo delo nekoliko natančneje, opazimo toliko neverjetnosti in psiholoških pomankljivosti, da obžutimo celotno vendarle bolj kot sprotno dramsko konstrukcijo, v kateri sta teatralik in ideolog odločno zmagala nad dramatikom in pesnikom. Naj navedem le nekaj takih neskladnosti. To, da se prvotni načrt spremeni, še ni tako hudo, saj je Martinov razočaranje eden izmed najmočnejših dramatičnih momentov. Toda protislovje je že v tem, da Marta protestira proti obsodbi, saj je vendar po lastni izpovedi šla prostovoljno v ječo, da reši ljubimca, ki pa ga avtor imenuje tudi »zaščitnik in maščevalca trpečih«. A nauhuje je, da se naposled Marti in Meliharju odkrije skrivnost njune ljubezni po tretji osebi. Neverjetno je,

Glasba

Blagor jim, 10 nagrobnic za moški zbor, zložil Lovro Hafner, Preska. Natis dovolil in potrdil knezoškofijski ordinarij. — Pravkar so izšle v drugi izdaji, to pot v prav lični žepni obliki, navedene priljubljene Hafnerjeve nagrobnice. Prva v narodnem tonu, preprosta, melodiozna, brez vsakega nepotrebne lepoteča zložena skladba se bo na mah priljubila in bo postala ljudska. Vse druge pa imajo resen in slovesen značaj. Prav lepo se spaja figuralni stavek s koralnim, kar da skladbam pravo in cerkveno obliko, kakršna tudi pri nagrobnicah mora biti. Žal da se je v zadnjih letih v vrsto nagrobnic brez odobrenja knezoškofijskega ordinariata vrnilo nekaj takih, ki so čisto brez vsakega cerkvenega in verskega značaja. Besedilo v Hafnerjevih nagrobnicah po večini vzeto iz pogrebne slovenskega obrednika, je sama lepa in globoka molitev.

Moški zbori bodo gotovo tudi po drugi izdaji radi segli in s temi zares lepimi nagrobnicami na praznik Vseh svetnikov in ob pogrebnih prilikah položiti lev venec, spleten iz naših rož, na grobove svojih dragih in vzbudili do njih ljubezen in spoštovanje.

Iz izseljenškega tiska. V Ameriki že drugo leto izhaja družinski list »Novi svet«. Zdej, ko se že drugi letnik bliža svoji zaključitvi, je treba pogledati, v koliko ta novi izseljenški mesečnik dosega svoj namen. Ustanovljen je bil v prvi vrsti z namenom, da se v njem zbirajo zgodovinski podatki iz slovenskih naselbin po Ameriki. Ti podatki bodo služili zelo dobro poznejšemu zgodovinarju kot bogati viri za zgodovino ameriških Slovencev. Poleg tega pa je listu namen, da se udeležuje tudi na literarnem polju, seveda po možnosti na način, ki je v tamkajšnjih razmerah mogoč. List ima družinski značaj in je nekakšna naša »Mladica« — za pouk in zabavo. Boj za tako revijo se je vršil več let, preden je uspeła. Bil je to boj za katoliški družinski mesečnik nasproti tisku, ki je svetovnonazorsko svobodomiseln in

da bi človek, ki je zmožen besed o žalostnih očeh konj, ki jih primerja očem ženā, ne našel izraza za svoje ljubezensko čustvo, pa najsi bi ne imel za to nobene besede! Morebiti pa je hotel avtor s tem, da si je za to dejanje izbral poklicnega igralca (Kolbena), poveljati gledališko umetnost? Prav. Toda kakor je taka misel sama po sebi lepa, je tu neorgansko in zato neprepričevalno vpletena v igro. Vse to pa izvira od tod, ker je Langer svojo dramo zasnoval popolnoma razumsko, kot zglede, ki naj potrdi njegove humanistične ideje, ki jih polaga v usta zlasti ravnatelju jetnišnice in njegovim nečakinji, ki sta tako po eni strani glasnika pisateljevih idej, po drugi pa pojasnjujeta, zakaj mu je bil potreben tako imenovani okvir. Moč in prepričevalnost literarnega dela pa sta vedno v nevarnosti, ako se ideološki patos razvija na škodo pesniške veličine. Človekoljubje pričujočega dela se zdi nekoliko didaktično ter meji že na sentimentalnost. Prav zaradi tega pa bo nedvomno našlo mnogo hvaležnega občinstva zlasti tam, kjer ne odločuje v prvi vrsti estetski okus, ampak bolj čustvena nastrojenja.

Občinstvu pa je približala igro tudi uprizoritev. Režiser prof. Osiip Šest je sicer ostal zvest teatraličnemu načelu, na katerem je Langerjevo delo zgrajeno, vendar pa je skušal igro pogledati s tem, da je poudaril vsa vsebinsko možna mesta, prav tako pa tudi z odločnim ertanjem, s čimer je osvobodil dejanje nepotrebnega verbalizma in besedne patetike. Posebno dobro je rešil vprašanja odrske režije. Težavo, ki je nastala zaradi tega, ker naše gledališče še nima vrtilnega odra, kakor ga predvideva avtor, je odlično premagal s premičnim odrom, tako da je bila predstava tehnično na višku. (Ta vtis seveda lahko pokvari neprevidnosti za odrom, kakor se je n. pr. zgodilo pri ponovitvi.) Prizorišče, za katero je napravil slikovito scenerijo inž. Franz, je bilo spremenjeno in toliko, da se igra ni vršila v dvorani, ampak na hodniku jetnišnice. Na ta način je bilo res da izraziteje poudarjeno okolje, molilo pa je to v prizoru s celico, kjer naj bi bilo okno edini pogled v zunanji svet, ki pa nam je bil tako odprt s pogledom na dvorišče. Kar zadeva glasbo, je bila zamisel prav posrečena. Dvominim pa, ali je bila Schubertova muzika najprimernejša, posebno tedaj, ko se je drama najbolj približala tragičnemu občutju. Ali bi se ne dal tudi konec uprizoritvi nekoliko manj poljudno?

Igranje, ki je bilo na premieri tu in tam še neizdelano, je pokazalo pri prvi ponovitvi mnogo zadovoljivejših oblik. Na prvem mestu moramo omeniti težko vlogo Marte, ki jo je prav zadovoljivo igrala g. M. Danilova. Posebno prepričevalno je podala monolog »žene, ki prositi starosti«. Kaj zmore kot igralca, pa je pokazala tudi v dvojni igri žene in jetnice, ki je zahtevala od nje velikih in naglih sprememb od razočaranja in celo od skrajnega obupa do zanosa in volje do življenja. Nasprotje te čiste žene predstavlja njen mož Adolf, skrahirani borzni mešetar in surovež, ki ga je z realistično plastiko izoblikoval g. Lavar. Manj dognan pa je bil videti v vlogi igralca Kolbena, čigar lik menda v njem šele dozoreva, kakor bi se dalo sklepati iz nastopa na premieri in pri prvi ponovitvi. Dočela izdelana, čeprav nekoliko prebohotna podoba je bila ostarela Adolfova prilježnica Julia g. P. Juvanove. Razložek med Ludvikom in naštdirani in improvizirani igri sta prav dobro poudarila gg. Jan in Kralj, ki je zaradi tega igral to vlogo prav tako kakor Meliharja. Gledalec je tako lahko že iz igre čutil, da je to ena in ista oseba, ne igralec morilec, ampak morilec sam. K prepričevalno podani sliki ozračja v hiši propalosti in izkoriščevanja spada tudi sumljivi knez, ki ga je nazorno upodobil g. Danež, čeprav je bil nekoliko preveč podoben komedijskim figuram one vrste, ki jih zaudaj te igre izključuje. Prav tako bi poročnik Budecius, čigar nerodnost in negotovost je dobro zadel g. Sanein, mogel dobiti še izrazitejše črte. Prezreti ne smemo odličnega urednika g. Skrbniška, pa tudi porotnika g. Bratine, dasi obe vlozi ne sta hudevata nikakšne dušeslovne poglavitbe in za ustvarjeni samo za zunanjo igro. Isto velja za ravnatelja jetnišnice in njegovo nečakinjo Havlovo, ki sta ju popolnoma po pisateljevih zamisli podala g. Lpáh in g. Gabrielčičeva. Zadovoljivo so bili tudi gg. Gregorin, Jerman, Sever, Drenovec in ostali, ki so nastopili v raznih manjših vlogah. France Vodnik.

strupen. Novi mesečnik je sprejela v izdajo tiskovna družba »Edinost« v Chicagu. List pa se je ustanovil predvsem na pobudo urednika »Ameriškega Slovenca« Jožefa Jeriča, ki je poleg M. Trunka tudi urednik novega lista. Začela se je enoletna kampanja, kakor tam to imenujejo, za novi list, ker je znano, da se danes tudi ameriški tisk bori z gospodarskimi težavami, posebno še slovenski. List je uspel, moremo že danes reči, in ustanovili so si ga ameriški Slovenci sami! Ohranja jim vero in materino besedo. To mu je namen in program.

Kaj je vsebina mesečnika in s čim upravičuje svoj obstoj? Uvodne strani so vedno posvečene načelnim mislim slovenskega katoliškega izseljenca. Na ozkem robu je podan pregled političnih in drugih dogodkov po svetu. Sledijo razni poljudni poučni članki in razprave. Tihece ure so namenjene verskemu premišljevanju. Nadaljnji preprosti članki razlagajo življenje narave. Literarni del obsega pesmi, povesti in črtice, ponajveč iz slovenske domačije. Najvažnejši del pa, ki bo imel trajno vrednost, je vsekakor »slovenski pionir«: to so zgodovinska opisanja naselbin, slovenskih družin in posameznikov, ki so bili pomembni za slovensko kolonijo. Pri tem bi si želeli samo res verodostojnih podatkov o živih, pa tudi pokojnih pionirjih, saj se iz tega sama po sebi pripravljaja knjiga slovenskega izseljenstva preko morja. Obenem bi si želeli, da revija k temu podaja točno bibliografijo vsega sedanjega in preteklega slovenskega tiska v Ameriki, saj imajo tamkajšnja uredništva pač največ prilike, potrebne materiale in sodelavce za to.

Ostali del lista je posvečen domu, zdravju, vzgoji, zabavi itd. Važni so tudi življenjepisi slovenskih kulturnih delavcev, ki delujejo pri nas doma in na tujem.

Prav bi bilo, da domovina po svoje podpre dober slovenski tisk v tujini! Naročnina za Evropo je 3.00 dol. Naslov: 1849 W. Cermak Road, Chicago, 111.

Razstava »Kluba neodvisnih« v Ljubljani. — V nedeljo bo otvorjena razstava »Kluba neodvisnih« v Jakopičevem paviljonu, kjer bodo razstavljali samo nova dela naslednji mladi umetniki: Didek Zoran, Kalin Boris, Kalin Zdenko, Kregar Stane, Mihelič France, Mušič Zoran, Omerša Niko, Pirnat Nikolaj, Pregelj Marij, Putrih Karol, Savjovic Evgen ter Sedoj Maksim. Razstava obeta biti zopet nov dogodek v slovenskem umetniškem življenju.

Metanci kladiva na X. balkanskih igrah v Atenah. Od leve na desno Goič in inž. Stepišnik, ki sta dosedaj izvojevala edino dvojno zmago za Jugoslavijo. Poleg Biro (Romunija) in Dimitropulos (Grčija).

ŠPORT

Prvi dan desetorboja na Balkanijadi

Atene, 3. okt.

Turška slava ni trajala dolgo! Drugo mesto, ki so ga držali komaj en dan, so izgubili z enim samim metom.

Danes popoldne se je vršil namreč met kladiva in to neke izven Stodiona; kajti tudi Grki so ljudje, ki se bojijo za svoje glavje. Huda je bila borba, toda izvojevali smo jo odlično! Najhujšega konkurenta Romuna Biroja smo postavili na tretje mesto, kljub temu, da je že na treningu v Atenah metal preko 50 m. Najbolj je iznenadil vsekakor Goič, ki je z metom 47.99 m zasedel drugo mesto in postavil obenem svoj najboljši letošnji rezultat. Zanimivo je, da je vodil celo pred Stepišnikom do petega meta, ko se je tudi ta »razjezil« in ga zalujal kar 49.55 m daleč. Tako sta nam naša zastopnika prinesla dragocenih 7 točk, ki so nam položaj znatno popravile.

Toda najvežnji del tekmovalja pa je bil ta dan desetorboja, ki se je vršil na Panatenskem Stadionu pred cirka 6000 gledalci. Jugoslavijo zastopata Slovenec Klinar Janez in Mikič Jovan. Borba za prvo mesto bo še izredno trda, toda kakor izgleda, bo zmagal Klinar pred Mikičem in Lakazasom.

Prvi dan desetorboja je bil otvorjen s tekom na 100 m, kjer je v prvi skupini zmagal Grk Lakazas s časom 14.7. V drugi skupini z 12 sekundami je bil Klinar. V tretji skupini pa je Romun Kiss z 12.6 sek. in 481 točkami zmagal.

V skoku v daljavo je nabral največ točk Mikič (598), kajti skočil je 623 cm. Klinar je bil 1 cm slabši od Lakazasa, ki je skočil 619 cm, dosegel 601 točko, dočim ima Klinar 598.

V metu krogle je bilo stanje malo drugačno. Klinar je z metom 12.28 m in 647 točkami le malo zaostal za mnogo obetajotim Floresem (Grčija), ki je vrigel 12.42 m in nabral 666 točk. Mikič je vrigel tudi 12.10 m in dosegel 630 točk. Lakazas je dobil le 525 točk za 10.93 m. Po tej disciplini je prvič vodil Klinar, ki je imel skupaj 1842 točk.

Uspeh, ki ga je dosegel Lakazas v skoku v višino, je edinstven. Skočil je 185 cm, medtem ko je v nedeljo prešel le 180 cm, kljub temu, da mu je bila to edina disciplina dneva. Danes je skakal od 181 na 183 in 185 ter prešel vse s prvim skokom. 189 cm se mu je za las ponesrečilo. Mikič je skočil komaj 170 cm. Flores 165 cm in Klinar 160 cm.

Prišla je disciplina, v kateri smo dajali vse nade Klinarju, da popravi to, kar je preje izgubil. To je bil tek na 400 m. Prišel je v prvo skupino skupaj z Lakazasom in Turkom Melihom, kateremu je to najboljša disciplina. Takoj na početku strahovito potegnje Melih, za njim pa Lakazas in Klinar. Toda prišel je čas in Klinar drvi, kot da ima ogenj za petami! Prišel je sicer za Melihom v cilj, ki je bil prvi s časom 51.8, toda imel je kljub temu čas 52.1, kar je znatno boljši od Lakazasa, ki je tekel 55.6. V drugi skupini je zmagal Maiescuk 53.1. pred Mikičem 53.5. V tretji skupini je Kiss s časom 54.9 zmagal pred Muhandinem 59! S tem smo zaključili današnje tekmovalne, ki je prineslo naslednje stanje: Lakazas (Grčija) 3235 točk, Mikič (Jug.) 3179 točk, Klinar (Jug.) 3165 točk.

Zaključek dneva je bil kaj veličastno proslavljen pri ministru Jugoslavije g. Vukčeviću, ki nas je povabil na jugoslovanske poslaneštvo. Pri primernem prigrizku nam je želel dobrodoščilo, na katero mu je odgovoril podpredsednik jugoslovanske lahkootletse zveze g. dr. Mlinarič. »Res lepo je in dobro se zdi človeku, ko na tujih tleh čuješ rodni jezik«, je med drugim dejal dr. Mlinarič. Vse to seveda ni ostalo brez posledic. Včerja, ki je bila pripravljena, je ostala res seamo pripravljena...

Bo- Jan.

Damsko lahkootletsko tekmovalje

Priredi SK Planina dne 15. oktobra t. l. na Stadionu v Ljubljani s pričetkom ob 9.30. To tekmovalje bo zadnje v letošnji sezoni in brez dvoma zelo zanimivo, ker bodo naše atletinje pokazale uspeh celotnega dela.

Program: 1. tek na 60 m; 2. met krogle; 3. skok v višino z zaletom; 4. tek na 100 m; 5. met diska; 6. skok v daljavo z zaletom; 7. tek na 200 m; 8. met kopja; 9. štafeta 4krat 100 m.

Na tekmovalje pozivamo atletinje vseh slovenskih klubov, in sicer: SK Maratona (Maribor), SK Rapida (Maribor), SK Jugoslavije (Celje), SK Gorenca in Bratstva (Jesenice). Prijavljene so že atletinje iz Zagreba. Atletinjam izven Ljubljane največ za pet od vsakega kluba, plača vse stroške zagrebčnega podvezca, t. j. polovično vožnjo in hrano. Prijavnine in nagrad ni. Prijave je poslati najkasneje do 10. t. m. na naslov SK Planine, Vukca Tome, Kobaridska ul. 58, Ljubljana 1.

nih v Jakopičevem paviljonu, kjer bodo razstavljali samo nova dela naslednji mladi umetniki: Didek Zoran, Kalin Boris, Kalin Zdenko, Kregar Stane, Mihelič France, Mušič Zoran, Omerša Niko, Pirnat Nikolaj, Pregelj Marij, Putrih Karol, Savjovic Evgen ter Sedoj Maksim. Razstava obeta biti zopet nov dogodek v slovenskem umetniškem življenju.

Naš plavalni šport zavzema odlično mesto na svetu

Naš plavalni šport zelo lepo napreduje zadnja leta in je zlasti letošnja sezona prinesla odlične, da ne rečemo senzacionalne rezultate, ki so postavili našo državo med prve države plavalnega športa na svetu in je naš odlični plavalec Branko Žižek zasedel prvo mesto v prostem plavanju na 400 metrov tako v svetovni kakor v evropski listi sedmice najboljših plavčev. Drugi naš plavalec v isti disciplini pa je zasedel šesto mesto v svetovni in tretje v evropski listi. Je to izborni 400 metraš Defilipis. Pa si še ogledaj ti dve tabeli:

Sedmica najboljših plavčev sveta v prostem plavanju na 400 m v letu 1939:

1. Žižek (Jugoslavija)	4:46.4
2. Miyamoto (Japonska)	4:47.2
3. Takagashi (Japonska)	4:48.0
4. Flanagan (USA)	4:48.5
5. Wainwright (Angleška)	4:51.0
6. Defilipis (Jugoslavija)	4:51.2
7. Amano (Japonska)	4:53.4

Sedmica najboljših Evropejcev v L 1939:

1. Žižek (Jugoslavija)	4:46.4
2. Wainwright (Anglija)	4:51.0
3. Defilipis (Jugoslavija)	4:51.2
4. Borg (Švedska)	4:56.2
5. Kõnninger (Nemčija)	4:56.2
6. Arendt (Nemčija)	4:57.9
7. Graf (Madžarska)	5:03.6

Motodirke na Večni poti

Motosekcija našega Avtomobilskega kluba bo priredila 15. oktobra svojo drugo motodirko na Večni poti. Laneska, lepo uspeła prireditelj motosekcije in »Večna pot« v jesen je ostala tisočim gledalcem v najboljšem spominu. Tudi letos pripravljajo odbor motosekcije lep program v namenu, da pokaže, kaj organiziran in lep sport zmore. — K razveseljivo velikemu številu motoklicističnih prireditvev v letošnjem letu se bo na koncu sezone pridružila še motodirka na Večni poti. Tam bodo vsi oni, ki se zanimajo za naš motorizem lahko blizu Ljubljane zasledovali napeto borbo naših najboljših motoklicistov. Ni pa nam prireditve sama borba za prva mesta in za rekorde. Naj bo ta motodirka tudi kakor ostale za vzpodbudo vsem, da bo naš kader motoklicistov vedno večji in krepkejši in za vzpodbudo tudi onim, ki so poklicnani, da naš mladi motorizem podpirajo.

Ženski atletske dvoboj Belgrad : Zagreb

V nedeljo se bo vršil v Belgradu atletske dvoboj med ženskima reprezentancama Zagreba in Belgrada. Tekmovala bodo atletinje v tekhu na 100 m, skoku v višino, skoku v daljavo, metanju diska, metanju krogle ter v štafeti štirikrat 100 m.

Belgrad bodo zastopale te atletinje: Milošević, Mladenović, Jelačić, Kunadi, Karpati, Bunuševac, Rakič, Cvijič, Djordjevič. Zagrebška podzveza pa pošlje v Belgrad te atletinje: Vero Neferović, Cimperman, Mihok, Vessel, vse iz Zagreba, Schweiger in Tome (Planina Ljubljana), Lovše in Burdorf iz Maribora.

Minister je zmagal v tekhu na 100 m!

Finci so znani kot veliki športniki, saj tam vse goji šport, od ljudskošolskega učenca pa do najvišjih državnih funkcionarjev. Zato je povsem razumljivo, da mora biti v taki državi šport na visoki stopnji. Ravno te dni je bil v Imatri atletske miting, katerega se je udeležil tudi finski notranji minister dr. Urho Kekkonen, ki je zmagal v kategoriji starejših tekmovalcev v tekhu na 100 m s časom 12.5 sek. Pred nekako petnajstimi leti je bil minister Kekkonen, ki je še danes predsednik finskega olimpijskega odbora, državni prvak v skoku v višino in svetovni rekorder v troskoku brez zaleta.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastojno krovotaka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemljijo preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Grafika. V nedeljo morajo biti ob pol 10 na igrišču SK Mladike sledeči igralci: Bačak, Tomažič, Usenič, Zagar, Potrat, Bežan, Rafko, Scagnetti, Rone, Verbek, Jankovič.

ASK. V soboto, 6. t. m. ob dveh se bo vršila odborova scja v Akademskem domu. Za vse odbornike je seja strogo obvezna. Pridite vsi in točno! — Tajnik.

V deželi polnočnega sonca

(Poročilo švicarskega raziskovalca)

V ribiški vasi Vaitolahti, na zahodnem jeziku polotoka Kolaha, kjer je najskrajnejša severna konica meje med Finsko in Rusijo, sem videl v juliju zeleno, cvetočo trato, ki je postajala tem lepša in vabljivejša, čim bolj si stopal po zeleni preprogi. So dnevi, ko počiva Ledeno morje vse nedeljsko, ko je modro kakor Sredozemsko morje. A že prihodnji dan se utegne zgoditi, da grmeče pljuskuje zelenobeli, penoči se valovi vzdolž obrežja.

V mirovnem sporazumu v Dorpatu (1920) je bila vas Vaitolahti neusmiljeno razdeljena. Poloček bistro zebra po kamniti strugi prav skozi sredo vasi in se izliva nekaj metrov proč od ceste v Ledeno morje. To je meja med Finsko in Rusijo. Na ruski strani je nekaj žensk zaposlenih s čiščenjem rib, komaj 20 m od nas, a morajo biti tiho. Strogo jim je prepovedano, da bi se pogovarjale preko polotoka — čez mejol.

Vaitolahti je videti premočnejša vas kot so druge ribiške vasi ob Lednem morju in ob fjordih. Moja gospodinja, 70 letna Norvežanka, ne more prehaliti »dobrih, starih časov«, in bajno obilnih lovov na ribe in ptice.

Opolnoči sem prisel v vas Tifono ob fjordu Pecamo. Vas ima siv mrk videc. Oster vonj po ribah zaudarja naokoli. Krog majhnih, bornih koč visijo — kakor skalpi — ribje glave, ki so posušene jako dobra klaja za živino.

Vrata so odprta, dozdeva se, ko da nihče ne spi in da vse dela. Smejoče se ženske plezajo na čolne, da nalovijo svežih slaničev za zajtrk. V temačnem sonju polnočnega sonca se ribe svetlikajo kakor biseri.

Velika doba ribjega lova je mimo, mi pojasni ribič. Lov na slaniče, ki zavisi od močnih morskih tokov, se začne konec meseca marca in se konča sredi poletja. Med 20. in 25. novembrom vidijo sonce poslednjič. Sele zadnji teden v januarju spet vžide. Toda v jasnih, zvezdastih nočeh, ko na nebu plamt severni sij, je časih bolj svetlo ko podnevi.

Cim se ribiči predramijo iz zimskega počitka, gredo na lov na ptice. Lansko zimo so iz Pecama razposlali več ko 100.000 jerebice.

Odkar je zgrajena velika cesta prav do Ledenege morja, so se tudi selišča pomnožila. Vendar je kultura ob Lednem morju starejša kot si mislimo. Že konec 15. stoletja se je kakemu portugalskemu piratu izplačala ekspedcija v te kraje. V tistih časih so bili tu zastopniki vseh narodov severne Evrope. Rusi sami so se dobro zavedali, kaj jim morejo nuditi ti kraji blizu Skandinavije. Menih Tifon je dobil leta 1556 ukaz, naj ondi postavi samostan, poleg je zgradil mlin in žago.

A kaj kmalu je nastal spor s Finci, ki so se (kakor v teh dneh), zbalj »vdora od vzhoda«. Zatorej se leta 1600 pomorili pravoslavne menihe in vpeljali samostan. Selo čez 150 let kasneje so samostan obnovili.

Ledenomorski samostan, polnočno sonce in arktična narava privabijo vsako leto mnogo turistov. Finska, dobro zgrajena, 550 km dolga cesta, drži od najsevernejše železniške postaje Rovaniemi do Linahamrija, je sploh edina vozna pot do Ledenege morja. To cesto so zasnovali Rusi kot strateško, vojaško cesto, a šele po vojni, leta 1920, jo je Finska izgotovila.

Med kratkimi poletnimi meseci je na tej cesti redna avtobusna vožnja. A pozimi se postiljon s svojim vozom z neznansko težavo ubada v temi preko meter visokih kopice snega in to dan na dan. Takrat se vozi iz Rovaniemlja do Linahamrija teden dni. Zgodi se, da mora postiljon kaj živo kresati s pištolo, zakaj volkovi so blizu.

Na Ledenomorski cesti je tudi za spoznanje zlata in niklja. Krog teh najdišč je nanizanih mnogo bajk o velikih zlatih zakladih in žaločnih usodah izpiralcev zlata. Pridobivanje zlata je malenkostno: 2 do 25 grama na dan in osebo!

V najsevernejših delih Švedske že stoletja

Jesenice

Krajni odbor za zaščito prebivalstva pred napadi iz zraka na Jesenicah bo priredil vrsto predavanj o vprašanjih značno-zasčitnega zavarovanja. Prvo predavanje bo v ponedeljek, dne 9. t. m. ob pol 8 zvečer v risalnici ljudske šole na Jesenicah. To predavanje je namenjeno predvsem hišnim lastnikom, ki so prejeli od odbora nalogo, da prirede značno-zasčitne naprave v svojih hišah. Na tem predavanju se bo razložilo hišnim lastnikom, kako naj si uredi zaklonišča.

Čas občnih zborov se je začel. Tako je imel v ponedeljek, 2. oktobra, občni zbor ženski odsek, v torek, 3. oktobra, je bil občni zbor pevskega odseka, v sredo, 4. oktobra, je dekliški odsek polagal račun o svojem delovanju. V ponedeljek, 9. oktobra, ob 8 zvečer bo občni zbor fantovskega odseka, na katerega opozarjamo redne in podporne člane ter člane starešine. — Godbeni odsek ima svoj letni občni zbor v torek, 10. oktobra ob 7 zvečer v godbeni sobi. — Gledališka družina »Aljaž« bo imela občni zbor v sredo 11. oktobra zvečer. — V sredo 18. oktobra bo imelo svoj občni zbor Krekovo prosvetno društvo. Že danes vabimo vse člane in članice prosvetnega društva, da se občnega zbora polnočestveno udeležijo.

ASK »Gorenje« priredi v nedeljo 8. oktobra avtobusni izlet v Čatež na Dolenjsko na grozdno trgatve.

Kino Krekov dom predvaja dva prvovrstna vefilma: »Kronski biseric« in »Čuvarji Indijec«. Za dodatke pri vseh predstavah po dva tednika: Fox in Metro ter kratak kulturni film.

Sp. Polskava — Pragersko

Prosvetno društvo uprizori s sodelovanjem Fantovskega odseka dne 8. oktobra 1939 ob treh popoldne v dvorani g. Mohorka v Sp. Polskavi krasno zgodovinsko igro v petih dejanjih »Črni križ« pri Hrastovcu.

Murska Sobota

Iz gimnazije. Prof. Beta Hudales je z naše gimnazije dodeljena na delo drž. ženski realni gimnaziji v Ljubljani, na njeno mesto v Mursko Soboto pa pride prof. Stana Perko iz Požege.

Začetek pouka v trgovski šoli. Ta teden je bila odprta zasebna dvorazredna trgovska šola v Murski Soboti, ki jo vzdržuje Družba trgovcev in ima tudi svoje prostore v novem Trgovskem domu. Ob otvoritvi so se zbrali v šoli nekateri predstavniki soboške javnosti, ki jih je pozdravil predsednik združenja g. Franc Čeh. Pozdravne besede so še izrekli okrajni načelnik dr. Bratina, župan g. Kartner in ravnatelj šole dr. Maks Kovačič. V šolo se je vpisalo 13 učencev in 13 učenk. V zasebni trgovski šoli poučujejo ravnatelj in strokovni profesorji iz soboške gimnazije.

Iz banovinske službe

Imenovani so: Janko Lipovec, uradniški pripravnik IX. pol. skupine pri okrajnem načelnstvu v Ljutomeru, za ban. kmetijskega uradnika IX. pol. skupine. Ivan Lipičnik, banovinski dnevičar v Dobrni, za banovinskega uradniškega pripravnika X. polož. skupine. Kristina Šmavc, banovinska zvančnica III. skupine na banovinskem vinarskem in sadjarskem zavodu v Mariboru, za banovinsko uradniško pripravnico X. položajne skupine. Inž. Alojzij Lovko za banovinskega uradniškega pripravnika VIII. pol. skupine pri kmetijskem oddelku banke uprave v Ljubljani. Karel Kovačič, drž. dnevičar-služitelj pri okr. načelnstvu v Liti, za služitelja II. skupine. Julijana Eržen, drž. dnevičarka-zvančnica pri okr. načelnstvu v Radovljici, za banovinsko zvančnico III. skupine na banovinski kmetijski šoli Polje pri Lescah. Dnevičarki-zvančnici Ivana Semšar pri banški upravi v Ljubljani in Jerica Goleš pri predotožništvu mestne policije v Mariboru za zvančnici III. skupine. Rudolf Kolesa, drž. dnevičar-zvančnik pri okr. načelnstvu v Krškem, za zvančnika III. skupine. Inž. agr. Ivan Matičič za banovinskega uradniškega pripravnika VIII. pol. skupine pri banovinski kmetijski šoli v Sv. Juriju ob juž. žel. inž. agr. Alojzij Sluga za banovinskega uradniškega pripravnika pri banovinskem oddelku banke uprave v Ljubljani. Dr. Mozer Franc, banovinski veterinarski pripravnik za področje sodnega okrožja Koze s sedežem v Koziem, za banovinskega veterinarskega pristava VIII. pol. skupine. Dr. Slavko Perko, banovinski sekundarni VIII. pol. skupine pri banovinski ženeški bolnišnici v Novem mestu, za asistenta VII. pol. skupine. Josip Slekovec, cestni nadzornik X. pol. skupine pri tehničnem oddelku okr. načelnstva v Ljubljani s sedežem v Ribnici, za cestnega nadzornika IX. položajne skupine. Egidij Rode, policijski stražnik-pripravnik pri upravi policije v Ljubljani, za policijskega stražnika III. razreda v III. pol. skupini zvančnikov.

Premeščeni so: Marijeta Prašnikar, banovinska gospodinjka učiteljica Gospodinjke šole na Jesenicah, po potrebi službe h kralj. banški upravi v Ljubljani. Inž. agr. Anton Matičič, banovinski uradniški pripravnik VIII. pol. skupine pri banovinski kmetijski šoli v Sv. Juriju ob juž. žel., na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu. Inž. agr. Alojzij Sluga, uradniški pripravnik VIII. pol. skupine pri kmetijskem oddelku banke uprave v Ljubljani, k okrajnemu načelnstvu v Murski Soboti. Inž. agr. Lovko Alojzij je od banke uprave premeščena na banovinsko vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru.

Upokojen je Ivan Obreza, policijski nadstražnik I. a polož. skupine pri upravi policije v Ljubljani.

Ruski in nemški častniki na pomenku v Lablino

Čadram-Oplotnica

Na rožnensko nedeljo 1. oktobra je bila pri nas lepa svečanost, ki je bila spominskega značaja. Preteklo je namreč 40 let, odkar je bila posvečena naša nova, lepa župnijska cerkev. Staro cerkev so morali na ukaz državne oblasti pred štiri leti podreti. V spomin na staro cerkev so postavili na njenem mestu lično kapelico, posvečeno Srcu Marijinemu, ki je tako sezidana in prostorna, da se more v njej maševati. Kip presv. Sreča Marijinega in kapelo je blagoslovil domači gospod župnik, duh svetnik Franc Hohnjec. Pred slovesno sv. mašo je imel pridigo, v kateri je mnogoštevilnim vernikom, ki so deloma prišli tudi iz sosednih župnij, z navdušujočimi besedami opisal pomen in namen kapele. Lepa slovesnost bo ostala ljudstvu v najboljšem spominu.

Iz Julijske Krajine

Šmihel nad Šempasom. Predzadnja nedeljo je šel od sv. maše proti domu naš cerkveni ključar Vincencij Terčič, star 70 let. Po nesreči je padel, vendar se za to ni zmenil in je šel mirno domov. Popoldne se je počutil nekam slabega in je stopil iz hiše na prosto. Zunanji mu je postalo še huje in je oblezel v bližini doma. Naglo poklicani zdravnik je ugotovil možgansko kap, kateri je še vedno krepki mož v nekaj dneh podlegel. Rajniki je bil ugleden kmet, skrben krščanski oče in dober, zaveden gospodar. Naj počiva v Bogu!

Protij zagarjem! Težki, zamotani in zmehdeni sedanjí čas je kot nalašč za razne lažimodrijane in zagarje, ki s svojim klepetanjem in širjenjem razburljivih vesti že itak preplašene ljudi še bolj razvzemajo in motijo. Škodujejo posamezniku, ker mu kvarijo živce in mu jemljejo veselje do dela, ter trapijo družbo, da se neplodno lovi za utvarami. Pokrajinske fašistovske organizacije so zato izdale kratke svarilne opomine, ki jih nabijajo po delavnicah, obratih in drugih primernih prostorih. Glase se: Tu se ne ugiblje in razglablja o visoki politiki in strategiji! Tu se dela!

Dojenček — letalec. Poročali smo o sedem mesečnem dojenčku, katerega je oče dvignil z letalom 2000 m visoko, da bi ga s spremembo zraka ozdravil od hudega kašlja. Kakor poročajo listi, je bilo otroku dva dni po poletu mnogo bolje, upali so, da je bolezen že premagana. Nenadoma se je pa stanje spremenilo in je nastopila huda kriza, katero je pa mali bolnik krepko prenesel. Sedaj se mu zdravje hitro vrača. Če je polet v višave pomagal, je pa zelo dvomljivo.

„Večni“ državni sporazumi

Neki romunski zgodovinar je dognal, da je bilo vsega skupaj sklenjenih 8000 državnih sporazumov, ki naj bi po besedilu držali za večno. Vendar je povprečno ta večnost trajala samo — dve leti!

Več kot 1 in pol milijona judov na Poljskem pod Nemci

Iz Londona: Po ocenitvi tukajšnjih merodajnih judovskih krogov je v onih krajih Poljske, ki je zdaj v oblasti Nemčije, poldruhi milijon Judov. Pred zasedbo je bilo tod še več Judov, a se je mnogim tisočem od njih posrečilo prej pobegniti. V vsej Poljski je bilo v začetku vojne okrog tri milijone Judov; samo v Varšavi jih je prebivalo 372.000. — Pri obrambi Krakova je padel židovski general Bernard Mond.

Tudi palestinski judje dobrovoljci

Iz Jeruzalema poročajo: Na prve vesti o vojnem stanju med Anglijo in Nemčijo je bilo mnogo tupajšnih in v drugih krajih Palestine živečih Judov prišlo kot dobrovoljci za vojno. Do zdaj se jih je prijavilo 65.000.

Dan sv. Venčeslava v Pragi

Dan sv. Venčeslava, praznik češkega narodnega svetnika, so v Pragi tudi letos obhajali, dasi ne tako slovesno kot v prejšnjih letih.

V ranih jutranjih urah 28. septembra so se nakopičili rdeče-beli šopki cvetja ob spomeniku sv. Venčeslava. V katedrali sv. Vida, kjer počiva truplo svetnika, ki je bil umorjen 28. septembra leta 935, je bilo slovesno opravilo ob navzočnosti članov sedanje češke vlade. Popoldne je bila slovesna procesija s skrinjo sv. Venčeslava. Prostor, koder je šla procesija, je bil policijsko zastražen. Nemške, močno oborožene straže, ki od 15. marca dalje stražijo Hradčin, so se ta dan umaknile.

Živi ljudsko plemo: Laponci. Ti se glede na pokoljenje, jezik, način življenja, šege in navade razlikujejo od drugih prebivalcev dežele. Priselili so se s severa ali vzhoda, nihče zanesljivo ne ve, kje jim je tekla zibelka. Njih najvažnejši posej je reja severnih jelenov. Z železnico in s cestami, s šolami in preskrbami v nesreči je prdrila nova kultura v te kraje. Zeleni so Laponcem, da bi imeli hliš, urejeno družinsko življenje, da bi se seznanili s eno, da bi se oblačili po naše.

Vse to pa se ni dalo spojit z načinom življenja nomadov. In ker se Laponci niso mogli prilagoditi novim življenjskim pogojem, so se morali umakniti.

Kmalu pa se je zgodilo, da je bil obstoj Laponcev resno ogrožen. Izdali so posebne odredbe, da bi bile pravice Laponcev zavarovane. Švedski vladi se je na čudovit način posrečilo rešiti vse v blagor svojih varovancev.

»Severnojelenki Laponci so svobodno, samostojno ljudstvo. Nič niso potrebni sočujta, ki z njim mnogo ljudi gleda nanje. Laponci se zna čudovito prilagoditi ostremu podnebu. Tudi gospodarsko je severnojelenki Laponci dobro preskrbljen. So družine, ki premorejo 200—3000 jelenov. Brezuspšno bi bilo, če bi Laponca vprašali, koliko glav šteje njegova čreda.

Vsako zimo se severni jeleni preselijo v gozdne pokrajine na obali. Ko pride pomlad, pa spet odrinejo v hribe. Laponci mora slediti svoje jelene, če boče čredo obdržati v svojih rokah.

Laponska vsebuje neizmerno bogastvo — in sicer železne rude. Najbolj znane so železornudnati hribi: Gällivare, Malmberget, Kirunovara (ki je največje najdišče železa na svetu) in Luossavara. Mimo tega je še mnogo manjših hribov železne rude, ki jih eš ne izkoriščajo.

Rudo prevažajo z vlakom v Narvik in Luleo, s parniki pa dalje v Nemčijo, Anglijo, Ameriko itd. Več ko polovica vseh železnih rud na svetovnem tržišču izvira iz švedske Laponske.

»Riksgränsbananc« (državna železnica), ki pelje od Lulle ob potniškem morskem zalivu skozi sredo Laponske v Narvik (Norveško), je najbolj severna električna železnica na svetu. To je tvorba moderne inženirske umetnosti in je nastala v orjaškem boju z divjino.

V Rimu so slovesno odprli Italijansko umetnostno akademijo in umetnostne šole. Na sliki je videti Mussolinija, ko po otvoritveni slovesnosti odhaja skozi špalir tako zavnih moschettierov, ki podzdravljajo s dvignjenim bodalom

Moderna higijena vojaštva

Dve osebi obvladata zdravstveno strategijo v vojni 20. stoletja: vsestransko izobraženi kirurg, in pa higienik, ki pobija z raznimi cepivi in serumi tetanus, zastrupitve, legar, kolero, pegasti legar itd. in uničuje vse tiste poškodbe, ki so v 18. stol. še uničevale vojake. Z modernimi očmi gledamo, da so nekdanji padarji 18. stol. samo še strahotne prikazni, nekake pošasti v umazanih in okuženih lazaretih. Takrat so v lazaretnih bolj pogosto umirali, kakor na bojišču. Skoraj vse se je tukaj zgodilo samo od sebe, in kronike pripovedujejo o takih številkah umrlih, da se nam dozdeva dandanes kaj takega nemogoče. V kirurški »Pošti« od l. 1827 so v vojaških lazaretnih uporabljali zdravila, kakor človeško mast, gliste, praške iz črvov, gadov, dalje terpentini, ostanke trupel in skrivnostne vode. Znameniti zdravnik Kirchov je imenoval medicino tedanjih dob »črn labirint«. V tem labirintu pa je v najtemnejšem kotu sedel vojaški ranocelnik. Najokrutnejše v napoleonskih vojnah niso bile bitke, marveč lazareti, kjer so vojščaki za ranami, opeklinami, vnjetji in kugami kar tako umirali. Če primerjamo s tem dandanašnje moderne lazarete, če pogledamo samo na direktno ozdravljanje in obvezovanje ran v sprednjih frontnih črtah, in če vidimo modernega sanitajca, ali zdravnika na bojišču, tedaj spoznamo, da biva na modernem bojišču varčevanje z ljudmi.

Že sama umetnost kirurgije in razna nova sredstva, ki so ji v pomoč, kažejo uspehe glede na neprestano pobijanje smrti. Oprema vojaštva je čim bolj sodobna, večkrat preizkušena in ugodno vpliva tudi pod najtežjimi primeri. Vse tiste rane, ki jih dandanes povzroči topništvo, mine itd., znajo zdaj po posebnih zakonih zdraviti in tudi ozdraviti. V bivši svetovni vojni so celo strele skozi možgane z operacijo tako obravnavali, da so dotičniki skoraj zmeraj ozdraveli. Mimo tega se hitro gibljejo transporti ranjenec in prenosljivi lazareti, ki so pod strokovnim vodstvom urejeni kakor mize za operacije. Nastale so tako imenovane bliskovite operacije, posebno za strele v srce. Take operacije so že poznali v svetovni vojni in večjidel so se uspešno končale. Sto let trajajoča vojaška higijena in vojna kirurgija sta dosegli to, česar si človek niti v sanjah ni mogel predstavljati. Res je, kar je nekdo zapisal: »Naučili smo se krpati živo telo.«

V primeri s pobijanjem infekcijskih bolezní v prejšnjih vojnah, vidimo, kako je mo-

derni napredek medicine tudi tukaj dosegel velikanske uspehe. V letih od julija 1813 do marca 1815 je v lazaretnih pomrlo 11% vojaštva, to se pravi, vsak deveti vojak. V l. 1914—1918 pa le vsak 38. vojak v lazaretnih. Napoleon je izgubil štiri petine armade v Rusiji zaradi pegaste legarje. Torej ni odločilo ruskega pohoda orožje, ampak legar. V vojni l. 1870 do 1871 je francoska armada izgubila 23.400 mož zaradi kozá. V vojnah Friderika Velikega je zaradi grize umrlo okrog 20.000 vojakov. V krimskih vojnah so Francozi in Angleži izgubili 17.000 mož zaradi kolere. Koliko jih je pa pomrlo zaradi malarije, difterije in spolnih bolezní! Neskončne armade neranjenih in nepobitih vojakov so se uničile kot žrtve morilskih kužnih bolezní.

Tega v današnji dobi ni več. V zadnjih 50 letih je napredovalo pobijanje kužnih bolezní tako zelo, da so izgube ranjenih in bolnih vojakov iz l. 1914—1918 skoraj za tri četrtine manjše kakor v letih 1870—1871. — Odloomek splošne zgodovine vojne se je torej spremenil, in zdravstvena strategija je napredovala prav tako kakor strategija bojišč in moderniziranje raznega orodja. V bivši svetovni vojni bi se brez dvoma ne mogli bojevati zdržema tako dolgo, če bi ne bila sanitetna služba tako na višku. Ob tem razmotrivanju bi človek dejal, da je v vojni na višku izganjanje Belcebuba z Luciferjem.

Zmaj iz jezera Loch Nessa: »Kar izginiti mora m, sicer bodo že mene obdoliili, da sem jaz kako ladjo torpediral«

Molitvenik za Marijine družbe

Kongregacijam naznanjamo, da je izšel v zalogi trgovine H. Ničman v Ljubljani kot nova, popravljena, spolnjenjena in jezikovno uglajena sedma izdaja »DRUŽBENIK MARIJIN«.

Knjžica vsebuje v prvem delu kratko, pregledno in točno zgodovino in podatke o razvoju Marijinih družb, nato pravilnik za vse vrste častnih služb v območju kongregacije, končno obrednik za sprejem v pripravnništvo in v članstvo Marijinih družb, in sicer posebej za fante in može, za dekleta, žene. V tretjem delu so zbrane običajne molitve, pesmi, pa tudi posebne molitve, namenjene članom in članicam.

S to knjžico bo ustrezno mnogim, ki so zadnja leta povpraševali po nji, posebej pa še tem, ki se pripravljajo za sprejem v kongregacijo. Priporočena bodi tudi že starejšim članom in pa vsem častilcem Marijinim, ki se hočejo poučiti o ustroju te cerkvene, času primerne in prekoristne ustanove, ki ima namen gojiti med Marijinimi otroki posebno gorečo ljubezen do nebeske Matere, pospeševati delo za samoposvečenje in negovati apostolsko delo v službi bližnjega. Nova knjžica je bila nujno potrebna iz navedenih razlogov, predvsem pa zato, ker je stara že davno pošla. Pa bi bilo tudi znamenje precejšnje pomanjkljivosti, če bi kongregacijam ne mogli postreči s stanovsko, družbeno knjžico, ki bodi voditeljem poleg »Bogoljuba« za pomoč v skrbi za Marijansko življenje slovenskega Marijanskega naroda.

Cena vezanemu izvodu v rdeči obrezi 18 din, v zlati obrezi 22 din, po pošti 1.50 din več.

Naroča in dobiva se v prodajalni »NIČMAN« V LJUBLJANI.

Posteljno perje

po Din 8—, kemično očiščeno Din 10—
čehano in kemično očiščeno Din 30—
na roko čehano in kem. očiščeno Din 45—
mešano gosje čehano Din 55—
pol puh beli Din 95—
sivi gosji puh Din 120—
beli gosji puh Din 175—, 200—, 220, 240—

Vzorci brezplačno dobite pri »Luna« samo Glavni trg 24, Maribor.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; šenitovanjski oglas 3 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši snesek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. - Pri oglaših reklamne značaja se računata stroški, 3 mm visoka bežina vrstica po 3 din. - Za pisarne odzovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Samosvojna kuharica
in gospodinja, žel. službo
v boljši manjši družini,
najraje pa v župnišču.
- Naslov v podružni. »Sl.«
v Celju.

Absolventka
nižje gimnazije in trgov.
tečja prosi primerne za-
poslitve. Gre tudi na de-
želo. Ponudbe v upravo
»Slovenca« pod »Nada«
št. 15.690. (a)

Oskrbnik
absolvent kmetijske šole,
z večletno prakso, sam-
ski, vojaščine prost, išče
službo za takoj. Dopise
upravi »Slovenca« pod
»Vesten« 15.668. (a)

Iščem službo
pri mali katoliški družini
najraje v Mariboru. Ve-
šča sem gospodinjstva in
kuhe. Justina Dolinšek,
Sv. Jedert, Laško. (a)

Šiviljska pomočnica
20 letna, brez staršev —
išče službo z oskrbo. —
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 15755. (a)

Starejša kuharica
žel. službo v župnišču.
Brezplačno, samo dober
postopek. Naslov v upr.
»Slov.« pod št. 15988.

Trgovski sotrudnik
z večletno prakso v ma-
nufakturi in v mešani
trgovini, išče namestitvev.
Mlad, zvest, dober pro-
dajalec, vojaščine prost,
zmožen tudi kavelje. —
Sporočila, komu naj se
predstavim, prosim v upr.
»Slov.« pod »5000« 15908.

Vajenci
Učenka
16 let stara, z mešč. šolo,
se želi izučiti v mešani
trgovini. Gre tudi na de-
želo. Naslov v upr. »Sl.«
pod št. 15717.

Službodobe

Krojaškega pomočnika
za velike kose, sprejemem
tako. Eržen Josip, kro-
jač, Stražišče pri Kranju.

Safarja
oženjenega, večšega sad-
jarstva, živinoreje ter
kmetijstva, sprejemem ta-
ko. Ponudbe z navedbo
dosedanjega službovanja,
števil in starosti vseh
rodbinskih članov ter za-
htevkov ob naruralni pre-
hrani, je staviti v upravo
»Slov.« pod »Safar« 16013

Auto-motor

Avto »Opel«
Super, 6 cil., tipa 38, vo-
žen 8000 km, v brezhib-
nem stanju, ugodno pro-
dam. A. Terčon, Kranj.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblek nudi
Prešker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

Dve plinski peči
dobro ohranjeni, prodam.
Legat, Miklošičeva 28.

Pozor! Pozor!
Telefon 27-08

Zagana lepa bukova drva
1 m³ Din 100—, dostavljena
na dom. la trž. premog po
najnižji dnevni ceni.
Točna in solidna postrežba
VELEPIČ
Ljubljana VII, Jernejeva 26

Mlekarno
na prometni točki, pro-
dam. Ciglerjeva 20, Ljub-
ljana.

Hramne sode
poceni proda hotel Stru-
kel, Ljubljana.

Bukova drva
lepa in suha - kupite pri
tvrdki
»Reka«
Ljubljana VII., Gubčeva
ul. 23, poleg Jernejeve 8

Otroške vozičke
najnovejši modeli, naj-
ugodnejše dobite pri
BANJAI, Ljubljana, Mi-
klošičeva 20. (1)

Prvovrstno portugalko
po zmerjeni ceni dobite pri
Vinarski in kletarski za-
drugi Metlika.

Pouk

Angleški tečaj
[začetni in nadaljevalni]
pričnem oktobra: Petri-
šič, Pügnertjeva 6. (u)

Tečajni nemščine
začetniški, nadaljevalni
in konverzacijski. Dnevni
in večerni. Mesečno 40
din. Tavčarjeva 4-II. (u)

Čtroški kotlíek

SLON SAMBO

(77) Komaj sta odnesla pete, ko je osel začel brcati in metati tovor s sebe. »Ehá, kaj pa to?« sta vzkliknila oba možakarja. »In kam sta izginila fanta?« je zavpil tisti, ki ju je bil pripeljal. Stekel je k vходу v mesto in po cestah gor in dol in je ves čas preklinjal in rentočil, a osel je hotel svojemu gospodarju pobegniti.

(78) Filip in Jan sta tekla po cestah navzdol in navzgor. »Ujela naju bosta,« je vpil Filip. »Brž, brž!« je kričal Jan. Zavila sta krog vogala v stransko ulico in ... njun sovražnik je stekel mimo. »Kaj pa zdaj?« sta vprašala drug drugega in oba sta si odgovorila: »Za Sambom!«

Posvetva

Enodružinska hišica
naprodaj. Poizve se Ga-
ljevica 98. (p)

Parcelo
v Kolesiji, Gerbičeva ul.,
prodam. Vprašati: Vrhov-
ci 24, Viš.

Parcela
ob Ižanski cesti se ugod-
no proda zaradi preza-
dolžitve. Naslov v upravi
»Slov.« pod št. 15746.

Ugodna prilika!
V Ljubljani prodam novo
hišo za boljše stranko s
krasnim vrtom in garažo,
vse v najboljšem stanju.
Prevzame se lahko hipo-
teka. Naslov v upr. »Sl.«
pod št. 16063.

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
komfortno, s kabinetom
in kopalnico, v novi stav-
bi blizu pivovarne Union,
se odda s 1. novembrom.
Vprašati med 10 in 14
pri g. Delkin, Jesenkova
ulica 4.

Razno

Gumbnice, gumble, plise,
monogrami, entel, ažur
fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Frančiškanska ulica

Vezenje perila, krasna
predtiskana žen. roč. dela

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

Iahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo-
ljuba« in »Bogoljuba«, naročite inserate in
dobite razne informacije. — Poslovne ure od
pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.
Telefonska številka 30-30

Advertisement for Jernej Goričnik, a state forest official, announcing the death of his father and offering condolences.

Advertisement for Julijana Weiss roj. Pressl, a widow, announcing the death of her sister and offering condolences.

Pierre L'Ermité:
Ljubezen - soprog ali Bog?
Iz francoščine s dovoljenjem avtorja
Ko pa pride skoraj že do vrat, se obrne k mladi ženi:
»Ker vas nočem utrujati, odhajam. A zapomnite si: Zame ste še vedno in boste ostali otrok, ki sem ga poznal nekoč... otrok, ki je še včeraj storil toliko dobrega in bo jutri morda še več. Danes vam moj obisk ni ljub? Prav, zato odhajam. Toda če me boste hoteli kdaj zopet videti, vedite, da ostajam kljub vsemu vaš stari župnik in da vas bom vedno očetovsko rad sprejel. Ah! Blagoslovljen bo dan, ko se boste vrnili v našo sredo!«

33. poglavje.
Drago moje dete!
Morda tega drugega pisma prav tako ne boste prečitali, kakor niste prvega. Toda ne morem se sprizajzniti z mislijo, da bi molče gledal, kako se pogrežete v brezno obupa. Dokler boste živeli, bom upal in vam skušal vliti znova veselje do življenja.
Kaj hočete!
Celo najboljši soprog ostane vedno le soprog. Naj ti gospodje priznajo ali ne, Bog je nad njimi, ravno tako gotovo in še bolj, kakor je sonce nad nami.
Evo, tega ne bi smeli nikoli pozabiti. To bi si morali vedno poudarjati. V tem je bila vaša zmeta. Morda tudi vaš greh! Naj vam ga Bog odpusti!
Vest je najbolj posvečeno svetišče. Nihče na svetu nima pravice, da bi ga oskrnil.
»Dajte Bogu, kar je božjega, cesarju, kar je cesarjevega!«
Vi ste dali vse enemu človeku. Ta človek se je zrušil in vi z njim.
Logično, a usodno dejstvo.
Rano ali pozno, v smrti ali zaradi slabosti ali nezvestobe, se človek zruši. In Bog ni tu, da bi njegovo skrušenje dopolnil. Vse, kar se opira na človeško, je obsojeno na pogin.
Prosim vas, močite k Njemu, ki je naša edina nada... spes unica!
Tudi jaz prosim vsak dan za vas, za svojo ubogo Lucijo, da bi kmalu prišla ura njenega vstajenja.
Več ne morem storiti. A molim pogosto. Naj vam Bog pomore!
Da bi izšla iz te preizkušnje, kakor se zbudimo iz težkih sanj...

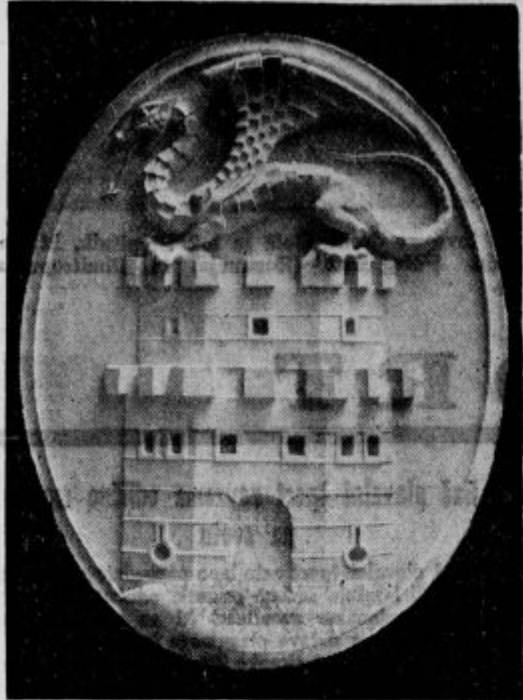
Moj Bog, usmili se nje, ki je bila in mora zopet postati Tvoja mala Lucija. Paulet.
34. poglavje.
Tri dni kasneje, proti večeru, pride v župnišče mlada sobarica, ki ji je ta okolica oči-vidno tuja. V roki drži pismo, ki ga župnik spozna že po pisavi. Lucijino!
»Ali je treba odgovora?« vpraša sobarico. Žena napravi čudno kretinjo, češ da ne ve in da je tudi ne zanima.
»Gospa ni ničesar rekla.«
Z nestrpnostjo, ki jo jedva prikriva, odpre župnik ovitek. V njem je le posetnica:
Madame Gilbert Darcellain.
Pod temi besedami je tresoča roka zapisa- sala s svinčnikom:
»Hvala!«
Župnik Paulet zre dolgo elegantno in pa drobno posetnico, na katero se je zlilo toliko obupa. Založno zašepeta:
»Kakor poslednji zbogom umirajočega...«

ni hotela niti več sprejemati.
Gilbert si ne ve več pomoči. Bolnica se je razžvepla le še, kadar se je branila pred njim.
Ker stvar ni mogla večno tako ostati, so se starši obeh zakoncev sporazumeli, da bodo poiskali Lucijo v okolici Pariza mirno zatočišče, kjer bo morda v samoti zopet našla zdravje in dušni mir.
Gospa Bertram je z izgovorom, da gresta na kratek izlet, odvedla svojo hčerko v Vesinet.
In — nazaj je ni privedla.
Ta dan je bil žalosten, neizmerno žalosten za oba zakonca.
Tistega večera se je vrnil Gilbert otožen v svoje stanovanje, v katerem sta si nakopičila toliko izbranih stvari, da bi med njimi srečno živela... Zdelo se mu je, da ga vse te stvari vprašujejo:
»Kje je tvoja ljubka življenjska družica?«
»Kje je? Ah, če bi vedel!«
»Kaj je še ostalo Gilbertu?«
Nič...
No! Brez dvoma ima denar, lep položaj! Toda čemu vse to, ko je po lastni krivdi izgubil ljubezen?
In vendar ga je žena zelo ljubila.
Tudi on jo je ljubil in jo še ljubi.
Toda vzgojiteljji so mu vsadili prahle verski nauk v srce. Brez verskih idealov, ne poznavajoč deset poglavitnih božjih zapovedi, je hotel ustvariti življenje po svoje in piti nakentrat iz vseh čas.
Misli je, da obstojate dve morali:
Ena zanj, moža.
Druga za ženo.
On je imel vse pravice.
Ona le dolžnosti.

LJUBLJANA

Izročitev častne bojne zastave torpedovki „Ljubljani“

Ljubljanski župan g. dr. Juro Adlešič s člani mestnega sveta gg. polkovnikom v p. Viktorjem Andrejko, inspektorjem Silvom Kranjcem in ravnateljem Avgustom Novakom se je odpeljal v Split, da slovesno izroči častno bojno zastavo kr. torpedovki, ki nosi ime našega mesta. Kakor znano je lani na Vidov dan ladij pri krstu kumoval ljubljanski župan. Razen svilne in bogato vezene častne bojne zastave, ki je na njej uvezene tudi ljubljanski grb, je nova torpedovka »Ljub-

Ljubljanski grb, ki ga je modeliral akad. kipar Božidar Pengov. Grb bo krasił zunanjo stran torpedovke »Ljubljana«.

ljana« dobila od ljubljanskega mesta v dar tudi krasno oljnatu sliko »Ljubljana po zimic«, ki jo je naslikal naš priznani umetnik akad. slikar prof. Vojmir A. Kos. Poleg te dragocene umetnine, ki naj oficirje in moštvo vedno spominja na naše mesto, krasi ladijski salon tudi v baker tolčeni grb mesta Ljubljane, ki ga je naredil akad. kipar Božidar Pengov. Razen častne bojne zastave je pa ljubljansko predstavnitvo vzelo seboj tudi še druga darila, predvsem pa velik plastičen ljubljanski grb, ki ga je po osnutku mestnega inž. arh. Borisa Kobeta odlično modeliral akad. kipar Božidar Pengov. Ko ga arzenal kr. vojne mornarice odlije v bron, bo ta ljubljanski grb krasil zunanjo stran ponosne torpedovke »Ljubljana«. Knjižnica bojne ladje dobi vse lepo vezane letnike »Kronike«, a za arhiv izroči župan vezano darilno listino. Drevi priredi ljubljanski župan večerjo v čast oficirskemu zboru kr. torpedovke »Ljubljana« in kr. vojne mornarice v hotelu »Ambasador« jutri ob 11 bo pa slovesna izročitev častne bojne zastave z grbom našega mesta na torpedovki sami.

Zatvornica na Špici je odpovedala

Ljubljana je zaradi zadnjega deževja precej narašla, zaradi česar so bila zadnja regulacijska dela v Ljubljani pri stari cukrarni deloma v nevarnosti. Gradbeno podjetje M. Cirk iz Ljubljane, ki gradi zatvornico, je bilo v dogovoru s stražo ob zatvornici na Špici, ki je v noči od četrtka na petek opazovala, kako narašča Ljubljana pri zatvornici na Špici. Delavci, zaposleni pri graditvi zatvornice pri stari cukrarni, kjer kopolje prav sedaj v sredi struge temelje za novo betonsko zatvornico, pa so popravili stavbni les na nekoliko višje kupe, tako da bi ga voda pri nadaljnjem naraščanju, če bi presežla zatvornico na Špici, ne odnesla preveč. Čuvaj ob zatvornici na Špici je v noči od četrtka na petek zasedoval naraščanje Ljubljane in je videl, da je tedaj še manjkalo 50 cm, da bi mogla voda vdreti čez gornji rob zatvornice. Ob tej uri pa je tudi že prenehala deževati, hkrati pa so prav takrat popolnoma odprli zatvornico v Gruberjevem prekopu, tako da je vsaka nevarnost, da bi mogla udariti Ljubljana čez zatvornico na Špici, prenehala. Proti jutru pa je iz neznanega vzroka popustilo krilo zatvornice ob desnem bregu, torej prav na Špici, tako da so se odlomili deloma betonski temelji. Z njimi vred se je premaknilo močno leeno ogrodje zatvornice. Voda je udarila v zaprto strugo in pri tem odnesla leseno zatvornico, ki je niso našli niti na jezu pri Fužinah. Voda je drla ekozi mesto. Bilo je seveda toliko, da je odnesla ves stavbni les v strugi pri stari cukrarni in tudi temeljito zalila in zadelala globoke izkope za temelje bodoče zatvornice. Ze dopoldne so dvignili še druga vrata zatvornice na Špici zato, da bi voda hitreje otekla. Stavbno podjetje Cirk je z delavci lovilo stavbni les, ki se je ustavljal na jezu pri Fužinah. Škoda je precejšnja. Nerodno je zlaeti to, da sedaj vsaj tri tedne ne bo mogoče nadaljevati z gradbenimi deli v strugi Ljubljane. Čakati bodo namreč morali toliko časa, da bo voda otekla, da bo najprej mogoče popraviti staro zatvornico na Špici.

Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob pol sedmih.

Stalni posetniki, abonenti našega Narodnega gledališča so se tudi v letošnji sezoni oglasili v zelo lepem številu, tako da so razpisani abonenti: Premierski, red Sreda, red Četrtek, red A trenutno zaključeni in polno zasedeni. Zato je uprava otvorila še red B, za katerega se sprejemajo priklajši po navadnih pogojih pri blagajni dramskega gledališča dnevno od 9—12 in od 15—17. Gledališča uprava vabi vse zainteresirane, da se v velikem številu prijavijo tudi za ta abonma. Red B je 10% cenejši kakor so Premierski abonma in stalna abonmana Sreda in Četrtek. Predstave so tudi za red B popolnoma iste kakor za ostale

abonmaje. Abonenti bodo dobili 20 dramskih in 18 opernih predstav.

Iš danes je čas prijave za izlet v Slovenske gorice v vseh biljetarnah »Putnik«.

Vsem članicam ZKN sporočamo, da bo duhovna obnova v Lichtenturnovem zavodu ob 3 popoldne in ne v Mekinjah, kot je bilo prvotno rečeno. Pridite in polnoštevilno — Odbor.

Vprašanje. Ali ste se že pomenili v družinskem krogu, kakšno darilo boste položili danes ali jutri v košaro za severno mejo? Če tega še niste storili, storite še danes in pomenite se še kaj več o razmerah na naši severni meji. Mladina mora vedeti, če brat trpi, dati mu mora pa tudi pomoči, če to zmora. Dobra volja prestavlja bregove.

MJRZ v Zgornji Šiški ima drevi ob 8 pri g. Zajcu (v gostilni) svoj redni sestanek. Predaval bo g. Lado Črnigoi. Udeležba je za vse člane MJRZ strogo bvezna. Vabljeni so tudi člani seniorske organizacije.

Državna šolska poliklinika v Ljubljani opozarja starejšo šolske mladine, da ima ortopedsko telovadbo vsak torek in četrtak od 3 do 5 popoldne v telovadnici I. državne realne gimnazije v Ljubljani, Vegova ulica.

Nogavice, rokavice — Karničnik — Nebotičnik.

Slab ribji trg. Včerajšnji ribji trg je bil slabo založen z morskimi in sladkovodnimi ribami. Dovož morskih rib se je včeraj zjutraj močno zakasnil, ker je dotični vlak zastal med Karlovcem in Novim mestom zaradi manjše prometne nezgode. Morske ribe so prispel na trg šele okoli poldneva, ko je trg že končal. Bilo je pa veliko povpraševanje po ribah. Morske ribe so bile: sardelice 16 do 18, lokarde in skuše po 26, morski raki po 30, bobotnice po 28 do 30, orade po 40 in cipilji po 16 din kg. Zaradi deževja so reke močno narasle in je bil lov zaradi kalnih voda po Ljubljani oviran in sploh onemogočen. Šuške so bile po 16, donavske postrvi po 24 in domače postrvi po 40 din. Belice in črnooke so bile po 10 do 12 din kg.

Stanovniške odpovedi v septembru. Do konca septembra je bilo letos podanih že 1553 stanovniških odpovedi na okrajnem sodišču. Samo septembra je bilo vloženih 339 sodnih odpovedi. Največ odpovedi je bilo podanih iz razloga, ker so bili najemniki gospodarjem po več mesecev dolžni najemnino, odnosno so jo neredno plačevali. Je prav zanimivo, da je neka 73 let stara vžitkarica odpovedala skromno stanovanje v okolici nekemu zidarskemu pomočniku. Nekaj gospodar je odpovedal na zahtevo mestnega fizika

kletno stanovanje neki delavski družini. Navadna klet je služila tej družini za stanovanje. Klet je popolnoma vlažna in je družina močno obolela.

Oglejte si bogato zalogo najnovejših pletenin po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18.

Drugi veliki filmski slager v kino Matici »Union Pacific«. Za filmom »Poslednja zapoved« prinaša kino Matica drugi veliki slager »Union Pacific«, ustvarjanje gigantskega projekta gradnje železnice, ki je spojila oceana Zedinjenih držav, Atlantik in Pacifik. Ta gradnja ni bila po volji mnogim špekulantom, ki so z vsemi mogočimi sredstvi skušali preprečiti delo. Kot glavno snov v tem filmu je izbral Cecil de Mille ljubezen lepega dekleta od dveh mož, toda povsem na svojevrsten način. Poleg romantične, pustolovščin in sentimentalnosti je v filmu toliko zdravega in svežega humorja, da bo dvorana kino Maticice v teh dneh deležna burnega smeha. Ljubljanska publika bo prav gotovo s tem filmom zadovoljna, kakor je bila z našim filmom »Poslednja zapoved«. Obisk filma priporočamo prav vsakomur, ki mu je do lepega filma in prisrčne zabave.

Drzen vlom v Novih Jaršah. V noči na petek so neznani vlomilci vdrli v trgovino Bau v Novih Jaršah. S svetrom so navrtali luknje okrog ključavnice, tako da so s silo lahko odtrgali vrata, ne da bi bilo treba odklepati ključavnico. V trgovini so nabrali za okrog 7000 dinarjev raznega manufakturnega blaga. Po sledovih in načinu dela sklepa ljubljanska policija, ki vodi preiskavo, da je vlomil najbrž znani Hacc, ki že več tednov straži po ljubljanski okolici.

V Stritarjevi ulici šte. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

Tatvine koles v Ljubljani. Zadnje dni je bilo spet ukradenih več koles neprevidnim kolezarjem. Tako je Viktoriji Kavaliček nekdo odpeljal kolo znamke »Rola« v Čopovi ulici, vredno 1500 din. — Dragu Zalarju je nekdo odpeljal izpod Tranče moško kolo znamke »Turnir«, 1000 din. — 1500 din vredno kolo znamke »Premier« je bilo odpeljano na Vodovodni cesti Andreju Janežiču. — 1000 din vredno moško kolo znamke »Turnir« je nekdo odpeljal Josipu Kopčiču izpred gostilne »Sunara« na Cankarjevem nabrežju. — 1000 din vredno kolo znamke »Wotan« je bilo ukradeno Gabrijelu Walandu na Amroževem trgu. — 1000 din vredno kolo znamke »Lord« je bilo ukradeno Jakobu Cesarju na Krakovskem nasipu. — 600 din vredno moško kolo znamke »Leonida« je bilo odpeljano Francu Jermanu v Kolodvorski ulici. — Z dvorišča gimnazije v Vegovi ulici je nekdo odpeljal dijaku Josipu Vovku 500 din vredno kolo znamke »Atlas«.

DANES OB 7. URI ZVEČER otvoritev grillrooma (kleti) hotela »Slon«

Prijeten in lep lokal bo sigurno zbirališče vseh ljubiteljev prvostvne hrane in pijaše po izvanredno nizkih cenah. Vsak petek velika izbira morskih in sladkovodnih rib. Vsak večer ob 9. ure naprej KONCERT. Za množične obiske se priporoča restaurater

MARIBOR

Zima prinaša nove skrbi

Socialna davščina se je obnesla in v Mariboru ni treba več beračiti za raveže

Maribor, 6. okt.

Hladna jesen prihaja in prinaša nove skrbi in naloge. S pričetkom zime se pojavlja v mestu revščina v večjem obsegu, na mestni socialno-politični urad pritiskajo tudi tisti, ki so v poletju svojo bodočo nezmožnost zakrili z lastnimi sredstvi. Na zimo pa je treba kurjave, treba je obleke, obuvila, male objvice in vrtiljke, iz katerih so mnogi v poletju pokrivali svoje potrebe po živžu, so prazni in na mestni občini se kupijo nove skrbi, kako primerno oskrbeti vse pomoči potrebne občane.

Ko beremo sedaj z nastopom jeseni v časopisju pozive raznih mestnih uprav na meščane, naj se zga-nejo ter doprinesejo svoje za podporo mestnih siromakov, bi marsikdo mislil, da se Maribor za raveže več ne meni, ker ne pošilja nobenih takih pozivov. To pada tem bolj v oči, ker je bila pretečena leta baš mariborska občina tieta, ki je najbolj intenzivno in tudi najbolj uspešno izvajala širokopoltopno pomožno akcijo s pomočjo prostovoljnih darov meščanov. Ta akcija pa je bila zvezana z velikimi težkočami, občina je morala tako rekoč beračiti za svoje raveže pri imovnih olojih, pri katerih pa je dostikrat naletela na gluha ušesa. Prav tisti, ki bi bili lahko največ dajali, so bili najmanj radodarni. Potreben je bil ogromen aparat, da je zbiral po mestu darove, potrebna so bila osebna pisma župana in osebni njegovi obiski, številne konference in ankete in končni efekt je ni bil takšen, kakor bi moral biti. Letos pa že drugo jesen ni treba več mestni občini prositi. Ze drugo leto do-biva sedaj sredstva za podpiranje brezposelnih iz socialne davščine, ki ji prinaša na leto 850.000 din, to je za polovico več, kakor je dobila v najugodnejšem primeru s prostovoljnimi prispevki. Socialna davščina ji omogoča, da vrši svojo pomožno akcijo v okviru rednega preračuna ne samo pozimi, temveč v vsem letu.

Samo zimeka pomožna akcija ne obetoja že nekaj let. Potrebe so pač takšne, da mora občina skozì vse leto podpirati svoje brezposelne občane. Nudi jim delo ter je bilo tudi letos v poletnem času zaposlenih povprečno dnevno po 185 ljudi, samih družinskih očetov. Zaposlitev tolikega števila ljudi pa je že do sedaj zahtevala ogromne vsote. Od 850.000 din, kolikor je določeno v te svrhe v preračunu, je porabila mestna občina do sedaj že 600.000 din. Gotovo je, da ne bi mogla v zimskem času izvršiti zgolj iz preračunskih sredstev svoje naloge. Priljubljen bo, da za socialne potrebe angažira tudi druga sredstva, predvsem pa, da zahteva od banke uprave večjo podporo iz banovskega bednostnega fonda. V ta fond je plačal Maribor v lanskem preračunskem letu 1.875.913 din, dobil pa je iz nje v vseh sedmih letih, odkar sklad obstoja, le 1.163.000 din. Prvo leto je dobil Maribor iz

tega fonda 363.000, drugo 274.000, tretje 176.000, četrtio 230.000, peto 120.000, šesto leto nič, letošnje leto pa šele 50.000, dočim je še 25.000 din obljubljenih. Na vsak način bo morala biti letos ta podpora izdatnejša, saj bodo tudi potrebe pomožne akcije letos izredne. Esi se sedaj že prekinjevanje dela v tekstilnih tovarnah, zaradi česar ne zaslužijo delavci dovolj za vzdrževanje svojih družin, zopet se močneje pojavlja vprašanje preniknih merz železniških uslužbencev, ker se takšni s številnimi družinami zatekajo na občino po pomoč. Saj imamo med temi državnimi uslužbenci ljudi, ki morajo 10 nedeletnih otrok preživljati z mesečnim dohodkom 50 do 600 din.

m Praznik živali v Mariboru. V nedeljo bodo po vsem kulturnem svetu proslavila društva za zaščito živali rojstni in smrtni dan svojega zaščitnika sv. Frančiška Asiškega. Mariborsko društvo za zaščito živali bo priredilo v nedeljo dopoldne obhod po mestu. Zbirališče je ob 10 na Zrinjskem trgu. Obhod z živalmi bo šel po Kolodvorski ulici, Aleksandrovi cesti, Frančiškanski, Marijini, Kopaljski in Kneza Kocelja ulici, čez Glavni trg in most na Krafja Petra trg po isti poti nazaj na Zrinjski trg. Če bi deževalo, bo obhod v nedeljo, 15. t. m.

m Umril je upokojeni žel. uradnik Josip Glaser v starosti 72 let. Blagoga pokojnika bodo položili k počitku danes popoldne iz mestne mrtvašnice ob 16 na frančiškansko pokopališče, Svetila blagemu in splošno spoštovanemu možu večna luč, žalujočim naše sožalje!

m Eli Beinhorn odletela v Berlin. Ker se je pričelo včeraj proti popoldnevi jasni, se je Eli Beinhorn, ki je že dva dni čakala v Mariboru, da preneha dež, odločila da poleti v Berlin s svojim letalom. Poprej se je telefonično informirala o vremenskih prilikah na nadaljnji progji od Maribora preko Zagreba in Belgrada do Bukarešte, pa je dobila obvestilo, da tam še vedno dežuje in da ni izgledov, da bi se zjasnilo. Zaradi tega je sklenila, da se vrne s svojim letalom »Tajfun« nazaj v nemško prestolnico. Njen spremlevalec, ravnatelj Sönning, pa se je odpeljal danes popoldne z brzovlakom naprej v Bukarešto. Letalka Eli Beinhorn se je poslovila od Mariborčanov, ki so jo oba dneva simpatično spremljali. Njen »Tajfun« je do bil potrebno zalogo bencina. Na letališču so bili za stopniški oblasti, cariniki so pregledali njeno prtljago, obmejna policija pa ji je vidirala potni list, nakar se je poslovila od navzočih in odletela. V Mariboru se je ves čas dobro počutila.

m Upokojencem iz mariborske okolice. Svoječasno pojasnilo v »Slovenec« je treba dopolniti v toliko, da obsega po uredbi z dne 19. sept. 1935, št. 2, določbo, da spada v II. drug. razred tudi

zunanjemestni širši gradbeni okoliš. Zahtevek po dokladi II. drag. rad. se mora opirati na gori navedeno »Uredbo iz leta 1936«, ker se je tu prvič postavilo načelo gradbenega okoliša proti prejšnjemu iz leta 1931, kjer se je draginjski razred ujemal z mejami politične občine. To za nas ugodno izpremembo so izposlovali naši slovenski zastopniki v vladi. Sklicevanje na Uredbo iz l. 1937 nima pomena, ker ta uredba v zadevi meje draginjskega razreda ničesar ne izpreminja. Ker pa določa Uredba iz leta 1935, da se drag. razr. in njegov okoliš za upokojence določata po predpisih, ki veljajo za aktivne, je bilo od vsega početka jasno, da se mora doseči priznanje II. drag. razreda najprej aktivnim nameščencem v okolici, šele potem lahko nastopajo upokojenci. To vprašanje za aktivne nameščence je bilo ugodno rešeno posebno po zaostavi g. podbana dr. Majena, ki se je mnogo trudil za to. Zadeva se je vlekla nad dve leti. Sedaj gre le še zato, da otvori finančno ministrstvo potrebni kredit in dobe tudi upokojenci, kar jim gre. Pravica do II. drag. razr. teče od 1. oktobra 1935, če je bil kdo pozneje upokojen, pa od dneva njegove upokojitve ne pa od 1. novembra 1937, kakor stoji v formulaciji prošnje, ki so jo mnogi prejeli od društva.

m Pododbor za propagando obrambe mesta pred napadi iz zraka ima svojo sejo v ponedeljek, 9. oktobra ob 17 v prostorih na Rotovškem trgu 9. Na seji se bo pododbor konstituiral, sklepal bo o proračunu ter bo napravil konkretne sklepe glede propagande z brošurami ter poučnimi krožnicami.

m Zvečni kino Pohorje dne 7. in 8. oktobra: »Heldic« v Shirley Temple.

m FO Maribor II opozarja vse svoje člane na odsekov redni občni zbor, ki bo v ponedeljek ob 8 zvečer v prostorih na Aleksandrovi cesti 6.

m Občni zbor ZDK v Mariboru bo jutri, dne 8. oktobra na Betravi. Združen je s prosvetnim tečajem. Ob tej priliki je na Betravi ob 7 zjutraj sveta maša.

Gledališče

Sobota, 7. oktobra ob 20: »Neopravičena ura«. Premiera.

Nedelja, 8. oktobra ob 20: »Celjski grofjec«.

Celje

Društvo Celjski kulturni teden ustanovljeno

V četrtek ob 8 zvečer so se zbrali celjski kulturni delavci, člani širšega odbora CKT, in ustanovili na podlagi pravil, ki jih je odobrila kr. banska uprava, društvo Celjski kulturni teden. Dva leti sta minuli te dni, ko so se pričeli celjski kulturni delavci razgovarjati o tem, koliko lepše in uspešnejše bi bilo, če bi se vsi, ki hočejo in morejo kulturno delovati, strnili v eno skupino. Vsi so soglašali v tem, da je vse javno življenje razdeljeno v gospodarstvo, kulturo in politiko, da gre vsaki izmed teh treh panog njeno mesto in nikakor se ne sme dopustiti, da bi katera koli izmed njih hotela ali celo smela podjarmiti drugo. Kulturni delavci so se medsebojno obvezali, da bodo čuvali kulturna stremeljenja pred sleherno odvisnostjo od gospodarstva in od politike. In tako sta bila dva kulturna tedna v začetku maja lani in letos. Cilj obeh je bil poživiti kulturno, predvsem umetniško življenje v Celju in vzbuditi v najširših slojih zanimanje za delo slovenskih kulturnih delavcev, celjskih še prav posebno.

Občni zbor, katerega se je udeležilo 30 oseb, je vodil predlagatelj-odobrenih pravil g. Fran Roš. Po uvodnih besedah o začetku CKT je g. Roš prečital pravila, ki poudarjajo, da je namen društva s predavanji, razstaji, koncerti in drugimi prireditvami širiti kulturno stremeljenje posameznikov in skupin v Celju in celjskem okrožju ter prirejati ali posredovati na lasten ali na tuj račun kulturne prireditve v Celju ali drugod. Na predlog g. dr. Rudolfa Dobovška je bil izvoljen nov odbor: za predsednika prof. dr. realne gimnazije v Celju g. dr. Pavel Strmšek, za podpredsednika učitelj na deški mestni šoli g. Franc Roš, za tajnika učitelj g. Gerlan Bogomir, za blagajnika g. Ciro Sadar, za načelnika glasbenega odseka ravnatelj Glasbene maticice v Celju g. Karlo Sanein, za načelnika literarnega odseka g. Joško Jurac, za načelnika likovnega odseka akademski slikar Albreht Širk, za načelnika gledališkega odseka magister farmacije g. Gradišnik Fedor. Publicistični odsek ni bil ustanovljen. V odbor so nadalje bili kooptirani člani: gg. prof. dr. Šijanec Franjo, Avgust Cerer, Pec Šegula, inž. arh. Umek Drago in ga. Vera Pristovškova. Za preglednika sta bila izvoljena odvetnik g. dr. Rudolf Dobovšek in akademski slikar Miro Modic. Na občnem zboru je bilo sklenjeno, da znaša članarina 10 dinarjev. Posebno je bilo poudarjeno, da člani sodelujejo pri vseh prireditvah našelno brezplačno. Od društvene imovine se naloži 10.000 din kot rezervni fond. Odbor bo skušal pritegniti v društvo vse kulturne delavce celjskega okrožja. Na občnem zboru se je poudarjalo, da je CKT samo kulturno društvo. Pri slučajnostih se je razvila tudi prav živahna debata.

* Kongregacijski sestanek Dekliške Marijine kongregacije pri č. šolskih sestrah jutri odpade. Bo prihodnjoo nedeljo, 15. oktobra ob 8.

* Slovensko obrtno društvo v Celju vabi obrtništvo iz Celja in okolice, da se udeleži pogreba društvenega predsednika in častnega člana ter velikega pobornika za dobrobit obrtništva g. Kukovca Vinka. Pogreb bo danes ob 4 popoldne iz hiše žalosti na Lavi št. 7 na okoliško pokopališče.

* Nedeljsko zdravniško dežurno službo za člano OUZD bo imel v nedeljo zdravnik g. dr. Hočevnar v Kolenčevi ulici 4.

* O dogodku ob priliki baklade SDZ v Konjicah. Meseca julija so imeli dijaki Slovenskih dijaških zveze svoj vsakoletni tabor v Slovenskih Konjicah. Nekaj ljudi je motilo navdušeno zborovanje slovenskih katoliških dijakov in so na vse načine nagajali mladini. Ob bakladi, v kateri je korakalo nad 350 dijakov, je vrgel na trg, na katerem se je pomikal sprevid in na katerem so se na pločniku zbrali ljudje, iz podstrešja 10 m visoke hiše 18 letni Dragotin B iz Konjic strešno opeko, da je padla med množico ljudi, kar je vse razburilo. Zaradi tega se je moral včeraj dopoldne zagovarjati pred sodiščem v Celju B. Dragotin. Sodišče ga je obsodilo na tri mesece zapore pogojno za dobo treh let.

* Gradbena dela v drugem nadstropju celjske bolnišnice se nadaljujejo, kar je javnost z veseljem sprejela.

* V Mestnem zavetišču v Medlogu pri Celju je umrl 74 letni mestni revež Turnšek Matevž. Naj v miru počiva!

* Huda nesreča v rudniku pri Pečovniku. Včeraj popoldne se je pripetila v rudniku Pečovniku nesreča, ki je zadela 29 letnega rudarja Mehle Ivana iz Zvodnega pri Tebarju. V rudniku ga je podri jamski voziček in mu zlomil desni kolk, obenem pa prizadel hude poškodbe na desnih rameni. Nezavestnega so pripeljali v celjsko bolnišnico.

Novo navdušenje za Danielle Darrieux!
POVRATEK OB ZORI
Kino Union tel. 22-21 Danes ob 16, 19, in 21. ur

Njen najnovejši film je utrdil simpatije, ki jih uživa ta umetnica še od svojih nepozabnih filmov »Zloraba zaupanja« in »Katja Dolgorukova«. — Lepo toaletno, udobnost velemestnega življenja s svojimi zabavami je sen vsake žene. To brehenjenje je čutila v sebi tudi lepa Anita, ki pa je po burnih dogodkih ene noči v velemestnem zabavišču spoznala, da je bil njen sen le prazen. oljuviti blesek... — Po krasni noveji pisateljici Vicky Bauma »Retour à l'aube«. — Krasen film, ki ga ne sme nihče zamuditi!

KULTURNI OBZORNİK

Ljubljanska drama: Langer: »Številka 72«

(Po prvi ponovitvi 5. oktobra 1939.)

František Langer je eden izmed najvidnejših sodobnih čeških dramatikov, ki so bili zadnji dve desetletji poleg ruskih avtorjev, deloma celo na škodo ostalih slovanskih književnosti, najpomembnejši na sporedu v našem gledališču. Po vojni so uprizarili več pisateljevih del, tako da ga utegne naše gledališko občinstvo že dodobra poznati. Posebno močan vtis je napravila na nas »Konjeniška patrolja«, ki so jo igrali pred tremi leti.

Takoj naj povemo, da »Številka dvainsedemdeset« zaostaja po neposrednosti za to v resnici izrazilo legionarsko dramo. Razloček pa ne izvira toliko iz drugačnega motiva, ampak je predvsem posledica osnovnega pesniškega priema. Medtem ko je »Konjeniška patrolja« tako rekoč iztrgana iz osrčja življenja, je pa nasprotno »Številka 72.« živa priča, da je šlo pisatelju v prvi vrsti za neke ideološke namene, preko katerih šele skuša oblikovati življenje. Tako se mu je sama po sebi rodila zamisel okvirne drame, kakor bi lahko imenovali to delo, ki vsebuje predigro, medigro in poigro, vmes pa gledamo resnično dramo, ki je tako nekaka igra v igri, čeprav slednjih prehajata druga v drugo. Pa tudi ta vmesna »igra v igri« razpada v dva dela, namreč v igro, v kateri nam jetnica Marta prikazuje zgodbo svojega življenja pred obsodbo, ter v improvizirano igro, s katero skuša jetnik Melihar prvo igro dopolniti. Za kaj prav za prav gre? Marta, številka dvainsedemdeseta, je bila pred osemnajstimi leti obsojena zaradi umora svojega moža in sedaj po zdravnikovem nasvetu napiše dramo, ki naj bi dokazala njeno nedolžnost. To igro uprizore kaznjenci, med katerimi nastopi tudi Marta v svoji lastni vlogi, pred ravnateljem, sodnikom in povabljenim občinstvom. Marta more kajpada pokazati to življenje edine tako, kakor ga je videla in doživela sama, tako da navzoči sodnik po končani predstavi docela upravičeno izjavi, češ da mu igra ni povedala nič drugega kakor tisto, kar mu je bilo že znano iz nekdanje oboževniške izpovedi. Tudi Melihar, resničen morilec, ki se prav tako nahaja med jetniki in ki mu je znano tudi tisto, česar niti Marta ne ve, ni zadovoljen z igro in jo hoče zaradi tega ponoviti tako, da bodo »nazadnje vsi sprevideli, da je bila ta gospa v resnici nedolžna.« Ta ponovitev igre, ki obenem razkrije pravega morilca, res prepriča tudi ravnatelja jetnišnice, tako da hoče obnoviti proces. Tu pa se dejanje zaobrne drugam, kakor je bilo usmerjeno naše pričakovanje. Igra, ki naj bi bila protest proti krivičnim obsodbam in drama jetniškega življenja, se izpremeni v ljubzensko dramo. Marta-jetnica je po igri, zlasti po njeni ponovitvi v morilčevski improvizaciji, dosegla, kar je hotela: možnost obnove procesa, ki bi ji prinesel prostost. Toda Marta kot ženska, kot ženska je prav zaradi tega odkrila izgubila notranje ravnovesje, ki je temeljilo na njeni veri, da se je nekoč žrtvovala za tistega, ki jo je prvi resnično ljubil. To navidezno iluzijo ji Melihar s svojo igro podre. Marta je sedaj prepričana, da je Melihar umoril njenega moža zaradi denarja, a ne zaradi nje same. Kaj naj ji bo sedaj prostost, če pa je njena duša izgubila svojo svobodo? Tako bi se ta drama lahko tragično končala. Toda značilno za Langerja, ki ima z delom že od vsega začetka svoje posebne namene, je, da dejanje privede v srečen konec s tem, da po igri Kolbena, igralca-jetnika, pokaže Marti Meliharjevo ljubzen do nje. Posledica tega je, da Marta na ljubo notranji svobodi, ki jo daje prava ljubzen, žrtvuje zunanjo prostost ter rajši ostane v ječi.

Motiv pričujoče igre je tedaj tak, da bi lahko zamikal vsakega dramatika in priznati moramo, da je tudi v Langerjevi obdelavi mnogo močnih in prepričevalnih mest. Če pa si ogledamo njegovo delo nekoliko natančneje, opazimo toliko neverjetnosti in psiholoških pomankljivosti, da občitimo celoto vendarle bolj kot spretno odsko konstrukcijo, v kateri sta teatralik in ideolog odločno zmagala nad dramatikom in pesnikom. Naj navedem le nekaj takih neskladnosti. To, da se prvotni načrt spremeni, še ni tako hudo, saj je Martino razočaranje eden izmed najmočnejših dramatičnih momentov. Toda protislovje je že v tem, da Marta protestira proti obsodbi, saj je vendar po lastni izpovedi šla prostovoljno v ječo, da reši ljubimca, ki pa ga avtor imenuje tudi »začetnik in maščevalca trpečih«. A najhujše je, da se naposled Marti in Meliharju odkrije skrivnost njune ljubezni po tretji osebi. Neverjetno je,

Glasba

Blagor jim. 10 nagrobnic za moški zbor, zložil Lovro Hafner, Preska. Natis dovolil in potrdil knezoškofijski ordinariat. — Pravi kar so izšle v drugi izdaji, to pot v prvi lični žepni obliki, navedene priljubljene Hafnerjeve nagrobnice. Prva v narodnem tonu, preprosta, melodiozna, brez vsakega nepotrebnega lepoticja zložena skladba se bo na mah priljubila in bo postala ljudska. Vse druge pa imajo resen in slovensen značaj. Prav lepo se spaja figuralni stavek s koralnim, kar da skladbam pravo in cerkveno obliko, kakršna tudi pri nagrobnicah mora biti. Žal da se je v zadnjih letih v vrsto nagrobnic brez odobrenja knezoškofijskega ordinariata vrinilo nekaj takih, ki so čisto brez vsakega cerkvenega in verskega značaja. Besedilo v Hafnerjevih nagrobnicah po večini vzeto iz pogrebne slovenskega obrednika, je sama lepa in globoka molitev. Moški zbori bodo gotovo tudi po drugi izdaji radi segli in s temi zares lepimi nagrobnicami na praznik Vseh svetnikov in ob pogrebih prilikah položiti lep venec, spleten iz naših rož, na grobove svojih dragih in vzbudili do njih ljubzen in spoštovanje. L.

Is izseljenskega tiska. V Ameriki že drugo leto izhaja družinski list »Novi svet«. Zdej, ko se že drugi letnik bliža svoji zaključitvi, je treba pogledati, v koliko ta novi izseljenski mesečnik dosega svoj namen. Ustanovljen je bil v prvi vrsti za namenom, da se v njem zbirajo zgodovinski podatki iz slovenskih naselbin po Ameriki. Ti podatki bodo služili zelo dobro poznejšemu zgodovinarju kot bogati viri za zgodovino ameriških Slovencev. Poleg tega pa je listu namen, da se udeležuje tudi na literarnem polju, seveda po možnosti na način, ki je v tamkajšnjih razmerah mogoč. List ima družinski značaj in je nekakšna naša »Mladika« — za pouk in zabavo. Boj za tako revijo se je vršil več let, preden je uspela. Bil je to boj za katoliški družinski mesečnik nasproti tisku, ki je svetovnonazorsko svobodomiseln in

da bi človek, ki je zmožen besed o žalostnih očeh konj, ki jih primerja očem žen, ne našel izraza za svoje ljubzensko čustvo, pa najsi bi ne imel za to nobene besede! Morebiti pa je hotel avtor s tem, da si je za to dejanje izbral poklicnega igralca (Kolbena), poveljati gledališko umetnost? Prav. Toda kakor je taka misel sama po sebi lepa, je tu neorgansko in zato neprepričevalno vpletena v igro. Vse to pa izvira od tod, ker je Langer svojo dramo zasnoval popolnoma razumsko, kot zgled, ki naj potrdi njegove humanistične ideje, ki jih polaga v usta zlasti ravnatelju jetnišnice in njegovi nečakinji, ki sta tako po eni strani glasnika pisateljevih idej, po drugi pa pojasnjujeta, zakaj mu je bil potreben tako imenovani okvir. Moč in prepričevalnost literarnega dela pa sta vedno v nevarnosti, ako se ideološki patos razvija na škodo pesniške veličine. Človekoljubje pričujočega dela se zdi nekoliko didaktično ter meji že na sentimentalnost. Prav zaradi tega pa bo nedvomno našlo mnogo hvaležnega občinstva zlasti tam, kjer ne odločuje v prvi vrsti estetski okus, ampak bolj čustvena nastrojstva.

Občinstvu pa je približala igro tudi uprizoritev. Režiser prof. Osip Šest je sicer ostal zvest teatraličnemu načelu, na katerem je Langerjevo delo zgrajeno, vendar pa je skušal igro poglobiti s tem, da je poudaril vsa vsebinsko možna mesta, prav tako pa tudi z odločnim črtanjem, s čimer je osvobodil dejanje nepotrebnega verbalizma in besedne patetike. Posebno dobro je rešil vprašanja odrske režije. Težava, ki je nastala zaradi tega, ker naše gledališče še nima vrstnega odra, kakor ga predvideva avtor, je odlično premagal s premičnim odrom, tako da je bila predstava tehnično na višku. (Ta vtis seveda lahko pokvarijo neprevodnosti za odrom, kakor se je n. pr. zgodilo pri ponovitvi.) Prizorišče, za katero je napravil slikovito scenerijo inž. Franz, je bilo spremenjeno v toliko, da se igra ni vršila v dvorani, ampak na hodniku jetnišnice. Na ta način je bilo res da izraziteje poudarjeno okolje, motilo pa je to v prizoru s celico, kjer naj bi bilo okno edini pogled v zunanji svet, ki pa nam je bil tako odprt s pogledom na dvorišče. Kar zadeva glasbo, je bila zamisel prav posrečena, dvomim pa, ali je bila Schubertova muzika najprimernejša, posebno tedaj, ko se je drama najbolj približala tragičnemu občutju. Ali bi se ne dal tudi konec uprizoritvi nekoliko manj poljudno?

Igranje, ki je bilo na premieri tu in tam še neizdelano, je pokazalo pri prvi ponovitvi mnogo zadovoljivejše oblike. Na prvem mestu moramo omeniti težko vlogo Marte, ki jo je prav zadovoljivo igrala g. M. Danilova. Posebno prepričevalno je podala monolog »žene, ki prosi starostic. Kaj zmore kot igralka, pa je pokazala tudi v dvojni igri žene in jetnice, ki je zahtevala od nje velikih in naglih sprememb od razočaranja in celo od skrajnega obupa do zanosa in volje do življenja. Nasprotje te čiste žene predstavlja njen mož Adolf, skrahirani borzni mešetar in surovež, ki ga je z realistično plastiko izoblikoval g. L. V. Manj dognan pa je bil videti v vlogi igralca Kolbena, čigar lik menda v njem šele dozoreva, kakor bi se dalo sklepati iz nastopa na premieri in pri prvi ponovitvi. Docela izdelana, čeprav nekoliko prebohota podoba je bila ostarila Adolfova prilika Julia ge. P. Juvanove. Razloček med Ludvikom in naštimirani in improvizirani igri sta prav dobro poudarila g. Jan in Kralj, ki je zaradi tega igral to vlogo prav tako kakor Meliharja. Gledalec je tako lahko že iz igre žutil, da je to ena in ista oseba, ne le igralec morilca, ampak morilec sam. K prepričevalno podani sliki ozračja v hiši propalosti in izkoriščevanja spada tudi sumljivi knez, ki ga je nazorno upodobil g. Daneš, čeprav je bil nekoliko preveč podoben komedijskim figuram one vrste, ki jih značaj te igre izključuje. Prav tako bi poročnik Budeciel, čigar nerodnost in negotovost je dobro zadel g. Sancin, mogel dobiti še izrazitejše črte. Prezreti ne smemo odličnega uradnika g. Skrbinska, pa tudi poročnika g. Bratine, dasi obe vloge ne zahtevata nikakšne duševne poglabitve in sta ustvarjeni samo za znanje igro. Isto velja za ravnatelja jetnišnice in njegovo nečakinjo Havelovo, ki sta ju popolnoma po pisateljevi zamisli podala g. Lipah in ga. Gabrielčičeva. Zadovoljivo so bili tudi g. Gregorin, Jerman, Sever, Drenovec in ostali, ki so nastopili v raznih manjših vlogah. France Vodnik.

strupen. Novi mesečnik je sprejela v izdajo tiskovna družba »Edinost« v Chicagu. List pa se je ustanovil predvsem na pobudo urednika »Ameriškega Slovence« Jožefa Jeriča, ki je poleg M. Trunka tudi urednik novega lista. Začela se je enoletna kampanja, kakor tam to imenujejo, za novi list, ker je znano, da se danes tudi ameriški tisk bori z gospodarskimi težavami, posebno še slovenski. List je uspel, moremo že danes reči, in ustanovili so si ga ameriški Slovenci sami! Ohranja jim vero in materino besedo. To mu je namen in program.

Kaj je vsebina mesečnika in s čim upravičuje svoj obstoj? Uvodne strani so vedno posvečene načelnim mislim slovenskega katoliškega izseljenca. Na ozkem robu je podan pregled političnih in drugih dogodkov po svetu. Sledijo razni poljudni poučni članki in razprave. »Tihe ure so namenjene verskemu premišljevanju. Nadaljnji preprosti članki razlagajo življenje narave. Literarni del obsega pesmi, povesti in črtice, ponajveč iz slovenske domačije. Najvažnejši del pa, ki bo imel trajno vrednost, je vsekakor »slovenski pionir«: to so zgodovinska opisovanja naselbin, slovenskih družin in posameznikov, ki so bili pomembni za slovensko kolonijo. Pri tem bi si želeli samo res verodostojnih podatkov o živih, pa tudi pokojnih pionirjih, saj se iz tega sama po sebi pripravljajo knjiga slovenskega izseljenstva preko morja. Ob enem bi si želeli, da revija k temu podaja točno bibliografijo vsega sedanjega in preteklega slovenskega tiska v Ameriki, saj imajo tamkajšnja uredništva pač največ prilike, potrebnega materiala in sodelavcev za to.

Ostali del lista je posvečen domu, zdravju, vzgoji, zabavi itd. Važni so tudi življenjepisni slovenskih kulturnih delavcev, ki delujejo pri nas doma in na tujem.

Prav bi bilo, da domovina po svoje podpre dober slovenski tisk v tujini! Naročnina za Evropo je 3.00 dol. Naslov: 1849 W. Cermak Road, Chicago, 111.

Razstava »Kluba neodvisnih« v Ljubljani. — V nedeljo bo otvorjena razstava »Kluba neodvis-

Metalcji kladiva na X. balkanskih igrah v Atenah. Od leve na desno Gošč in inž. Stepišnik, ki sta dosedaj izvojevala edino dvojno zmagajo za Jugoslavijo. Poleg Biro (Romunija) in Dimitropoulos (Grčija).

ŠPORT

Prvi dan deseterboja na Balkanijadi

Atene, 3. okt.

Turška elava ni trajala dolgo! Drugo mesto, ki so ga držali komaj en dan, so izgubili s enim samim metom.

Danes popoldne se je vršil namreč met kladiva in to nekje izven Stadióna; kajti tudi Grki so ljudje, ki se bojijo za svoje glave! Huda je bila borba, toda izvojevali smo jo odlično! Najhujšega konkurenta Romuna Biroja smo postavili na tretje mesto, kljub temu, da je že na treningu v Atenah metal preko 50 m. Najbolj je iznenadil vsekakor Gošč, ki je z metom 47.99 m zasedel drugo mesto in postavil obenem svoj najboljši letošnji rezultat. Zanimivo je, da je vodil celo pred Stepišnikom do petega meta, ko se je tudi ta »razjel« in ga zalučal kar 49.55 m daleč. Tako sta nam naša zastopnika prinesla dragocениh 7 točk, ki so nam položaj znatno popravile.

Toda najvažnejši del tekmovanja pa je bil ta dan deseterboj, ki se je vršil na Panatenskem Stadionu pred cirka 6000 gledalci. Jugoslavijo zastopata Slovenec Klinar Janez in Mikič Jovan. Borba za prvo mesto bo še izredno trda, toda kakor izgleda, bo zmagal Klinar pred Mikičem in Lakazas-em.

Prvi dan deseterboja je bil odprt s tekom na 100 m, kjer je v prvi skupini zmagal Grk Lakazas s časom 11.7. V drugi skupini z 12 sekundami je bil Klinar. V tretji skupini pa je Romun Kies z 12.6 sek. in 481 točkami zmagal.

V skoku v daljavo je nabral največ točk Mikič (598), kajti skočil je 623 cm. Klinar je bil 1 cm slabši od Lakazasa, ki je skočil 619 cm, dosegel 601 točko, kočim ima Klinar 598.

V metu krogle je bilo stanje malo drugačno. Klinar je z metom 12.28 m in 647 točkami le malo zaostajal za mnogo obetajočim Florosem (Grčija), ki je vrigel 12.42 m in nabral 666 točk. Mikič je vrigel tudi 12.10 m in dosegel 630 točk, Lakazas je dobil le 525 točk za 10.93 m. Po tej disciplini je prvi vodil Klinar, ki je imel ekupaj 1842 točk.

Upeh, ki ga je dosegel Lakazas v skoku v višino, je edinstven. Skočil je 185 cm, medtem ko je v nedeljo prešel le 180 cm, kljub temu, da mu je bila to edina disciplina dneva. Danes je skakal od 181 na 183 in 185 ter prešel vse s prvim skokom. 189 cm se mu je za las ponerečilo. Mikič je skočil komaj 170 cm. Floros 165 cm in Klinar 160 cm.

Pršla je disciplina, v kateri smo dajali vse nade Klinarju, da popravi to, kar je preve izgubil. To je bil tek na 400 m. Prišel je v prvo ekupino skupaj z Lakazasem in Turkom Melihom, kateremu je to najboljša disciplina. Takoj na početek strahovito potegne Melih, za njim pa Lakazas in Klinar. Toda prišel je čas in Klinar drvi, kot da ima ogenj za petami! Prišel je sicer za Melihom v cilj, ki je bil prvi s časom 51.8, toda imel je kljub temu čas 52.1, kar je znatno boljši od Lakazosa, ki je tekel 55.6. V drugi skupini je zmagal Maiesuk 53.1, pred Mikičem 53.5. V tretji skupini je Kies s časom 54.9 zmagal pred Muhandim 59! S tem smo zaključili današnje tekmovanje, ki je prineslo naslednje stanje: Lakazas (Grčija) 3235 točk, Mikič (Jug.) 3179 točk, Klinar (Jug.) 3165 točk.

Zaključek dneva je bil kaj veličastno praznjen pri ministru Jugoslavije g. Vukčeviću, ki nas je povabil na jugoslovanske poelaništvo. Pri primernem prigrizku nam je želel dobrodoščilo, na katero mu je odgovoril podpredsednik jugoslovanske lahkootletske zveze g. dr. Mlinarič. »Res lepo je in dobro se zdi človeku, ko na tujih tleh čuje rodni jezik«, je med drugim dejal dr. Mlinarič. Vse to seveda ni ostalo brez posledic. Večerja, ki je bila pripravljena, je ostala res »samo pripravljena...« Bo-jan.

Damsko lahkootletsko tekmovanje

prideji SK Planina dne 15. oktobra t. l. na Stadionu v Ljubljani s pričetkom ob 9.30. To tekmovanje bo zadnje v letošnji sezoni in brez dvoma zelo zanimivo, ker bodo naša atletinja pokazale uspeh celotnega dela.

Program? 1. tek na 60 m; 2. met krogle; 3. skok v višino z zaletom; 4. tek na 100 m; 5. met diska; 6. skok v daljavo z zaletom; 7. tek na 200 m; 8. met kopja; 9. stafeta 4krat 100 m.

Na tekmovanje pozivamo atletinje vseh slovenskih klubov, in sicer: SK Maratona (Maribor), SK Rapida (Maribor), SK Jugoslavije (Celje), SK Gorenjca in Bratstva (Jesenice). Prijavitelne so že atletinje iz Zagreba. Atletinjan izven Ljubljane največ za pet od vsakega kluba, plača vse stroške zagrebške podzveza, t. j. polovično vožnjo in hrano. Prijavitelne in nagradni. Prijave je poslati najkasneje do 10. t. m. na naslov SK Planina, Vika Tome, Kobariška ul. 58, Ljubljana 1.

nih« v Jakopičevem paviljonu, kjer bodo razstavljali samo nova dela naslednji mladi umetniki: Didek Zoran, Kalin Boris, Kalin Zdenko, Gregar Stane, Mihelič France, Mušič Zoran, Omersa Niko, Pirnat Nikolaj, Pregelj Marij, Putrih Karol, Savjovic Evgen ter Sedej Maksim. Razstava obeta biti zopet nov dogodek v slovenskem umetniškem življenju.

Naš plavalni šport zavzema odlično mesto na svetu

Naš plavalni šport zelo lepo napreduje zadnja leta in je zlasti letošnja sezona prinesla odlične, da ne rečemo senzacionalne rezultate, ki so postavili našo državo med prve države plavalnega športa na svetu in je naš odlični plavalec Branko Žizek zasedel prvo mesto v prostem plavanju na 400 metrov tako v svetovni kakor v evropski listi sedmorice najboljših plavalcev. Drugi naš plavalec v isti disciplini pa je zasedel šesto mesto v svetovni in tretje v evropski listi. Je to izborni 400 metraš Defilipis. Pa si še ogledamo ti dve tabeli:

Sedmorica najboljših plavalcev sveta v prostem plavanju na 400 m v letu 1939:

1. Žizek (Jugoslavija)	4:46.4
2. Miyamoto (Japonska)	4:47.2
3. Takagashi (Japonska)	4:48.0
4. Flanagan (USA)	4:48.5
5. Wainwright (Angleška)	4:51.0
6. Defilipis (Jugoslavija)	4:51.2
7. Amano (Japonska)	4:53.4

Sedmorica najboljših Evropejcev v L 1939:

1. Žizek (Jugoslavija)	4:46.4
2. Wainwright (Anglija)	4:51.0
3. Defilipis (Jugoslavija)	4:51.2
4. Borg (Švedska)	4:56.2
5. Königinger (Nemčija)	4:56.2
6. Arendt (Nemčija)	4:57.9
7. Grof (Madžarska)	5:03.6

Motodirke na Večni poti

Motosekcija našega Avtomobilskega kluba bo pridelila 15. oktobra svojo drugo motodirko na Večni poti. Lanskaja, lepo uspela priveditev motosekcije in »Večna pot« v jeseni je ostala tisočim gledalcem v najboljšem spominu. Tudi letos pripravljajo odbor motosekcije lep program v namenu, da pokaže, kaj organiziran in lep sport zmore. — K razveseljivo vrlkemu številu motociklističnih priveditev v letošnjem letu se bo na koncu sezone pridružila še motodirka na Večni poti. Tam bodo vsi oni, ki se zanimajo za naš motorizem lahko blizu Ljubljane zasledovali napeto borbo naših najboljših motociklistov. Ni pa namen priveditve samo borba za prva mesta in za rekorde. Naj bo ta motodirka tudi kakor ostale za vzpodbudo vsem, da bo naš kader motociklistov vedno večji in krepkejši in za vzpodbudo tudi onim, ki so poklicnani, da naš mladi motorizem podpirajo.

Ženski atletski dvoboj Belgrad - Zagreb

V nedeljo se bo vršil v Belgradu atletski dvoboj med ženskima reprezentancama Zagreba in Belgrada. Tekmovale bodo atletinje v teku na 100 m, skoku v višino, skoku v daljavo, metanju diska, metanju krogle ter v štafeti štirikrat 100 m. Belgrad bodo zastopale tele atletinje: Milošević, Mladenović, Jelačić, Kunadi, Karpati, Bunuševac, Rakič, Cvijilič, Djordjevič. Zagrebška podzveza pa pošlje v Belgrad tele atletinje: Vero Neferović, Cimperman, Mihok, Veseli, vse iz Zagreba, Schweiger in Tome (Planina Ljubljana), Lovše in Burndorfer iz Maribora.

Minister je zmagal v teku na 100 m!

Finci so znani kot veliki športniki, saj tam vse goji šport, od ljudskošolskega učenca pa do najvišjih državnih funkcionarjev. Zato je povsem razumljivo, da mora biti v taki državi šport na visoki stopnji. Ravno te dni je bil v Imatri atletski miting, katerega se je udeležil tudi finski notranji minister dr. Urho Kekkonen, ki je zmagal v kategoriji starejših tekmevalcev v teku na 100 m s časom 12.5 sek. Pred nekako petnajstimi leti je bil minister Kekkonen, ki je še danes predsednik finskega olimpijskega odbora, državni prvak v skoku v višino in svetovni rekordner v trojskoku brez zaleta.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastojanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemlje preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro prenese tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Grafika. V nedeljo morajo biti ob pol 10 na igrišču SK Mladike sledeči igralci: Bačak, Tomazič, Usenik, Zagar, Potrato, Bežan, Raško, Scagnetti, Rone, Verbek, Jankovič. ASK. V soboto, 6. t. m. ob dveh se bo vršila odborna seja v Akademskem domu. Za vse odbornore je seja strogo obvezna. Pridite vsi in točno! — Tajnik.